ПРОГРАМА

ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
на община Стрелча
2021-2028 г.

ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ № 435 от 24.03.2022 г. НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ – СТРЕЛЧА

СЪДЪРЖАНИЕ

Основни дефиниции
……..4

I.
ВЪВЕДЕНИЕ.....7

1.1. Основание и подход за разработване на програмата..... 8

1.2. Принципи и действащо законодателство 10

1.3. Процедури за преценка необходимостта от ЕО и Оценка за съвместимост с предмета и целите за опазване на ЗЗ в съответствие с изискванията на ЗООС и ЗБР 14

II. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА 14

2.1. Географска характеристика и местоположение……..... 14

2.2. Административно – териториална характеристика 17

2.3. Социално-демографска характеристика 18

2.4. Икономика- основни отрасли 18

2.5. Екологична характеристика 21

III. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ 23

3.1. Анализ на на състоянието относно отпадъците ..... …23

3.2. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и на стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините 46

3.3. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво……..... 51

3.4. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците 55

3.5. Анализ на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове ……..……64

3.6. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване 67

3.7. Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им ....…….. ……...…68

3.8. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците…….…….…73

3.9. Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци . 75

IV. ПРОГНОЗИ 77

V. SWOT АНАЛИЗ 79

VI. Цели на общинската програма за управление на отпадъците и алтернативи за постигането й …….....81

6.1. Стратегически и оперативни цели 81

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С ПОДПРОГРАМИ, МЕРКИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ…..84

7.1. Подпрограма с мерки за предотвратяване образуването на отпадъци 84

7.2. Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло 94

7.3. Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и биоотпадъците 102

7.4. Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради 107

7.5. Подпрограма с мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска от депонирани отпадъци …..……112

7.6. Подпрограма за подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците 115

7.7. Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците 118

VIII. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ 122

IX. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 123

X. ПРИЛОЖЕНИЯ 126

ПРИЛОЖЕНИЕ 1 Списък на използваните съкращения 126

ПРИЛОЖЕНИЕ 2 Списък на таблиците в текст..……..…… …..127

ПРИЛОЖЕНИЕ 3 Списък на фигурите в текста…….…...…….128

ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

Битови отпадъци са:

а) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биологични отпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и обемни отпадъци, включително дюшеци и мебели;

б) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства; Битовите отпадъци не включват отпадъците от производството, селското стопанство, горското стопанство, рибарството, септичните ями и канализационната система и от третирането на отпадъчните води, включително утайки от пречистване на отпадъчни води, излезли от употреба моторни превозни средства или отпадъци от строителство и разрушаване. Това определение не засяга разпределението на отговорностите за управлението на отпадъците между публичните и частните субекти

Строителни отпадъци са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква „а)“ от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения

Опасни отпадъци са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 към ЗУО.

Опасни отпадъци от домакинствата. Опасните отпадъци от домакинствата обхващат широка гама от материали, които могат да включват: газови бутилки; аерозоли, батерии, масла, бои, лакове и лепила, запалими течности (разредители, разтворители и др.), пестициди, почистващи вещества и препарати, флуоресцентни тръби, лекарства и други.

Биоразградими отпадъци са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

Аеробно разграждане е разграждане с наличие на кислород

Анаеробно разграждане е разграждане без наличие на кислород

Биоотпадъци са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, офисите, ресторантите, търговията на едро, столовете, заведенията за обществено хранене и търговските обекти за търговия на дребно, както и подобните отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Хранителни отпадъци са всички храни съгласно чл. 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ L 31, от 01 февруари 2002 г., стр. 1), които са се превърнали в отпадъци

Масово разпространени отпадъци са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Масово разпространени отпадъци са:

 отпадъци от опаковки от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали;

 негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА);

 излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС);

 излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО);

 излезли от употреба гуми (ИУГ);

 отработени масла.

Йерархия при управление на отпадъците – приоритетният ред, който компетентните органи по ЗУО и лицата, при чиято дейност се образуват и/или третират отпадъци, прилагат при управлението на отпадъците. Приоритетният ред при управление на отпадъците е предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране, друго оползотворяване и обезвреждане.

Предотвратяване са „мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

 количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;

 вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или

 съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите".

Предотвратяването е хоризонтална мярка, която обхваща всички фази на потока от материали – добив, производство, разпространение и потребление.

Повторна употреба е „всяка дейност, посредством която продуктите или компонентите, които все още не са се превърнали в отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени".

Оползотворяване е „всяка дейност, която има като основен резултат използването на отпадъка за полезна цел чрез замяна на други материали, които иначе биха били използвани за изпълнението на конкретна функция, или подготовката на отпадъка да изпълнява тази функция в производствено предприятие или в икономиката като цяло".Определението на термина „оползотворяване" е една от ключовите концепции наЗакона за управление на отпадъците. „Оползотворяване" и противоположният термин „обезвреждане" заедно съставляват „третиране на отпадъците". Всяко третиране на отпадъците може да е или дейност по оползотворяване, или дейност по обезвреждане. Нито една дейност не може да се определи едновременно като дейност по оползотворяване и обезвреждане. Накратко казано, действията по обезвреждане са предимно действия по управление на отпадъците, които целят освобождаване от отпадъците чрез депониране, докато основният резултат на дейности по оползотворяване е „отпадъкът да се използва за полезна цел". Оползотворяването е разделено на три под-категории: подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго материално оползотворяване.

Подготовка за повторна употреба са „дейностите по оползотворяване, представляващи проверка, почистване или ремонт, чрез които продуктите или компонентите на продукти, които са станали отпадък, се подготвят, така че да могат да бъдат използвани повторно без каквато и да е предварителна обработка". Основната разлика между „повторна употреба" и „подготовка за повторна употреба" е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на „подготовка за повторна употреба" въпросният материал е станал отпадък по смисъла на определението за отпадъци и след това чрез поправка се превръща отново в продукт, който се използва по предназначение. Примери за подготовка за повторна употреба са ремонт на велосипеди, мебели, перални машини,

хладилници и други, от които притежателите им са се освободили като отпадък и впоследствие след ремонта са повторно използвани.

Рециклиране е „всяка дейност по оползотворяване, чрез която отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества за първоначалната им цел или за други цели. То включва преработването на органични материали, но не включва оползотворяване за получаване на енергия и преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности."

Друго оползотворяване - другите форми на оползотворяване не са споменати сред определенията, но са очертани в чл. 4, ал. 1 от РДО, където след рециклиране се нареждат други форми на оползотворяване. „Друго оползотворяване" е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване" съгласно РДО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране. Примери за друго оползотворяване са: изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в приложение II към РДО респективно R1 в приложение 2 към §1, т. 13 на ЗУО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци, без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в приложение I към РДО, респективно D10 в приложение 1 към §1, т. 11 на ЗУО. За определяне дали изгарянето в инсинератори, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци трябва да бъдекласифицирано като R1 или D10, в съответствие с критериите за енергийна ефективност, трябва да се използва като ориентир Ръководството на Комисията; насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване вж. §1, т. 10 от ДР на ЗУО.

Обезвреждане е „всяка дейност, която не е оползотворяване, дори когато дейността има като вторична последица възстановяването на вещества или енергия".

Депониране на отпадъци е метод, при който не се предвижда последващо третиране на отпадъците и представлява складиране на отпадъци за срок, по-дълъг от три години - за отпадъци, предназначени за оползотворяване, и една година - за отпадъци, предназначени за обезвреждане, по начин, който не представлява опасност за човешкото здраве и околната среда.

Управление на отпадъците са събирането, транспортирането, обезвреждането и оползотворяването (включително сортирането) на отпадъците, включително осъществяваният контрол върху тези дейности, следексплоатационните грижи за депата, както и действията, предприети в качеството на търговец или брокер.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Устойчивото управление на непрекъснато нарастващото количество отпадъци е едно от най-значителните предизвикателства пред съвременното общество. Образуваните отпадъци от жизнената дейност на човека, от производството и търговията изискват незабавни действия за намаляване на общото им количество, повторната им употреба, увеличаване на рециклирането и тяхното оползотворяване. Основната цел е да се предотврати или ограничи неблагоприятното влияние на отпадъците върху човешкото здраве и природната среда. С напредване развитието на технологичните процеси за третиране на отпадъците, все повече се усъвършенстват възможностите за тяхното използване като алтернативен енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Програмата за управление на отпадъците на Община Стрелча 2021 – 2028г (ПУО) е разработена на основание чл.52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО). Съгласно изискванията на чл.52, ал.3, т. 2 от ЗУО настоящата нова Програма се изготвя във връзка с настъпили промени във фактическите условия, а именно изтичане периода на действие на съществуващата Регионалната програма за управление на отпадъците на РСУО Панагюрище за общините Панагюрище и Стрелча за периода 2016 – 2020 г., приета с решение № 454 от 28.12.2017 г. на Общински съвет - Стрелча.

Общинската програма за управление на отпадъците е един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството за отпадъците на местно ниво и е продължение на местната политика за развитие на системите за управление на различните потоци отпадъци, генерирани на територията й. Изпълнението на Програмата ще окаже съществен принос за ефективното използване на ресурсите и намаляване на вредните въздействия на отпадъците. Основното предназначение на ПУО е да осигури практически инструмент на Община Стрелча за планиране и аргументиране на необходимите ресурси, мерки и действия за предоставяне на необходимите качествени услуги по управление на отпадъците за населението и бизнеса, в съответствие с нормативните изисквания и най-добри практики.

Програмата за управление на отпадъците на територията на община Стрелча 2021-2028 г. е разработена за период, който съвпада с действието на Националния план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г. и при необходимост ще бъде актуализирана при промяна във фактическите или нормативни условия.

Националният план е съобразен с изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са отчетени общите принципи за опазване на околната среда като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве, икономиката и обществото.

Програмата за управление на отпадъците отразява актуалното състояние и планира мерките и дейностите с отпадъците на територията на община Стрелча, в съответствие с действащите нормативни изисквания. Разработването й се базира на наличните данни, резултатите от проведени проучвания на системите за управление на отпадъците в общината, както и на анализ на възможностите за финансиране на планираните дейности. Въз основа на събраните данни са направени експертни предложения и прогнози за развитие на инфраструктурата, системите и практиките за управление на отпадъците в общината.

Ключов елемент на програмата е спазването на йерархията за третиране на отпадъците:

- Предотвратяване образуването на отпадъци;
- Рециклиране, повторна употреба или извличане на вторични суровини и енергия;
- Екологосъобразно обезвреждане чрез депониране или изгаряне на тези отпадъци, за които е невъзможно да бъдат предотвратени и/или оползотворени.

Настоящата Програма е насочена към подобряване на организацията за управление и намаляване количеството на образуваните отпадъци в община Стрелча и създава необходимите предпоставки за успешна реализация на планираните мерки и дейности.

Фиг.1: Йерархия на отпадъците

Община Стрелча е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) –Панагюрище. В сдружението участват общините: Панагюрище и Стрелча. Всички членове на РСУО са задължени да постигнат общи цели за рециклиране и общи изисквания по отношение на екологосъобразното обезвреждане на отпадъците.

Основната цел на настоящата програма е насърчаване на ефективното използване на ресурсите и постигането на устойчив растеж, чрез прилагане на мерки за изграждане на интегрирана система за управление на отпадъците в община Стрелча като елемент на Регионалната система за управление на отпадъците регион Панагюрище.

От изпълнението на програмата се очаква да бъдат постигнати следните **резултати**:

- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;
- Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда;
- Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;
- Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

При разработването на Програмата са отразени промените в нормативната уредба и фактическите условия, породени от стремежа на Общинска администрация – Стрелча за постигане на устойчиво управление на отпадъците.

1.1. Основание и подход за разработване на програмата

Общинската програма за управление на отпадъците се разработва на основание чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), във връзка с чл.15, ал.1, т.3, чл.57 и чл.59 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС).

Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на Общините и компетенции на Кмета, съгласно разпоредбите на Закона за управление на отпадъците (ЗУО), Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и техните подзаконовите нормативни актове. Обхватът и съдържанието на Програмата са в съответствие и с Методически указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците утвърдени със Заповед № РД-883/23.09.2021 г. на Министъра на околната среда и водите.

В обхвата на настоящата Програма попадат дейностите, свързани с формираните на територията на община Стрелча отпадъци, изведени и приоритизирани на база идентифицираните проблеми, които общинското ръководство трябва да реши, за да се постигне екологосъобразното им управление.

В хода на разработване на ПУО са приложени различни подходи и методи – сравнителен, статистически, описателен, графичен и табличен метод. Използвани са официални данни, публикувани от Министерството на околната среда и водите, Националния статистически институт и други институции.

По своята същност програмата е стратегически документ и при изготвянето й е приложена методология на стратегическо планиране, която определя и основните подходи и технологични етапи при разработването й:

- ***Предварителна подготовка*** – създаване на ясна и последователна организация на процеса по разработване, съгласуване и приемане на стратегическия документ; идентифициране на заинтересованите страни и изготвяне на схема за консултации; информиране на обществеността;
- ***Анализ и оценка на на съществуващата система за управление на отпадъците и изготвяне на прогнози*** – събиране, обработка анализ на информацията за настоящото състояние на количествата образувани отпадъци и системите за управление на отпадъците. Прогнози за отпадъците.
- ***Изготвяне на SWOT анализ*** -определяне на стратегическите и оперативните цели, алтернативи за постигане на целите, изводи.
- Разработване на подпрограми с мерки за постигане на целите и индикатори за измерване на напредъка - изготвяне на подпрограми, които включват конкретни мерки и индикатори за измерване на напредъка по реализация на включените в подпрограмите мерки.
- Разработване на система за мониторинг, отчет и контрол
- Проект на програма за управление на отпадъците на общината, който се публикува за обсъждане със заинтересованите страни.
- Екологична оценка и оценка на съвместимостта - подготовка на необходимата информация за провеждане на процедура за преценка на необходимостта от екологична оценка и оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони в съответствие с изискванията на Закона за опазване на околната среда и Закона за биологичното разнообразие
- Приемане на общинска програма за управление на отпадъците - окончателният проект на програмата се допълва, ако се налага, в резултат на проведените процедури на екологична оценка и оценка на съвместимост и обществените консултации. Програмата се приема с решение на общинския съвет и се публикува на интернет страницата на общината.

Програмата разглежда процесите от образуването на отпадъците до тяхното крайно обезвреждане, а именно:

- видът на отпадъците и тяхното образуване;
- количества и характеристика на отпадъците;
- начин на събирането и използвани съдове;
- транспортиране и използвана техника;
- рециклиране и оползотворяване;

- обезвреждане на отпадъците.

В рамките на Програмата за управление на отпадъците на територията на община Стрелча е изготвен анализ на съществуващото състояние по отношение дейностите, свързани с отпадъците, на база който са идентифицирани проблемите и са формулирани целите за периода 2021-2028 г. Разработен е План за действие, в който са посочени необходимите мерки в близка и в средносрочна перспектива, отговорните институции и необходимите финансови средства за обезпечаване на планираните дейности.

Направен е преглед на организацията за управление на отпадъците, препоръки за бъдещата организация, информационното обезпечаване и провеждането на осведомителните кампании и предоставянето на информация. Програмата е оформена и структурирана съгласно методическите указания за разработването ѝ.

Програмата е отворен документ, който може да бъде допълван и актуализиран при:

- промяна на нормативната уредба;
- промяна на фактическата обстановка;
- по препоръка на компетентните органи;
- при конкретизация на инвестиционните проекти.

Програмата за управление на отпадъците на община Стрелча 2021-2028 г. е разработена от служители на община Стрелча, съгласно Заповед № 676/20.07.2021г. на кмета на община Стрелча. Подходът за разработване на програмата е съобразен и с изискването такъв вид документ да е достъпен за разбиране от страна на неспециалисти и на широката общественост и същевременно да предоставя възможност на тесните специалисти да получат по-подробна информация чрез приложения към основния текст на аналитичната част.

1.2. Принципи и действащо законодателство

При определянето и приоритизирането на мерките, заложени в Програмата, се спазват основните принципи за управление на отпадъците, залегнали в общата европейска и национална политика в тази област, както и основните принципи, на които се основава Националния план за управление на отпадъците.

- *„Устойчиво развитие”* - използване на природните ресурси по начин, който не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения.
- *„Предотвратяване*” - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- *„Превантивност”* – проблемите с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап за предотвратяване на замърсяването.
- „*Йерархия на управлението на отпадъците*” - описва предпочитаната последователност на операциите и дейностите с отпадъците в йерархичен ред - предотвратяване; рециклиране, повторна употреба и екологосъобразно обезвреждане.
- „*Разширена отговорност на производителя*” и „*Замърсителят плаща*” – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- „*Интегрирано управление на отпадъците*” - комплекс от законодателна, институционална и технологична дейност, целяща предотвратяване образуването на отпадъци или тяхното редуциране чрез рационално оползотворяване изразяващо се в повторната им употреба и увеличаването на рециклирането им.

- „*Близост" и „Самодостатъчност*" – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.
- „*Участие на обществеността*" – заинтересованите страни, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на плановете за управление на отпадъците и имат достъп до тях след одобрението им.

Мерките в настоящата програма ще се изпълняват в съответствие с Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. и Стратегия и план за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.

Мерките в настоящата програма са в съответствие с изискванията на действащото законодателство и изпълнението им следва да се съобрази със следните нормативни актове:

1. Закон за управление на отпадъците;
2. Закон за опазване на околната среда;
3. Закон за устройство на територията;
4. Закон за местните данъци и такси;
5. Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане;
6. Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
7. Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.
8. Наредба № 4 от 5.04.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.82 от 5 Октомври 2018 г.) за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
9. Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.
10. Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
11. Наредба №7 от 19.12.2013 год., посл. изм. и доп., ДВ бр. 7 от 20.01.2017 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
12. Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.
13. Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
14. Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
15. Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци Обн. ДВ. бр.29 от 30 Март 1999 г.;
16. Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2017 г.;
17. Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - 08.01.2013 г.;
18. Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г. (посл. изм. и доп. ДВ. бр.37 от 21 Април 2020 г.);

19. Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г., изм. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр.47 от 5 Юни 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;

20. Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;

21. Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;

22. Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;

23. Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г., посл. изм. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;

24. НАРЕДБА за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007г., посл. изм. и доп., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012 г.

25.Наредба за организацията и финансирането на дейностите по управление на отпадъците в Община Стрелча (Приета с Решение 115/25.06.2020г. на Общински съвет-Стрелча, взето с Протокол № 12 от 25.06.2020г);

25. Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Стрелча (Приета е с Решение № 132/30.07.2020 г., Протокол № 14/30.07.2020 на Общински съвет – Стрелча);

26. Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Стрелча (Приета с решение на Общински съвет гр. Стрелча № 39/28.02.2008 г., с Протокол № 5 …… Изм. с Решение №296/29.06.2021г. на Общински съвет – Стрелча по Протокол №29/29.06.2021 г .);

28. Наредба№ 1 за поддържане и опазване на обществения ред и общественото имущество на територията на община Стрелча (Приета с Решение № 80/30.03.2020 г., Протокол № 7/30.03.2020 на Общински съвет – Стрелча);

29. Наредба за принудителното изпълнение на заповеди на кмета на общината за премахване на установени и констатирани незаконни строежи IV,V и VI категория или части от тях от община Стрелча (Приета с решение№ 434/28.03.2013г. ; изм. и доп. с решение №214/27.11.2016г.от ОбС гр. Стрелча).

Законодателството на ЕС за управление на отпадъците включва три категории законодателни актове:

1. Рамково законодателство: Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.

2. Законодателство относно операции и съоръжения по третиране на отпадъци: Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.

3. Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви: Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно

намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани
терфенили; Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и
Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

Рамкова директива за отпадъците (РДО) с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851)

Отпадъците, според определението в член 3, параграф 1 от Директива 2008/98/ЕО са „всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи“. Те представляват огромна загуба на ресурси под формата както на материали, така и на енергия. Освен това управлението и обезвреждането на отпадъците може да окаже сериозно въздействие върху околната среда. Депата за отпадъци например заемат земни площи и могат да предизвикат замърсяване на въздуха, водата и почвата, докато изгарянето може да доведе до емисии на опасни замърсители на въздуха. Поради това целта на политиките на ЕС в областта на управлението на отпадъците е да се намали въздействието на отпадъците върху околната среда и здравето и да се повиши ефективността при използването на ресурсите в ЕС.

Дългосрочната цел на тези политики е да се намали количеството отпадъци, а когато образуването им не може да бъде избегнато, да се насърчава тяхното използване като ресурси и да се постигнат по-високи равнища на рециклиране и безопасно обезвреждане на отпадъците.

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въвежда и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци
- да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради
- да се разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци
- да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло
- въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци;
- разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване;
- определя ясно разликата между „оползотворяване” и „обезвреждане” на отпадъци
- въвежда „разширена отговорност на производителя” като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита и се улеснява ефективното използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл.

Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета **от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда.** Една от основните цели на директивата е да се намали количеството на

пластмасовите отпадъци. Съгласно новите правила до 2021 г. ще бъдат забранени пластмасовите чаши, чинии, прибори, сламки и др. До 2029 г. целта е за 90% разделно събиране на пластмасови бутилки, както и целта за рециклирано съдържание на пластмасовите бутилки от най-малко 25% до 2025 г. и 30% до 2030 г.

1.3. Процедури за преценка необходимостта от Екологична оценка и Оценка за съвместимост с предмета и целите за опазване на защитените зони в съответствие с изискванията на ЗООС и ЗБР

Законът за опазване на околната среда (ЗООС) и Законът за биологичното разнообразие (ЗБР) регламентират изискванията и последователността на провеждане на процедурите и определят рамката за провеждане на съвместени процедури за екологична
оценка и оценка за съвместимост на планове и програми и съответните подзаконови актове - Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. ДВ. бр.70 от 7 Август 2020г. и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г. Компетентен орган за процедурите е РИОСВ Пазарджик.

Процес на обществени консултации при разработване на програмата:

При разработването на настоящата програма са използвани следните методи за консултации с обществеността:

- Информиране на обществеността, чрез публикуване на сайта на Общината на проект на Програма за управление на отпадъците на Община Стрелча 2021-2028 г.;
- Публикувана на интернет страницата на общината на покана към обществеността и заинтересованите страни за обществено обсъждане /на посочено от Общината място в определен ден и час или дистанционно, чрез споделяне на мнения и предложения на е-мейл за проекта на програмата;
- Проведена обществена консултации по реда на чл.26 от Закона за нормативните актове, чрез предоставяне на проекта на програмата на сайта на Община Стрелча и приемане на становища, мнения и възражения на официалната ел. поща на общината или в Център за услуги и информация на гражданите;
- Разглеждане в комисии и приемане на програмата на заседание на Общински съвет.

Органи за разработване и одобрение

Програмата за управление на отпадъците на община Стрелча 2021-2028 г. е разработена от служители на община Стрелча, съгласно Заповед № 676/20.07.2021г. на кмета на община Стрелча.

В програмата са включени данните от актуален Доклад за извършен през 2019 г. четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Стрелча.

С Решение № ПК – 06-ЕО/2022г. директорът на РИОСВ- Пазарджик е направил преценка да не се извършва на екологична оценка на Програма за управление на отпадъците на Община Стрелча за периода 2021-2028“ при прилагането, на която няма вероятност да се окаже значително отрицателно въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Програмата е приета на .....2021 г. с Решение № по протокол №..../.....2021 г. от Общински съвет Стрелча.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

2.1. Географска характеристика и местоположение

Община Стрелча е разположена в централната част на Република България и е част от 12 – те общини на Пазарджишка област, която от своя страна е в границите на Южен Централен район за планиране.

В община Стрелча са включени 5 населени места: Блатница, Дюлево, Свобода, Смилец и Стрелча. Общинският център, град Стрелча е разположен на 490 м надморска височина. Общината граничи с общините Копривщица на север (Софийска област), на изток – с Хисаря (Пловдивска област), на запад – с Панагюрище, а на юг с Пазарджик.

Площта, която заема община Стрелча, възлиза на 224,46 км², което представлява 5,03% от територията на областта. Общината е най- слабо населената в област Пазарджик.

Административният и културен център на общината - гр. Стрелча, е разположен на 41 км от областния център, на 65 км от гр. Пловдив - център на ЮЦР и на около 100 км от столицата гр. София.

Релеф

Община Стрелча е разположена в южното подножие на Същинска Средна гора сред живописна котловина в долината на река Стрелчанска Луда Яна. Релефът е разнообразен - от планински в северната част (южните склонове на Същинска Средна гора) до равнинен, котловинен релеф към Горнотракийската низина. Надморската височина на землищата на населените места е от 300 до 600 м. Територията и обхваща южните склонове на Същинска Средна гора и простиращите се на юг от нея по-малки и по-големи възвишения от Горнотракийската низина. Теренът на община Стрелча е предимно хълмист със значителни наклони. Централните области на общината се характеризират с полупланински релеф, със заоблени върхове и сравнително малки наклони. Най- северните части на общината са с планински характер, с ясно очертани била и долове и добре изразени върхове. Главни водосборни реки в обособената територия са реките Стрелчанска Луда Яна, р.Калаващица и р. Луда Яна. На територията и се намират минерални извори с доказани лечебни качества, които определят Стрелча като доказан Спа и балнеолечебен център с национално значение. Община Стрелча е известна с красивата си природа, съхранените природни забележителности, богатото си културно-историческо наследство. Красивата природа, лековитите минералните извори и богатото биоразнообразие формират природното богатство в община Стрелча и са добри условия за развитие на отдиха и балнео туризма.

Климат

Територията на община Стрелча принадлежи към преходно- континенталната климатична област. Характерът на релефа и значителните различия в надморската височина предопределят разнообразието в микроклимата на ландшафтите и планинският му характер в северната част на общината.

Меките зими и топло лято заедно с уникалните почвени характеристики създават изключително благоприятни условия за отглеждане на маслодайна роза и производство на най-качественото розово масло в България. Средната януарска температура на въздуха е 1.0 °C, средната юлска 20.3 °C и средна годищна температура е 11.1°C. Средногодишни количества на валежите - между 500 мм в ниските части и 750 до 1000 мм във високия планински пояс.

Максимумът им се наблюдава през м. май-юни, а минимумът през последните три години е през есенно-зимните месеци . Средно годишната сума на валежите за Община Стрелча е 607 mm. Влажността на въздуха е сравнително малка - средногодишната абсолютна влажност е към 8.2 мл, а относителната влажност около 70%. Географското положение и ориентацията на долината са причина за сравнително ниските средни месечни скорости на вятъра. Лятото е умерено топло със средна месечна температура през най-топлия месец

около 20˚С. Есента е с около 2˚С по- топла от пролетта, с повече ясни дни. Облачността е малка. Средногодишният брой на ясните дни е около 87.6 %, рядко има мъгли.

На територията на община Стрелча няма стационарна станция за замерване състоянието на атмосферния въздух и не се извършват редовни измервания.

Водни ресурси

В община Стрелча главни водосборни реки са Стрелчанска Луда Яна и Калаващица. Те са с планински характер, леглата им скалисти, със стръмни склонове и с малка дълбочина. Водният дебит се влияе значително от годишните валежи, които са с неравномерно годишно разпределение. В период на продължителни валежи с голяма интензивност. На територията на общината има 17 водоема: по три в Стрелча и Дюлево, един в Свобода и по пет в Блатница и Смилец. Същите се използват за напояване и риборазвъждане.

Общината има термоминерални води и условия за развитие на балнеолечение и туризъм. Водите са показани за лечение на заболявания на опорно-двигателния апарат, периферната нервна система, гинекологични, кожни и заболявания на отделителната система. Те са радиоактивни, хипертериални, слабо минерализирани, хидрокарбонатно-сулфатни, натриеви, флуорни и силициеви. Това е една от основните предпоставки общината да се развива като национален и международен рехабилитационен и туристически комплекс.

Почви

Почвите в ниските части на община Стрелча са черноземни – смолници, канелено-горски и ливадно-канелени, които дават възможност за отглеждане на зеленчуци, овощни видове, житни и етерично-маслени култури (рози и лавандула). Във високопланинската част те са предимно кафяви горски почви, които са подходящи за отглеждане на картофи, ръж и култури за развитие на екологично пасищно животновъдство.

Във високопланинските части почвите са предимно кафяви горски, които са подходящи за картофи, ръж и култури за екологично отглеждане, както и за развитие на екологично пасищно животновъдство. Ерозирали почви се срещат в долината на р. Стрелчанска Луда Яна и в планинските райони с изсечени гори.

Засегнати елементи от Националната екологична мрежа (НЕМ)

Защитени зони от Екологична мрежа Натура 2000, съгласно Закона за биологичното разнообразие

Натура 2000 е единна европейска екологична мрежа от територии със специален режим на защита, изграждана от държавите членки на Европейския съюз. Тези територии са определени с директиви на Европейския съюз: Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за местообитанията) и Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците)

Код на зоната	име	тип	Дата на определяне
BG0001389	Средна гора	Защитена зона по Директива за местообитанията, която припокрива защитена зона по Директива за птиците	Решение № 661/ 16.10.2007г. на МС (ДВ бр. 85/23.10.2007г.), изменение Решение № 811/16.11.2010г. на МС

Код на зоната	име	тип	Дата на определяне
		за опазване на дивите птици	Заповед №РД 273/ 30.03.2012г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ бр.32/ 24.04.2012г.)
BG0001039	Попинци	природни местообитания и на дивата флора и фауна	Решение №661/ 16.10.2007г. на МС (ДВ, бр.85/23.10.2007г.)
BG0000426	Река Луда Яна	природни местообитания и на дивата флора и фауна	Решение №122/02.03.2007г. на МС (ДВ, бр.21/09.03.2007г.)

Защитени територии, съгласно Закона за защитените територии /ЗЗТ/

Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. Защитените територии са чувствителни към натоварване и тяхното стопанско използване е ограничено. Те представляват не само ограничител в стопанското развитие, но те са и източник на доходи на местното население в контекста на устойчивото развитие.

В пространствения обхват на община Стрелча са разположени 7 защитени територии, съгласно закона за защитените територии.

Защитени територии, съгласно Закона за защитените територии.

Наименование	Категория	Площ, ха
Природна забележителност „Гарванов камък“	Обявена е със Заповед №1799 от 30.06.1972 г., на МОСВ, ДВ бр. 59/1972.	18 ха
Природна забележителност „Герекински гьол“	Обявена е със Заповед №1799 от 30.06.1972 г., на МОСВ, ДВ бр. 59/1972.	25,9 ха
Природна забележителност „Гораница“	Обявена е със Заповед №1799 от 30.06.1972 г., на МОСВ, ДВ бр. 59/1972.	46,7 ха
Природна забележителност „Киселицата“	Обявена е със Заповед №1799 от 30.06.1972 г., на МОСВ, ДВ бр. 59/1972.	60,5 ха
Природна забележителност „Скални образувания в местност Арабушка поляна“	Обявена е със Заповед №1799 от 30.06.1972 г., на МОСВ, ДВ бр. 59/1972.	42 ха
Природна забележителност „Скални образувания в местност Габровица“	Обявена е със Заповед №1799 от 30.06.1972 г., на МОСВ, ДВ бр. 59/1972.	42 ха
Природна забележителност „Турчанов камък“	Обявена е със Заповед№1799 от 30.06.1972 г., на МОСВ, ДВ бр. 59/1972.	16,8 ха

2.2. Административно-териториална характеристика

Стрелча е общински център на едноименната община. Селищната мрежа на общината е добре изградена, но не е териториално балансирана. Урбанистичната структура се състои от 5 населени места – административния център град Стрелча и 4 села: с.Дюлево, с. Смилец, с.Свобода и с.Блатница.

Таблица 1: Категоризация на община Стрелча и съставните ѝ населените места

№	ЕККАТЕ	Наименование на административно-териториалната единица	Категория	Площ /км^2
1	PAZ32	общ. Стрелча	4	224,460
№	**ЕККАТЕ**	**Наименование на населеното място**	**Категория**	**Площ/км2**
1	69835	град Стрелча	4	119,018
2	24726	с.Дюлево	7	27,785
3	67516	с. Смилец	7	34,100
4	65807	с. Свобода	7	25,352
5	04368	с. Блатница	7	18,205

Източник: Общ устройствен план на община Стрелча

Съгласно Заповед № РД-02-14-2021 от 14.08.2012г., на Министъра на Регионалното развитие и благоустройството, на основание чл.36, ал.2 на Закона за административно-териториалното устройство на Република България, населените места са категоризирани както следва: град Стрелча 4-та категория; селата Дюлево, Смилец, Свобода и Блатница са 7-ма категория;

В урбанистичната структурата основно място заема общинският център град Стрелча, който изпълнява функции на икономически, транспортен и обслужващ център.Връзките на селищата в общината с центъра се е формирала исторически, на база културни, религиозни и икономически сродни дейности

Съгласно йерархичната система на Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013-2025 г., Стрелча е определен на 5-то ниво -много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини.

2.3 Социално-демографска характеристика

Демографските ресурси с техните образователни и квалификационни характеристики са един от решаващите фактори за местното развитие и растеж. В община Стрелча продължават неблагоприятните демографски тенденции за намаляване и застаряване на населението.

Таблица 2: Население в община Стрелча 2015 – 2019 г.

	2015	2016	2017	2018	2019
Всичко	4691	4593	4525	4473	4439
Мъже	2260	2198	2165	2142	2111
Жени	2431	2395	2360	2331	2328
В града	3886	3821	3781	3758	3738
В селата	805	772	744	715	701

Източник: Национален статистически институт

Забелязва се трайна тенденция на намаляване на населението (с около 5% за последните 5 години) или с 252 души по- малко през 2019 г. спрямо 2015 г. През 2019 г. в общината живеят 4439 души. Структурата на населението по пол е сравнително балансирана.

Таблица 3: Население под, във и надтрудоспобна възраст в Община Стрелча към 31.12.2020 г.

	към 31.12.2020 г.		
	Всичко	**Мъже**	**Жени**
Общо	4 485	2 131	2 354
Под трудоспособна	584	287	297
В трудоспособна	2 472	1 344	1 128
Над трудоспособна	1 429	500	929

Източник: Национален статистически институт

2.4. Икономика - основни отрасли

Нивата на инвестиционна активност в община Стрелча са сравнително ниски. Преструктурирането на икономиката е в посока на развитие на адаптивни микро и малки предприятия, базирани на местни ресурси. Към 2019 г. в община Стрелча функционират 227 предприятия, като по-голямата част от тях са регистрирани в общинския център гр. Стрелча. Икономиката на община Стрелча оказва влияние върху икономиката на област Пазарджик, като близо 2% от броя на предприятията в областта развиват своята дейност на територията на община Стрелча. Общият брой на предприятията нараства през годините, като се отчита ръст основно при икономическите сектори: „Селско, горско и рибно стопанство“; „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“. Единствено спад се наблюдава при сектор „Преработваща промишленост“. Доминиращите предприятията са в сектора на услугите.

Първичният сектор на икономиката, включващ селско, горско и рибно стопанство, е важен за развитие на община Стрелча, която е типична малка селска община със силна земеделска традиция. Добрите почвено – климатични условия и традиции, както и стратегическото местоположение спрямо най-големите потребителски центрове в страната, създават условия за успешно развитие на етерично – маслените култури (маслодайна роза и лавандула) и лозята в селата на общината. Стрелча е най-големият розопроизводителен район в България. На територията на общината се произвежда най-качественото розово масло в страната. Освен розите, в последните години в района на Стрелча успешно се отглежда лавандула, от която се извлича първокласно етерично масло. Наличието на естествени природни и подпочвени води, както и изкуствени водоеми, които предоставят възможности за напояване, са предпоставка за увеличаване на площите, заети от трайни насаждения и зеленчукови култури. В общината висок делът на площите с технически култури, трайни насаждения и зеленчуци.

Земеделските територии заемат 52,15% от цялата територия на община Стрелча (11 704,36 ха), в т.ч. 8809,08 ха обработваема земя; 1896,39 ха пасища, ливади и мери.

Земеделските земи на територията на общината се обработват от частни субекти (дружества, кооперации), под различни форми - наем, аренда и др. Все още пазарът на земеделска земя не е развит достатъчно. Част от земята е отдадена под различни форми и се стопанисва от ЕТ, дружества, включително и от ЗК „Стрелча“. В селата земите се

обработват преобладаващо от кооперации и арендатори, и по-рядко от собствениците, поради факта че собствениците на имотите са в нетрудоспособна възраст и не разполагат с необходимите средства, техника и възможности.

Богатата на естествени ливади и пасища територия е предпоставка за развитие на животновъдството. То е развито най-вече в личните стопанства. То е доминирано от преживните животни - говеда, кози, овце и коне. Чистата природа създава условия за развитие на пчеларството. Община Стрелча е собственик на 61653,154 дка ниви и 1040,967 дка ливади.

Горското стопанство в община Стрелча заема важно място в икономическия живот на общината. Горските територии са с площ 9531,91 ха. Близо 87% от горските територии са държавна собственост. Развитието на дейностите, свързани с възпроизводството, ползването и опазваните на горите, създава работни места за значителна част от населението на общината. На територията на горския фонд се осъществяват и редица странични ползвания – паша на едър и дребен добитък, добив на сено от пасищата. Община Стрелча е собственик на 942,4 ха гори

Промишлеността в община Стрелча е представена предимно от малки и средни предприятия. Секторът на индустрията в община Стрелча е представен основно от отрасъл „Преработваща промишленост“, при който се наблюдава спад на броя на предприятията, които през 2019г. са 10, а през 2014г. са били 14.6 В община Стрелча предимно се развива добива на фелдшпат и инертни материали.

Отрасъл „Строителство“ бележи ръст в броя на юридическите субекти н 50%, като през 2019г. те са 6. За останалите отрасли в сектора производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване, не са публикувани данни в НСИ.

Секторът на услугите обхваща всички обслужващи дейности: търговия, транспорт, създаване, разпространение на информация и творчески продукти, операции с недвижими имоти, култура, спорт, развлечение, образование, научни изследвания, туризъм и др. Развитието на инвестициите на някой от тях са чрез бюджетни средства, а на други – с частен капитал.

Произведената продукция и приходите от услугите нарастват с постоянни темпове. Към 2019г. в сферата на услугите функционират общо 109 предприятия, като 17 от тях са в отрасъл „Хотелиерство и ресторантьорство“. Секторът на услугите има определяща роля в икономическото развитие на община Стрелча с най-голям брой регистрирани предприятия и с най-голям обем нетни приходи от продажби, но с относително малка възможност за осигуряване на устойчиви работни места.

Общинско предприятие „БКС и Общински имоти“ (адрес: гр. Стрелча, пл. „Оборище“ №1) е създадено с Решение №18 от 15.12.2011г. на ОбС Стрелча като специализирано звено на общината Правилник за устройството и дейността му, който урежда дейността, структурата и числения състав но Общинското предприятие. То извършва широк спектър от дейности: сметосъбиране и сметоизвозване в общината (събиране на смет, извозване със специализирани автомобили); Поддържане чистотата в град Стрелча (сметосъбиране и сметоизвозване, метене, миене и оросяване на улиците и тротоарите; снегопочистване и опесъчаване на улиците на град Стрелча; стопанисване, поддържане на общински зелени площи, детски и спортни площадки, тротоари и цветни алеи, производство на декоративни дървета, храсти и цветни разсади за задоволяване нуждите на зелената система на общината; благоустрояване, ремонт и поддържане на общински имоти;
поддържане и стопанисване на Градска минерална баня; минерален извор „Банче“; поддържане на уличното осветление в общината; поддържане и стопанисване спортни бази и др.

През периода 2014-2019г. местната икономика отбелязва ръст по основните икономически показатели. Местните микро и малки предприятия са гръбнакът на местната икономика. Преобладаващ дял имат микропредприятията. Водещ икономически сектор е услуги, в който с най-висок дял е туризмът. Преобладаващо развит вторичен сектор – предимно преработващата промишленост. Прогресивно развитие на селското стопанство и направени нови инвестиции в земеделието и животновъдството. Ниска ефективност и производителност на производствата, недостатъчно внедряване на нови технологии и иновации. Наличие на терени за развитие на нови производства;

Община Стрелча има добри условия за туризъм, както и голям потенциал за разширяване на сектора, чрез разнообразяване на туристическите продукти, привличане на повече туристи от различни възрастови групи и удължаване на предстоя на туристите на територията на общината. Природните дадености, както и културно-историческите особености на общината, са сериозен „актив“ по отношение развитието на туризма. Те не са напълно оползотворени и има добри възможности за развитието на сектора.

2.5. Екологична характеристика

Качество на атмосферния въздух

Община Стрелча е разположена далече от големите регионални източници на замърсяване. На територията на общината няма големи предприятия, които да генерират газови емисии.

Незначителни замърсявания на въздуха има около находищата за добив на фелдшпат, при строителните обекти, при нерегламентирано натрупване на отпадъци и торови маси. През лятото замърсяването на въздуха се дължи на автомобилния трафик и незадоволителното състояние на улично/пътната мрежа. Интензивността на праховото замърсяване е пропорционална на автомобилния трафик и следва неговите изменения – сезонни и денонощни. През зимния сезон понякога се превишават нормите на серен диоксид и прахови частици. Причините за влошаване на показателите на въздуха са битови - използване на твърди горива за отопление. Атмосферното замърсяване е особено осезаемо при температурни инверсии и безветрие.

Шум

Основен източник на шум в населените места е автомобилният транспорт. Въпреки че в община Стрелча автомобилният трафик не е интензивен, шумовите нива покрай основните пътища са на горната нормативна стойност (60 dB) поради недоброто състояние на уличните платна.

Повърхностни води

Основен приемник на отпадъчните води от населението и промишлеността на гр. Стрелча е р. Стрелченска Луда Яна, която пресича и землището на с. Свобода. През землището на с. Дюлево преминават р. Калаващица (Дюлевска Калаващица) и р. Черешката. Двете села Смилец и с. Блатница не се пресичат от реки. Отпадъчните води от населените места гр. Стрелча, и останалите населени места в общината към момента се заустват без пречистване се във водните тела и оказват значително негативно въздействие върху водната екосистема.

Твърди битови отпадъци

Един от основните екологични проблеми на общината е свързан с отпадъците. Той включва периодичното образуване на нерегламентирани замърсявания, липсата на депо за строителни отпадъци, неоползотворяването на органичния и биоотпадък, смесването на рециклируемите отпадъци с ТБО и ниските приходи от такса „Битови отпадъци”, които не

покриват разходите, свързани с управлението на битовите отпадъци.

По отношение на замърсяване на почвата с битови, строителни, растителни отпадъци и оборски тор е характерно, че замърсяването е с локален характер и засяга главно мери и пасища. В урбанизираната територия на община Стрелча няма установени нерегламентирани сметища, а при възникване на такива, същите веднага се почистват и ликвидират.

Отпадъците не само повърхностно замърсяват околната среда, но и ограничават използваемостта на земята, създават хигиенни проблеми и дразнят естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна отпадъците са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране и повторната употреба води до съхранение на природни ресурси.

Ето защо управлението им е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база, и не на последно място висока обществена отговорност.

Новата и ефективна стратегия за управление на твърдите битови отпадъци ще:

- повиши привлекателността на града и околностите му;
- намали и предотврати риска за здравето на хората;
- подобри състоянието на околната среда и нейната привлекателност;
- намали замърсяването на водите и почви;
- намали потреблението на природни ресурси за сметка на преработка на отпадъци;
- подобри условията за икономическо развитие и чистотата в населените места;
- подобри условията за развитие на селското стопанство в общината, например чрез производство на компост от органични отпадъци;
- подобри качеството и разшири обхвата на предлаганите услуги по третиране на отпадъци.

За подобряване на екологичните характеристики и съхраняване на природните дадености е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване екологичната култура на населението, включително ограничаване на образуването и оползотворяване на различните потоци отпадъци от бита и стопанската дейност.

След въвеждане на Регионалната система за управление на отпадъците, през октомври 2015г., смесените битови отпадъци, генерирани на територията на община Стрелча, се транспортират за депониране на регионалното депо за битови отпадъци (РДБО) Панагюрище.

Регионалното депо за битови отпадъци се намира в гр. Панагюрище, местността "Братаница".

На фигура 2 е показано местоположението на РСУО и общини Панагюрище и Стрелча.

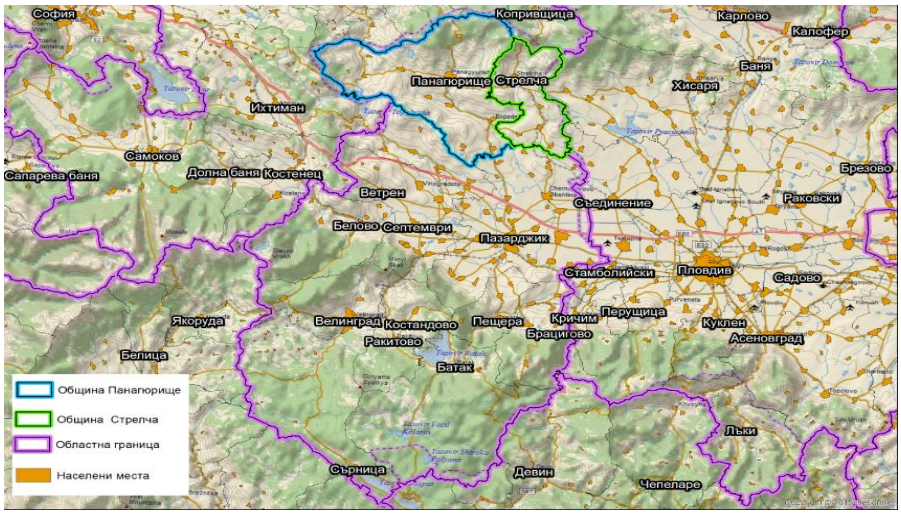

Фигура 2. Местоположение на РСУО и общини Панагюрище и Стрелча

На територията на община Стрелча няма действащи депа за строителни отпадъци. В Регионалната система за управление на отпадъците Панагюрище има площадка за строителни отпадъци с размери 20 м х 40 м и с годишен капацитет 636,35 тона, на която се извършва съхранението и рециклирането им. Предвижда се да се изгради и сепарираща инсталация. Съгласно условията на комплексното разрешително (КР) на РДБО строителните отпадъци могат да се приемат на регионалното депо за депониране.

В края на 2015 г. е изградена и е в експлоатация Инсталация за компостиране на зелени отпадъци (от обществените паркове и поддръжката на зелените площи около сградите, хранителни отпадъци - от заведенията за обществено хранене, отпадъци от градините, отпадъци от паркове и открити пазари, дървесни отпадъци), обслужваща РСУО Панагюрище, с капацитет 1277,5 т/година, която е разположена в стопанския двор на Регионалното депо за битови отпадъци „Панагюрище“.

От началото на 2016 г в общините на РСУО Панагюрище е въведена е система за разделно събиране и транспортиране на "зелени отпадъци" - от паркове и градини (зелени отпадъци при поддържането на тревните площи за обществено ползване, отпадъци от пазари и зелени отпадъци от градини) към новоизградената инсталация за компостиране на "зелени" отпадъци.

Община Стрелча има сключени договори с организации по оползотворяване на останалите видове масово разпространени отпадъци (МРО) – ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти и ИУГ;

II. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

3.1. Анализ на състоянието на отпадъците

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ за разработването на общинската програма за управление на отпадъците и дава отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата образувани отпадъци в общината и каква е нормата на натрупване?
- Какви са количествата рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за анализирания период и какви са тенденциите в третирането на битовите отпадъци;
- Какъв е морфологичният състав на образуваните битови отпадъци в общината?

- Какви са количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период и какви са тенденциите в третирането им?
- Каква е степента на изпълнение на целите, които са поставени пред общината в съответствие с националното и европейското законодателство?

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране. Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Генерирани битови отпадъци

Генерираните битови отпадъци от една страна се образуват от използването на ресурси или продукти, а от друга страна имат негативни ефекти върху околната среда в резултат от тяхното преработване или обезвреждане. Прекъсването на връзката между икономическия растеж и нарастващото използване на ресурсите, което води до негативно влияние върху човека и природата, е основна цел в областта на политиката по околната среда. Необходимо е да се предприемат мерки за количествено и качествено намаляване на генерираните битови отпадъци. Докато намаляването на количествата образувани отпадъци се нарича количествено предотвратяване, то намаляването на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите се нарича качествено предотвратяване на отпадъците. Двата аспекта са тясно свързани и не трябва да се разглеждат като независими, а по-скоро като взаимно допълващи се. Неправилно е да се смята, че ако отпадъкът или неговото третиране само по себе си няма вредно въздействие, то този отпадък не трябва да се предотвратява. Самото третиране е свързано с разходи на енергия и вода, заема се определено пространство. Само в случай, че даден продукт не бъде произведен, то той не би се превърнал в отпадък, т.е. в случая на 100% количествено предотвратяване няма да има нужда от качествено предотвратяване. Това обаче е нереалистично и е ясно, че за всеки продукт трябва да се прилагат и двата аспекта за ограничаване образуването на отпадъци.

Жителите на дадена административна единица образуват различно количество отпадъци с различен състав. Тези показатели зависят от социалния статус, битовите особености на средата, изградената култура на потребление и други фактори.

Непрекъснато нарастващото количество смесени отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията в община Стрелча, налага предприемането на мерки за тяхното намаляване, повторната им употреба и увеличаване на рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването им като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

ЗУО разделя отпадъците по видове, както следва:

- битови;
- производствени;
- опасни;
- строителни;
- биоразградими;
- масово разпространени.

Общинските власти играят важна роля в изпълнението на политиката по отношение опазване на околната среда, подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на
отпадъци, чрез сключването на договори и в това отношение основните им функции включват:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистване на уличните платна, тротоарите, площадките, алеите и поддържане на зелените площи и други територии предназначени за обществено ползване;
- избора на площадки, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци, чрез включването в регионална система;
- разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки, чрез организация по оползотворяване;
- организирането и прилагане на системата за разделно събиране и съхранение на излезли от употреба моторни превозни средства с фирми получили разрешение от МОСВ;
- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища, чрез контрол от длъжностни лица;
- определяне на места за поставяне на негодни за употреба батерии.

Битови отпадъци

Битовите отпадъци произхождат основно от домакинствата, а също така и от административните сгради, търговски обекти, училища и други обществени места.

Количеството образувани битови отпадъци се състои от отпадъци, събрани чрез общинските системи за организирано сметосъбиране (смесени битови отпадъци) и отпадъци, събрани директно от частния сектор чрез системи за разделно събиране, вторични суровини и други с цел оползотворяване и рециклиране. Предадените за предварително третиране, за рециклиране и директно за депониране битови отпадъци са отпадъците на входа на съответната инсталация за третиране. За да се избегне повторното броене на количества отпадъци, директно депонираните битови отпадъци не включват отпадъците, предадени за депониране след предварително третиране. Директно депонираните битови отпадъци включват и статистическата оценка на образуваните отпадъци от домакинствата, необслужвани от системи за организирано сметосъбиране и сметоизвозване.

Нормата на натрупване на битовите отпадъци представлява количеството образувани битови отпадъци на дадена административно-териториална единица или национално ниво разделено на средно годишното население за съответната година.

Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Трябва да бъде направена разлика и не трябва да се приема количеството генерирани битови отпадъци, като идентично на количеството събрани и извозени битови отпадъци, тъй като това е грешно като подход. Под внимание трябва да се вземат и да се отчитат, като генерирани, всички потоци битови отпадъци, независимо дали събирането им е организирано или възложено от общината или не е от общината. Дори и да липсва достоверна и статистически отчетена информация е необходимо под внимание да се вземат всички потоци битови отпадъци, генерирани на

територията на общината-организациите по оползотворяване на отпадъците от опаковки, площадките за вторични суровини, производствени и търговски обекти, генериращи отпадъци, които предават на организации по оползотворяване или директно на преработвателни предприятия, производствени и търговски обекти, свързани с изискванията за разширена отговорност на производителя.

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО ***битови отпадъци*** *са „отпадъците от домакинствата" и „подобни на отпадъците от домакинствата" (това са отпадъците,*
образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които
се осъществява човешкия живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Стрелча, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Промишлените предприятия;
- Търговски и обслужващи обекти.

В община Стрелча има добре изградена и успешно функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване, която обхваща 100% от населението на града и селата.

Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20.03.01.

Община Стрелча е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците – Панагюрище. В сдружението участват общините: Панагюрище и Стрелча.

По проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Панагюрище ", реализиран по Оперативна програма „Околна среда" 2007-2013 г. е изграден Регионално депо за битови отпадъци (РДБО)- гр.Панагюрище, въведено в експлоатация през 2015 г. Изградената регионална система за управление на отпадъци се намира на площадка с размер приблизително 131 282 кв. м., разположена в местността „Братаница", в землището на град Панагюрище.

По проекта са изградени следните подобекти:

- Депо за неопасни отпадъци – изграждане на 1 клетка;
- Инсталация за компостиране на зелени отпадъци;
- Стопански двор с приемна зона и инженерна инфраструктура;
- Усвояване на терен, чрез рекултивация на съществуващото депо на община Панагюрище.
- Изграждане на довеждаща инфраструктура – път и водопровод.

Смесените битови отпадъци от територията на общината се извозват до Регионално депо за битови отпадъци - гр. Панагюрище.

Към момента на разработване на настоящата програма експлоатацията на старото общинско депо за ТБО в гр. Стрелча, м. Черни ниви /Окопана е приключила. Приключена е техническата му рекултивация и предстои биологичната рекултивация.

Дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата на територите за обществено ползване в населените места на община Стрелча се извършват от ОП „БКС и ОИ".

Таблица 4: Количества депонирани смесени битови отпадъци от община Стрелча за периода 2016 – 2020 г. в тона

Години	2016г.	2017г.	2018г.	2019 г.	2020 г.
Месеци	тона	тона	тона	тона	тона
януари	18,960	43,900	88,880	0	105,820
февруари	25,420	72,860	72.240	3.760	95. 900
март	25,220	121,500	133,060	0	117,420
април	23,840	41.520	161.120	6.060	132. 960
май	24,100	40.900	161,960	5.560	149,960
юни	20,560	37.680	170.220	0.880	165,920
юли	19,760	38.920	180.160	94.040	184,760
август	58,120	42,980	142,240	153.720	165,580
септември	58,400	44.860	24,160	148,840	173,040
октомври	54,580	53.580	37,820	138,020	138,020
ноември	54,640	63.860	0	145,900	151,400
декември	32,820	85.400	1,320	111.120	153.160
ОБЩО:	**431,960**	**697.22**	**1 173.180**	**808.08**	**1 733,940**

Източник: Община Стрелча

През последните години количеството генерирани смесени битови отпадъци се е увеличило. Тенденцията по увеличаване на количествата на събраните отпадъци от всички населени места на Община Стрелча в последните години, може да се обясни с няколко съществени причини:

- Продължаваща тенденция за увеличаване на дела на биоотпадъци /растителните отпадъци, животински отпадъци, градински, слама сено и др.). За съжаление тенденцията за увеличаване на отпадъците от селскостопанска дейност, които попадат в контейнерите за битови отпадъци се увеличава, въпреки възможностите за повторната употреба на тези отпадъци чрез например домашно компостиране, преработване във фуражи и др.
- Увеличава се и дела на инертните отпадъци, попадащи в съдовете за битови отпадъци. Това са отпадъци от пепел, сгур, дребни строителни отпадъци, пясъци и др.
- Тенденция за увеличаване на туристическия поток, което води до генерирането на повече битови отпадъци.

Таблица 5: Отпадъци, събрани на територията на община Стрелча през 2020 г. по видове

Вид отпадък	Събрани

Код отпадък	Наименование отпадък	отпадъци от територията на общината, общо (тона)
ОБЩА СУМА ЗА ОБЩИНАТА		**1 769,41**
200301	смесени битови отпадъци	1 733,940
150101	хартия и хартиени опаковки	12, 795
150102	пластмасови опаковки	9, 015
20 02 01	биоразградими отпадъци	13, 660

Източник: Община Стрелча

Важен показател за управление на отпадъците е ***нормата на натрупване на отпадъците***, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България за 2018 г. е 407 кг/човек/година, за област Пазарджик 339 кг/човек/година, за община Стрелча – 262 кг/човек/година, тоест по-ниско от средната норма за областта и за страната.[1]

За 2020 г при общо количество на събрани отпадъци от 1 769,41 тона (тук са включени и разделно събраните отпадъци по данни от община Стрелча) и население от 4 485 души, нормата на натрупване възлиза на 394 кг/човек/година .

Нормата на натрупване на отпадъците в община Стрелча за 2020 г. е 394 кг/чов./г., което е с 132 кг/човек/на година повече спрямо 2018 г. (262 кг./чов.год.).

Сравнението й със средноевропейските стойности от 492 кг/жител нарежда община Стрелча под средноевропейското ниво на генериране на отпадъците.

Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2019 г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Стрелча е по-висока от допустимите стойности. Това означава, че Общинската администрация трябва да предприеме съответните мерки за ограничаване на образуването на битови отпадъци и да намали регистрирания ръст през 2020 година.

В Доклада от извършения морфологичен анализ на образуваните смесени битови отпадъци в община Стрелча за периода февруари-септември 2019 г. е определена норма на натрупване на отпадъците –171.9 кг/чов./г. Определената с Доклада за морфологичен анализ норма на натрупване е по-ниска от тази за календарната 2020 г. (394 кг/чов./г.), тъй като обхваща различен период на изчисления, който не съвпада с пълна календарна година и за база е използвано населението на общината и количеството отпадъци през 2017 г. Тенденцията е към нарастване на нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението в общината.

ИЗВОДИ:

Количеството на генерираните битови отпадъци в община Стрелча през последните години се увеличава. Нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението е над допустимите референтни стойности, но под средните нива за страната.

[1] При изготвяне на настоящата програма НСИ не е публикувал официални данни за битовите отпадъци и нормата на натрупване за 2020 г.

Населението на общината намалява с около 5% за периода 2015-2020 г., но годишната норма на натрупване на отпадъци на човек се увеличава. Това се дължи на увеличаване на туристопотока, на дейността на търговски обекти и заведения и на променящите се потребителски навици на домакинствата. За намаляване обема на депонираните битови отпадъци е препоръчително увеличаване дела на разделно събраните рециклируеми отпадъци, компостиране на зелените и био-разградими отпадъци, осигуряване на възможности за отделно събиране и извозване на отпадъците от твърдо гориво през отоплителния сезон, оползотворяване на строителните отпадъци и други мерки.

Показателят морфологичен състав характеризира количеството на отделните компоненти спрямо общото количество на отпадъците (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали, опасни отпадъци и др.). Данните за морфологичния състав са необходими *при избор на системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива*. Има важно значение при определяне на метода за предварително третиране и обезвреждане на отпадъците, включително вида и капацитета на съоръженията. Морфологичният състав е характеристика, изразяваща количеството на отделните фракции (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали и др.), изразено в процент, спрямо общото количество на отпадъците. Консуматорските и потребителски навици на населението в различните сезони на годината влияят върху състава на генерираните отпадъци и резултатите от анализите зависят от годишния сезон. Поради това, изследванията при определяне на морфологичния състав на отпадъците се извършват така, че да бъдат обхванати 4-те годишни сезона (зима, пролет лято и есен). Целта е да се отчете сезонната неравномерност и колебанията в състава на отпадъците.

Характеристика на отделните фракции общо за четирите сезона:

- Хартия - вестници, списания, учебници, листи, амбалажна хартия, санитарна хартия и др.
- Картони-кашони, опаковки от сокове, кутии и др.
- Метали - опаковки от безалкохолни и алкохолни напитки, консервени кутии, капачки и др.
- Гума - гумени изделия, играчки и др.
- Текстил - дрехи, парцали, трикотаж, завивки и др.
- Пластмаса - опаковки, кутии, бутилки, фолио, пластмасови изделия, торбички и др.
- Градински и растителни - растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др.
- Инертни - пепел, сгур и пръст и др.

Данните за морфологичния състав са необходими при избор на съоръжения за предварително третиране и обезвреждане и системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива.

Последният актуален анализ на морфологичния състав на отпадъците, генерирани на територията на община Стрелча е извършен през 2019 г. в рамките на проект: „Определяне на морфологичния съсатв на отпадъците в България“, финансиран от Българо-Швейцарската програма за сътрудничество, чрез ПУДООС.

Пробите за община Стрелча са направени в периода от февруари до септември 2019 г., а за изчисляване на количествата смесен отпадък за календарна година и норма на натрупване на отпадъците на човек от населението са използвани официалните данни за депонираните отпадъци и броя на населението към 2017 г. Данните от Доклада за морфологичния анализ за състава на събраните, извозени и депонираните от територията на община Стрелча на Регионално депо – Панагюрище смесени битови отпадъци са представени в следващите таблици.

Таблица 6: Данни от Доклада за морфологичния анализ за състава на събраните, извозени и депонираните от територията на община Стрелча на Регионално депо – Панагюрище смесени битови отпадъци

Количество смесен отпадък на година т/год	732.93т
Население на общината	4525

Вид Отпадък	-	Количество смесен отпадък на година т/год	Разделно Събран Отпадък на година т/год	Общ Отпадък на Година т/год	Общ Отпадък на Година %
Хранителни	-	60.86т	0.00т	60.86т	6.56%
Хартия	-	20.90	9.28	30.17	3.25%
Картон	-	12.05	10.28	22.32	2.41%
Пластмаса	-	55.14т	16.88т	72.02т	7.76%
Текстил	-	22.29т	0.00т	22.29т	2.40%
Гума	-	4.43т	0.00т	4.43т	0.48%
Кожа	-	4.45т	0.00т	4.45т	0.48%
Градински	-	204.32т	150.00т	354.32т	38.19%
Дървесни	-	1.19т	0.00т	1.19т	0.13%
Стъкло	-	13.93т	8.50т	22.43т	2.42%
Метали	-	19.87т	0.00т	19.87т	2.14%
Инертни>4 см	-	11.38т	0.00т	11.38т	1.23%
Опасни	-	19.31т	0.00т	19.31т	2.08%
Други	-	19.68т	0.00т	19.68т	2.12%
Ситна Фракция<4см	-	263.14т	0.00т	263.14т	28.36%
Общо	-	732.93т	194.93т	927.86т	100.00%
Опасни					
20 01 27*	Бои	0.64т	0.00т	0.64т	0.07%
20 01 27*	Лакове	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 13*	Разтворители	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 27*	Грундове	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 27*	Лепила	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 27*	Смоли	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 27*	Мастила	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 29*	Перилни и почистващи п	1.02т	0.00т	1.02т	0.11%
20 01 14*	Киселини	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 15*	Основи	1.09т	0.00т	1.09т	0.12%
20 01 19*	Препарати за растителн	1.40т	0.00т	1.40т	0.15%
20 01 17*	Фотографски материал	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
16 01 13*	Спирачни течности	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
16 01 13*	Антифризни течности	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 31*	Лекарства с изтекъл сро	0.27т	0.00т	0.27т	0.03%
20 01 31*	Продукти, свързани с гри	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 21*	Живак, живачни термом	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
15 02 02*	Кърпи, парцали за избър	1.21т	0.00т	1.21т	0.13%
15 02 02*	Предпазни средства – р	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 37*	дървесина, съдържаща	0.37т	0.00т	0.37т	0.04%
15 01 10*	Празни опаковки от лако	9.73т	0.00т	9.73т	1.05%
20 01 33*	Оловни акумулаторни ба	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 33*	Ni-Cd батерии	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 33*	Живак-съдържащи бате	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 35*	Електрически и електрон	3.01т	0.00т	3.01т	0.32%
20 01 23*	Оборудване, съдържащ	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 21*	Луминесцентни и флуор	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 26*	Смазочни и моторни ма	0.58т	0.00т	0.58т	0.06%
Общо	-	19.31т	0.00т	19.31т	2.08%
Други	**-**				
Хигиенни	-	9.20т	0.00т	9.20т	0.99%
Композитни	-	7.91т	0.00т	7.91т	0.85%
	-	2.57т	0.00т	2.57т	0.28%
	-	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
	-	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
	-	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
	-	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
Общо	-	19.68т	0.00т	19.68т	2.12%

Източник: Окончателен доклад за извършен през 2019 г. морфологичен анализ на състава на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Стрелча

Сравнявайки състава на генерираните отпадъци в община Стрелча с референтните стойности, съгласно Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци от 2019 г.(Таблица 7), можем да направим извода, че рециклируемите отпадъците, попаднали в потока смесени битови отпадъци превишават допустимите норми.

Таблица7: Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците, съгласно Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци от 2019 г.

Видове отпадъци	Населени места от 3 до25 хиляди жители
Хранителни	23.20%
Хартия	8.50%
Картон	5.50%
Пластмаса	10.10%
Текстил	3.70%
Гума	0.90%
Кожа	0.90%
Градински	21.70%
Дървесни	2.00%
Стъкло	6.10%
Метали	2.00%
Инертни	14.80%
Опасни	0.60%
Общо	100.00%

Източник: Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци от 2019 г.

Таблица 8: Изводи от проведеното проучване на морфологичния състав на смесено събраните битови отпадъци от община Стрелча през 2019 г.

Фракции с най-висок средногодишен процент	Хранителни	Пластмаса	Градински	Текстил
Фракции с най-нисък средногодишен процент	Гума	Кожа	Опасни	Дървесни

Източник: Окончателен доклад за извършен през 2019 г. морфологичен анализ на състава на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Стрелча

Във връзка с изчисленията, които общините ще правят и ще трябва да доказват пред МОСВ за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, те са задължени на определена периодичност да извършват морфологичен анализ на битовите си отпадъци. Препоръчителният срок за изготвяне на следващ морфологичен анализ на отпадъците, образувани на територията на община Стрелча е през 2022 година.

ИЗВОДИ:

- **Най-голям относителен дял в битовите отпадъци на общината имат фракциите - „градински отпадъци“ – 38,19%, в това число растения, растителни остатъци, окапали листа, трева; „хранителни“ –6,56%; „пластмаси“ –7,76% и и др.**
- **Рециклируемите отпадъци заемат почти 18% относителен дял, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното съдържание на пластмаса –7,76%, следвано от хартия – 3,25%, стъкло –2,42%, картон – 2,41% и метали –2,14%.**
- **Процентът на отпадъците от фракция „други“ е средно –2,12%, което показва, че в контейнерите за битова смет се изхвърлят и неопределими отпадъци, които допринасят за „омърсяване и омокряне“ на пробите и довеждат до невъзможност да се идентифицира произхода на отпадъка.**

- **В град Стрелча е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, но не всички граждани използват по предназначение цветните контейнери за хартия, стъкло и пластмаса. Това води до висок относителен дял на депонираните на регионалното депо рециклируеми отпадъци.**

Количества повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци

За анализа на количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци в община Стрелча е необходимо е да се идентифицират:

- количествата разделно събрани и рециклирани отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали чрез системите за разделно събиране;
- количествата депонирани биоразградими битови отпадъци;
- количествата разделно събирани и оползотворени битови биоотпадъци.

Отпадъци от опаковки

С разделното събиране на отпадъци с цел рециклиране, както и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до удължаване на полезния живот на регионалното депо за отпадъци и до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците. Освен това през последните години със синхронизиране на националното законодателство с европейското законодателство все повече се засилват законодателния и обществения натиск за въвеждане на системи за разделно събиране с нормативно регламентирани количества отпадъци, които трябва да бъдат рециклирани и оползотворени.

За част от тези отпадъци националното законодателство изисква прилагането на принципът „замърсителят плаща", при който разходите се поемат от производителите на продукта, от който се образуват отпадъците, но за останалата част липсват нормативно установени механизми на финансиране. За редица отпадъци съществуват забрани за депониране, което налага тяхното отделяне от общия отпадъчен поток и намиране на алтернатива за оползотворяването или обезвреждането им.

Община Стрелча си сътрудничи с организацията по оползотворяване „Еко Пак България" АД за осъществяване на разделното събиране на отпадъци от опаковки. Системата по разделно събиране обхваща град Стрелча. Обособени са 15 точки с по три контейнера за разделно събиране – жълт контейнер – за пластмаса и метал; син контейнер – за хартия и картон и зелен контейнер – за стъкло.

През 2020 г. са събрани следните количества отпадъци от опаковки:

- хартия и картон –14 365килограма;
- пластмаса – 4 725килограма;
- стъкло – 7 220 килограма;

Общо събрани отпадъци от опаковки за 2020 г. – 26 310килограма.

Биоразградими отпадъци

В съответствие с Националния стратегически план Община Стрелча следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци, с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване
зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията за събиране и третиране на биоразградими отпадъци са регламентирани в Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на

биоразградимите отпадъци, Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.

Приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични" или естествени материали. Тези материали след време се разграждат („биоразградими") по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третират в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин.

Количеството на растителните отпадъци, образувани от растениевъдството в дворните пространства на жилищните имоти са определени експертно и тяхното количество варира от 25 до 40% от общото количество битов отпадък, отделян от домакинствата. Този отпадък
понастоящем е основна съставка, замърсяваща територите в покрайнините на населените места или попада в съдовете за битови отпадъци. Не е популярна практиката за оползотворяване на растителни отпадъци в самите дворните места. В процеса на компостиране растителните отпадъци се явяват суровина. При прилагането му се ограничава постоянното изнасяне на органични вещества от почвата и едновременно се постига ограничаване употребата на органични торове за сметка на много добрите хранителни съставки в компоста. В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поетапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Често срещани практики в общината е третирането на биоразградимите отпадъци да се осъществява по следните начини:

- *използване на кухненски и градински остатъци за храна на животни ;*
- *закопаване на хранителни и растителни отпадъци в почвата (задния двор или градината без последващо използване);*
- *натрупване на смесени купчини с оборска тор, растителни и хранителни отпадъци в полето (купчините не се обръщат, но след около три години са годни (вече компостирани) за използване като подобрител на почвата);*
- *натрупване на смесени купчини с оборска тор (купчините не се обръщат след това, но след това компостираната оборска тор се използва като подобрител на почвата).;*
- *изгаряне на градински отпадъци и листа.*

В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложени конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък.

Предвид специфичния характер на отпадъците, образувани на територията на община Стрелча и значителното участие на зелените, градински и селскостопански отпадъци, образувани от домакинствата в определени периоди е необходимо да се предприемат действия в две посоки:

- за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;
- подобряване на системата за разделно събиране и извозване на биоразградимите отпадъци от общината и извозване на зелените и биоразградими отпадъци до регионална инсталация за компостиране/анаеробно разграждане от РСУО -Панагюрище.

Община Стрелча разполага със 7 броя открити контейнери - 8 куб. метра и 8 броя открити контейнери - 4 куб. метра. Те са разположени във всички квартали на град Стрелча и градския парк.

Компостирането на растителните отпадъци в мястото на образуването им е в синхрон с приетите принципи за управление на отпадъците. В този случай растителните остатъци не са отпадък, а изходна суровина за получаване на компост –средство за

подобряване качеството и плодородието на почвата. При реализацията на целите ще се кандидатства за финансово подпомагане по ОПОС.

Обхващането на населението в системи за домашно компостиране е възможно чрез постоянно информиране на населението за възможностите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци и предоставяне на контейнери за компостиране на семействата, които желаят да компостират биоразградимите си отпадъци. За отчитане на ефекта от тази мярка е необходимо предоставянето на компостери на отделните домакинства да бъде обвързано с изискване за своевременно представяне на информация от общините за постигнатите нива на намаление на биоразградимите отпадъци, постъпващи за депониране.

Един от подходящите методи на биологично третиране, подходящи за условията на общината е анаеробното разграждане, при което се отделя биогаз за производство на енергия и компостирането (домашно и/или полево), при което произведения компост има възможност да се използва за рекултивация на нарушени терени, в земеделието, при озеленителни и възстановителни дейности при строителни проекти и др.

В съответствие с Националния стратегически план общината следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията към съоръженията и инсталациите за биологично третиране на биоразградимите отпадъци са регламентирани в Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Изискванията към площадките, на които могат да се разполагат съоръжения за биологично третиране на биоразградими отпадъци са посочени в Наредба 7 от 24 август 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци.

Източници на растителни отпадъци са имотите със земеделско ползване извън регулация и дворните пространства на жилищните имоти. Задължение на всеки производител на земеделска продукция е да организира оползотворяването на растителните отпадъци. До настоящия момент не са изградени съоръжения и инсталации за биологично третиране на растителните отпадъци на територията на общината. Съществува практика за биоразграждане на място в почвата, където попадат растителните отпадъци вследствие на обработка на земеделската земя. Често се прилага и изгаряне на изсъхнали растителни отпадъци от земеделието, срещу което се води борба - дейността противоречи на добрите земеделски практики, при които се използват различни методи за оползотворяване на органичните отпадъци.

В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поетапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци, прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на регионалното депо.

Биоразградимите отпадъци ще бъдат предварително подготвяни за компостиране, с помощта на дробилка, с която ще се раздробяват клони и храсти, по такъв начин ще се

намалят разходите за извозването на зелените отпадъци до компостиращата инсталация на регионалното депо.

Съгласно Националната програма за прилагане на Директива 99/31/ЕС:

•100% биоразградими са хранителните, хартиените, картонените, дървесните и градинските отпадъци;

• 20% от текстилните отпадъци;

• 25% от отпадъците от кожи

В съответствие със Закона за управление на отпадъците чл.31 ал.1 т.2 – целта е най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Таблица 9: Материали, попадащи в обхвата на определението за био-отпадъци

Описание	Код от Европейския списък на отпадъците	Бележки
Отпадъци от кухни и заведения за обществено хранене (хранителни отпадъци)	*20 01 08*	*От домакинства, ресторанти, столове, барове, кафе-магазини, болници и училищни столове и т.н.*
Отпадъци от обществени пазари	*20 03 02*	*Само биоразградими материали, еквивалентни на кодове 200108 и 200201*
Отпадъци от паркове и градини (зелени отпадъци)	*20 02 01*	*От частни градини и обществени паркове и зони, и т.н.*
Дървесни материали	*20 01 38*	*Не съдържащи опасни вещества, без мебели и едрогабаритни битови отпадъци*

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и/или разделно събиране и компостиране на изградените за целта общински или регионални площадки с компостиращи инсталации.

Таблица 10: Основни методи за третиране на зелени и биоразградими отпадъци

Метод за третиране	Характеристики
За разделен при източника и събран отпадък (био-отпадъци)	
Компостиране	Отворен или затворен тип, централизирано или домашно компостиране
Анаеробно разграждане	Със или без разграждащо компостиране, ефективност на оползотворяването на енергия
Пиролиза и газификация	Основно се използва за сухи потоци с цел изгаряне за оползотворяване на енергия
За фиксирано събиране на отпадъците	
Механично биологично третиране	Предварително третиране, за да се отделят биоразградимите отпадъци, последвано от третиране подобно на „отпадък разделен при източника". Разделянето се основава на механични свойства. Възможни видове третиране са: компостиране (стабилизиране), анаеробно разграждане и/ или оползотворяване на енергия и/ или използване като уплътняващ/ покриващ материал
Изгаряне	Със и без оползотворяване на енергия, ефективност на оползотворяването на енергия
Депониране	Със или без оползотворяване на метан, регламентирано и нерегламентирано депониране (трябва да се отбележи и ефективността на оползотворяването на енергия тъй като тя се отнася и за други

В резултат на третиране на био-отпадъците често се получават рециклирани продукти и оползотворяване на енергия. В таблица 11 е представен списък на продуктите получени от рециклиране и оползотворяване на енергия, както и материалите които могат да се избегнат. Различните видове остатъчни материали също са изброени.

Таблица 11: Оползотворени продукти, избягвани продукти и остатъчни отпадъчни потоци

Метод за третиране	Оползотворени продукти	Продукти	Остатъчни отпадъци
За разделен при източника и събран отпадък (био-отпадъци)			
Компостиране	Компост	Растителна среда, торове, подобрители	Остатъци, замърсители
Анаеробно разграждане	Биогаз Компост	Електричество, топлина, растителна среда, торове, подобрители	Остатъци, замърсители
За фиксирано събиране на отпадъците			
Механично биологично третиране	Енергия	Електричество, топлина, почвен стабилизатор	Стабилизира-ни остатъчни отпадъци, замърсители
Изгаряне	Биогаз	Електричество, топлина, шлака използвана като вторичен строителен материал.	Остатъци
Депониране	Със или без оползотворяване на метан, регламентирано и нерегламентирано депониране		Остатъци

Относителният дял на „биоразградимите отпадъци“[2] за община Стрелча е значителен –50,54%, в това число - хранителни – 6,56%, градински – 38,19%, дървесни отпадъци – 0,13%, хартия – 3,25% и картон –2,41%. Според извършения анализ през 2019 г. в община Стрелча разделно събраните биоразградими отпадъци са 26 455 тона. По този показател общината е далече от целевата стойност за 2020 г.

Съгласно целите на национално ниво за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци до 2020 г. допустимите минимални стандарти на този вид отпадък за жител на година са 109 кг/ж./г.

Предвид разпоредбите на чл.34, ал.1 от ЗУО, съгласно който „биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини се събират разделно“ в Таблица №32 е изчислено общото количество на тези отпадъци за община Стрелча.

При изчислението са спазени указанията за норма на образувани отпадъци съгласно Инструкциите за прилагане на нормативните изисквания, свързани с управлението на биоотпадъците (насоки за прилагане на Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС №275 от 06.12.2013 г., Обн. ДВ, бр.107 от 13.12.2013 г.), одобрени със Заповед № РД-687/05.09.2014 г. на Министъра на околната среда и водите. Приетата норма е 6 кг./м^2/ година окосена трева, листа, клони от резитба на дървета и храсти и др.

Таблица 12: Оценка на количества биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини в община Стрелча

[2] Съгласно ДР на ЗУО § 1. т.3. „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

Населено място	Площ	Общо количество растителни отпадъци	м. януари	м. февруари	м. март	м. април	м. май	м. юни	м. юли	м. август	м. септември	м. октомври	м. ноември	м. декември
	$м^2$	т./г.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.
гр.Стрелча	66965	**401**	**0**	**0**	**0**	**0**	**65**	**58**	**55**	**50**	**65**	**60**	**48**	**0**
с. Дюлево	1150	**7**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1.3**	**1.2**	**0.93**	**0.8**	**0.95**	**0.9**	**0.92**	**0**
с. Смилец	6600	**40**	**0**	**0**	**0**	**0**	**5.8**	**5.7**	**6**	**5**	**5.2**	**6**	**6.3**	**0**
с. Свобода	3335	**20**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2.9**	**3**	**2.7**	**2.6**	**2.8**	**3.2**	**2.8**	**0**
с. Блатница	150	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0.16**	**0.16**	**0.14**	**0.11**	**0.13**	**0.15**	**0.15**	**0**
ОБЩО	**78 200**	**469**	**0**	**0**	**0**	**0**	**75.16**	**68.06**	**64.77**	**58.51**	**74.08**	**70.25**	**58.17**	**0**

Данните в Таблица №12 сочат, че от поддържане на обществени зелени площи - паркове и градини с обща площ около 78 200 $м^2$ при интензивно косене се генерират 469 тона зелени отпадъци средно на година.

Анализът показва, че в община Стрелча има добри предпоставки за разширяване на системата за разделно събиране на зелени и отпадъци с биологичен произход и съответното им оползотворяване, чрез компостиране. Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на Регионалното депо.

Оборудването на площадката за разделно събиране на отпадъци с дробилка за раздробяване на клони и храсти – предварителна обработка преди компостиране е целесъобразно с оглед компактиране на местните биоотпадъци и намаляване броя на курсовете, съответно разхода за гориво до компостиращата инсталация в РДБО Панагюрище. Предвижда се и въвеждане на система за домашно компостиране.

Информацията може да послужи при планиране на количествата биоотпадъци, които Община Стрелча може да осигури за извозване на площадка за компостиране на Регионалното депо в гр. Панагюрище.

ИЗВОДИ:

Количествата на ТБО, които постъпват за депониране от територията на община Стрелча могат значително да се намалят:

- **чрез отделяне на количествата рециклируеми компоненти от отпадъчния поток, които се предават за рециклиране;**
- **чрез отделяне на органичната фракция, която да се раздробява и транспортира за оползотворяване чрез инсталации за компостиране или други методи за оползотворяване.**

Строителни отпадъци

Община Стрелча има пряк ангажимент към строителните отпадъци в малки количества, генерирани от ремонтните дейности на домакинствата. В този смисъл анализът и прогнозите са фокусирани върху този поток строителни отпадъци. На територията на общината няма изградено депо или площадка за депониране на строителни отпадъци и не

съществува система за организирано събиране и последваща повторна употреба на този вид отпадък. По тази причина липсват и точни данни за вида и количеството на образуваните строителни отпадъци през последните години.

Ниската тенденция в прираста на населението в общината не стимулира активни дейности в жилищното строителство. Строителни отпадъци се образуват най-вече от малки обекти с локално значение, от реконструкции и ремонти на стопански и жилищни сгради.

Отпадъците се извозват от собствениците им, без да се води отчетност. Този отпадък понастоящем е основна съставка на нерегламентирани сметища или попада в съдове за битови отпадъци. Част от генерираните СО попадат в общия поток със смесените битови отпадъци, които се извозват до рег. депо за битови отпадъци. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на надеждна система и съоръжения за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци в община Стрелча

Към настоящия момент малките количества строителни отпадъци, генерирани от ремонти на частни жилища и офиси се събират и извозват заедно със смесения битов отпадък от ОП „БКС и ОИ”

С Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017 г. се регламентира предотвратяване и ограничаване на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаване риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на строителните отпадъци. С Наредбата се насърчава рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от ЗУО.

Целта е:

- Да се предотврати и минимизира образуването на строителни отпадъци (СО);
- Да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО;
- Да се увеличи употребата на рециклирани строителни материали;
- Да се намали количеството за депониране на СО.

Чл. 6 от Наредбата забранява нерегламентираното изхвърляне, изгаряне, както и всяка друга форма на нерегламентирано третиране на СО, в т. ч. изхвърлянето им в контейнерите за събиране на битови отпадъци или разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Строителните отпадъци са получени вследствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест и други опасни отпадъци, и др. съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 на Приложение 1 от Наредба № 3 за класификация на отпадъците.

Минералните отпадъци се образуват в резултат на строителство или събаряне на сгради и съоръжения, които основно се състоят от минерални материали като тухли, бетон, строителни разтвори, естествен камък, пясък, керамични строителни материали, бетонови блокчета и/или газобетонови блокчета и др.

„Строително-монтажни” са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват, а „Премахване” е дейността по отстраняване на строежите чрез селективно отделяне на оползотворимите отпадъци в процеса на премахването.

Дейностите по събиране, транспортиране, подготовка преди оползотворяване и/или обезвреждане, материално оползотворяване, както и по обезвреждане на СО се извършват от лица, притежаващи документ по чл.35 от Закона за управление на отпадъците.

Възложителите на СМР и/или на премахването на строежи отговарят за изготвянето на план за управление на строителните отпадъци (ПУСО).

Контролът по изпълнение на ПУСО се осъществява от кмета на общината, на чиято територия се извършват СМР/премахването на строеж, или от оправомощено от него длъжностно лице.

(2) За строежи, чийто възложител е кметът на общината, контролът по изпълнение на ПУСО се осъществява от директора на РИОСВ, на чиято територия е строежът.

Кметът на общината изпраща информацията до директора на РИОСВ, на чиято територия ще се извършват СМР или премахване на строежи, за издадените през предходния месец разрешения за строеж или заповеди за премахване на строеж. Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудително премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците кметът на общината подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение на събиране на вземането от задължените лица по реда на чл.417, т.2 от Гражданския процесуален кодекс.

В случаите, когато кмета на общината е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана се определят в Наредбата за управление на строителните отпадъци.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно. Прилага се процедура, при която строителните фирми да се обръщат към общината за посочване на място и условия за депонирането на строителните отпадъци.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища главно на входовете и изходите на населените места, както и замърсява зелените площи в самите населени места. За строителните отпадъци, от обичайните ремонти на жилищата, няма форма, по която да бъдат контролирани.

Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

За експлоатацията на регионалните депа са издадени съответните комплексни разрешителни (КР), по реда на Глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда. В издадените КР на Регионалните депа за отпадъци в страната е разрешено приемането за депониране на битови, производствени и строителни отпадъци. Допълнително в КР е разрешено на операторите на депата да приемат следните отпадъци (основно строителни) за извършване на дейности по тяхното оползотворяване: 27 - 17 01 01 Бетон; - 17 01 02 Тухли; - 17 01 03 Керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия; - 17 01 07 Смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06; - 17 05 04 Почва и камъни, различни от упоменатите в 17 05 03; - 17 05 06 Изкопани земни маси, различни от упоменатите в 17 05 05; - 20 02 02 Почва и камъни.

Оползотворяването на подходящи фракции от посочените отпадъците включват основно дейности, свързани с подравняване и запръстяване на отделните пластове натрупани отпадъци (дневните работни участъци) в клетките за неопасни отпадъци при експлоатацията на съответното регионално депо. В повечето случаи, при постъпване на ОСР на депата, същите се използват за уплътняване и запръстяване на отпадъчното тяло, формирано от битовите отпадъци. Част от ОСР, постъпващи от строителни фирми и

инвеститори могат да се използват от операторите като материали за укрепване на вътрешните обслужващи пътища на територията на депата. С използването на инертни ОСР като бетон, тухли, керемиди, плочки, керамични изделия, почва и камъни за запръстяване на натрупаните в депото битови
отпадъци се допринася за ограничаване на: - емисиите от миризми и прах от депото; - разнасяните от вятъра отпадъци; - запалванията на отпадъците в депото.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентирани със Закона за управление на отпадъците, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, съответно с общинска наредба за управление на отпадъците. В бъдеще Общината ще може да получава надеждни данни в случаите, когато извършва процедурите за одобрение на плановете за управление на строителните отпадъци и инвестиционните проекти, както и при проверката на документите с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране на строителни отпадъци.

Анализите на строителните отпадъци и на инфраструктурата за строителните отпадъци ни показват, че фирмите, генериращи строителни отпадъци на територията на община Стрелча ги депонират нерегламентирано. На територията на общината няма инсталация за рециклиране на строителните отпадъци. За това е необходимо общината да направи проучване за възможностите за изграждане на инсталация за оползотворяване на строителните отпадъци или тяхното рециклиране в териториално близки райони.

Предвижда се създаване на организация за разделно събиране и извозване на строителните отпадъци до собствена площадка на Община Стрелча. Предвижда се след натрупване на количества отпадъци да се наеме мащина за самостоятелно третиране на отпадъците и последващо оползотворяване.

За подобряване на системата за разделно събиране на строителните отпадъци се предвижда закупуване на открити контейнери - 7 куб. метра. Изграждането на площадката за третиране на строителните отпадъци включва определянето на дейностите, операциите и съоръженията и технологичните връзки между тях, определяне на общия капацитет на площадката в зависимост от терена и прогнозното количество на отпадъците.

През 2022 г. ще се осъществи проектирането на системи за разделно събиране на биоотпадъци и разделно събиране на строителни отпадъци.

ИЗВОДИ:

Образуваните строителни отпадъци на територията на община Стрелча са предимно от юридически лица от строителна дейност. Незначителна част от тях са формирани от физически лица вследствие на ремонтни дейности. Много често, населението събира смесено строителните отпадъци с битовите. Отпадъците от строителство и ремонти: камъни, тухли, бетон, гипс и др. заемат незначителен дял в морфологичния състав на отпадъците в община Стрелча – около 1,23% средногодишно. Отчитайки факта, че голяма част от сградният фонд в общината е амортизиран, пътната и улични мрежи се нуждаят от ремонти, можем да предположим, че новото строителство и обновяването неминуемо ще доведе до генериране на по-големи количества земни маси и строителни отпадъци. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, с цел тяхното оползотворяване.

Производствени и опасни отпадъци

„Опасни“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г. и в наредбите за масово разпространените отпадъци. Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците по Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците, се водят на отчет в РИОСВ - Пазарджик.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение №2 към §1, т.т13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение №1 към §1, т.11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/ или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват разделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товаополучателя.

Необходими са мерки за информиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по широко участие в организираните мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци все още не е системно, а кампанийно. Поради това голяма част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

Основните генератори на производствен отпадък в община Стрелча са действащите промишлени предприятия, сред които няма такива с висок рисков потенциал на образувания отпадък. На територията на общината няма изградена инфраструктура за разделно събиране и третиране на опасни и производствени отпадъци. При констатирани такива се използват услугите на лицензирана фирма. Производствените предприятия на територията на общината изготвят годишни отчети и ги представят пред ИАОС.

На територията на общината се намира един склад за съхранение на излезли от употреба ПРЗ, койтосе намира в с. Смилец, община Стрелча. Складът за съхранение на ПРЗ в Отстояние от населеното място около 1 000 метра.

Общото количество на излезлите от употреба, негодни препарати за растителна защита в склада са около 11 070кг.

В близост до склада на територията на община Стрелча няма водоизточници с важно регионално значение. Прозорците и вратите на склада са зазидани. Няма наличие на физическа и техническа охрана (камери). Със зазиждането на вратите и прозорците е ограничен достъпа до склада.

Община Стрелча нееднократно е търсила възможност за финансиране на проекти за обезвреждане на излезли от употреба ПРЗ. Липсата на финансови средства е основната причина да не се реализират проекти за обезвреждане на излезли от употреба ПРЗ на територията на община Стрелча.

Предстои реализация на проект „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност“ , които ще се реализира от ПУДООС и е финансиран от Българо-швейцарска програма за сътрудничество. Проектът за обезвреждане е финансиран от Българо-швейцарската програма за сътрудничество. В този проект е включен и склада на територията на Община Стрелча.

Замърсявания на почвите в общината се предизвиква от изхвърлянето на твърди битови отпадъци (отпадъци от различен характер). Непрекъснатото усъвършенстване на системите и контрола по сметосъбирането ще елиминира изцяло съществуващите локални

замърсявания от микросметища и нерегламентирано изхвърляне на отпадъците. В местата с високи подпочвени води, съществува тенденция /естествен процес/ за вкисляване и засоляване на почвите.

ИЗВОДИ:

В община Стрелча в голяма степен са решени проблемите с управлението на производствените и опасни отпадъци. РИОСВ - Пазарджик извършва системни проверки за спазване изискванията на ЗУО за управление на производствените и опасни отпадъци. Необходима е добра комуникация с контролните органи при необходимост за предотвратяване рисковете за човешкото здраве и околната среда.

Специфични потоци отпадъци

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми

Редица европейски директиви регулират специфичните потоци от отпадъци - например, отпадъци от титаниев диоксид, опаковки и отпадъци от опаковки, полихлорирани бифенили (ПХБ) и полихлорирани терфенили (ПХТ), отпадъчни батерии и акумулатори, канализационен шлам, излезли от употреба превозни средства (ИУПС), отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ТОЗ (трайни органични замърсители).

Друга група от директиви регулира операциите по третиране на отпадъците: изгаряне, съвместно изгаряне на отпадъци и депониране на отпадъци чрез заравяне. Регламент (ЕО) №1013/2006 покрива трансграничните превози на отпадъци.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор” е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане .

За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.
- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба;
- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания;
- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- *Екологична* – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;
- *Икономическа* – оползотворяване материалите, заложени в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

Община Стрелча има сключени договори за разделно събиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване и излезли от употреба батерии и акумулатори с фирма „Екобултех" АД; за излезли от употреба МПС, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти с фирма „Стийл Интер Трейд" ООД; за излезли от употреба гуми с фирма „Инно Тайър Ресайклинг" ООД, като събирането се осъществява чрез подаване на заявка към фирмата при събрано определено количество.

Отработени масла

Задълженията на общината в това отношение се определят от *„Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти"*, приета с ПМС №352/27.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г.

Съгласно чл.39 ал.1 от Наредбата, кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла.

Възможно в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла за чието оползотворяване е отговорна нараства незначително и е твърде вероятно целите заложени в *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти* да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.

Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи.

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Задълженията на Общината се определят от „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване", приета с ПМС №355/28.12.2012 г. с последни изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.

Съгласно чл.27, ал.1 от Наредбата, Кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО.

Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл.35 от ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината.

Информацията за управлението на отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени масла, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) се набира чрез допълнителни годишни отчети, регламентирани в съответните наредби за управление на специфичните отпадъчни потоци. На етапа на изготвяне на настоящата общинска Програма за управление на отпадъците няма данни за количествата

на разделно събирани други масово разпространени отпадъци - отработени моторни масла, както и за излезли от употреба автомобилни гуми.

Отпадъци от обувки и текстил

Разделното събиране на текстил и обувки е част от екологичната политика на Община Стрелча за ограничаване на замърсяването и намаляването на разходите за депониране на битови отпадъци.

Община Стрелча има сключен договор за разделно събиране на отпадъци от обувки и текстил с фирма „М-ТЕКС РЕЦИКЛИРАНЕ НА ТЕКСТИЛ" ООД; На територията на гр. Стрелча са поставени 2 бр специализирани контейнера, които са предназначени за изхвърляне на дрехи, аксесоари, обувки, хавлиени кърпи, пердета, завеси и други изделия от текстил и кожа. Предстои поставяне и на още контейнери.

Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Към момента не функционира система за получаване на данни за точното количество образувани болнични отпадъци в общината.

ИЗВОДИ: Община Стрелча е сключила договори с лицензирани фирми за организиране на дейностите по управление на специфичните потоци отпадъци и отделянето им от общия поток битови отпадъци. В това направление е необходима допълнителна работа с местните общности за повишаване на тяхната екологична култура и съзнание за изхвърляне на специфичните отпадъци на регламентираните за целта места.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОТПАДЪЦИТЕ

- Основен източник на битови отпадъци в община Стрелча са домакинствата, предприятията и туристическия пътникопоток. Системите за организирано събиране и извозване на битовите отпадъци обхващат 100% от населението, като на територията на общината няма необслужвани населени места.
- Запазва се тенденцията на увеличаване на количеството депонирани битови отпадъци, генерирани на територията на общината. Населението на общината намалява с около 5% за периода 2015-2020 г., но годишната норма на натрупване на отпадъци на човек се увеличава. Това се дължи на увеличаване на туристопотока, на дейността на търговски обекти и заведения и на променящите се потребителски навици на домакинствата.
- Нормата на натрупване на отпадъците в община Стрелча за 2020 г. е 394 кг/чов./г., което е с 124 кг/човек/на година повече спрямо 2018 г. (262 кг./чов.год.). Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2012 г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Стрелча е по-висока от допустимите стойности.
- Депонирането като метод за обезвреждане на отпадъците е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци в общината, следван от разделното събиране на отпадъци. Поради липсата на съоръжения за оползотворване на биоразградими битови отпадъци към момента се наблюдава изоставане по показателя компостиране.

- Най-голям относителен дял в битовите отпадъци на общината имат фракциите - „хранителни“ –6,56% и „градински отпадъци“ –38,19%, в това число растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др.
- Рециклируемите отпадъци заемат почти 40% относителен дял, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното съдържание на пластмаса –7,76%, следвано от хартия – 3,25% и картон –2,41% , стъкло – 2,42% и метали –2,14%. В град Стрелча е въведена система за разделно събиране на рециклируемите отпадъци от опаковки.
- Относителният дял на „биоразградимите отпадъци“[3] за община Стрелча е значителен –50,54%, в това число - хранителни –6,56%, градински – 38,19%, дървесни отпадъци – 0,13%, хартия –3,25% и картон – 2,41%. Според извършения морфологичен анализ през 2019 г. в община Стрелча разделно събраните биоразградими отпадъци са 52,50 тона или едва 14% от биоотпадъците (370,42тона). По този показател общината е далече от целевата стойност от 50 на сто за 2020 г.
- Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците от строителство на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци.
- Наличен е един склад с пестициди и други препарати за растителна защита за обезвреждане.
- Необходимо е системно проучване на морфологичния състав на отпадъците, което да позволи идентифициране на съществуващите тенденции и избиране на специфичен подход, свързан с разделното събиране и други дейности по управление на отпадъците.
- Необходимо е разширяване на системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, картон, пластмаса, метал и стъкло (включително от опаковки), в административни сгради, търговски обекти и в повече населени места на общината.
- Необходимо е изграждане на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства;
- Необходимо е да се обособи временна площадка за ръчно сепариране и отделяне за последващо оползотворяване на рециклируеми отпадъци от системата за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци, генерирани от територията на Община Стрелча” до изграждане на сепарираща инсталация на РДБО – Панагюрище.
- Разширяване на информационните кампании за обществеността и бизнеса относно ползите от разделното събиране на отпадъци, координирани с информационните кампании на организациите по оползотворяване, ще допринесе за подобряване на ефективността на системата.
- Икономически инструмент, който би могъл да доведе до разширяване на разделното събиране, е въвеждане на стимули/отстъпки от такса битови отпадъци за граждани и фирми, които се включват в системите за разделно събиране на отпадъците, в т.ч. от опаковки от хартия и картон, пластмаса и стъкло.

3.2. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и на стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините

Нормативни актове и програмни документи на национално ниво

През 2012 г. Народното събрание прие нов Закон за управление на отпадъците,отразяващ изискванията на Рамковата Директива за отпадъците 2008/98/ЕС на ЕС, като отмени предходния Закон за управление на отпадъците последно изм. и доп., ДВ

[3] Съгласно ДР на ЗУО § 1. т.3. „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

бр. 19 от 5.03.2021 г.. Законът регламентира мерките и контрола за защита на околната среда и човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване ефективността на това използване.

Законът въведе т.нар. йерархия на управление на отпадъците, която определя приоритетността при управление на отпадъците от гледна точка на най-добрата възможност за опазване на околната среда, предотвратяване на вредните въздействия върху нея и ефективно

използване на ресурсите. ЗУО определя пет възможни начина за третиране на отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

Предотвратяването на отпадъци е определено като мерки, които се предприемат преди веществата или предметите да се превърнат в отпадък, с което се намалява:

а)генерираното количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл (количествено предотвратяване);

б)съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите (качествено предотвратяване на отпадъците).

Подготовка за повторна употреба включва почистване, проверка и поправка на употребявани продукти, които са станали отпадък, така че да могат да се употребяват повторно (например поправка на електрическо оборудване, мебели и др., които след като са поправени, се продават като втора употреба). Подготовката за повторна употреба е вид оползотворяване на отпадъците.

Рециклиране е начин за оползотворяване на отпадъците. Общата идея при рециклирането е, че един материал бива преработван с цел да се променят неговите физико-химични свойства и това да позволи той да се употребява повторно за същите или за други цели. Конкретните дейности по управление на отпадъците, които се класифицират като рециклиране съгласно ЗУО, включват (но не само):

 рециклиране на материали - например на пластмасови продукти или компоненти в пластмасови материали, стопяване на отпадъчно стъкло в стъклени продукти, употреба на хартиени отпадъци в заводи за хартия и др. Рециклирането на материали: например пластмасови гранулирани и пелетизирани за екструдиране или формоване, натрошени отпадъци от стъкла, сортиране на отпадъци от хартия, отговарящи на критериите за края на отпадъка;

 производство на компост, отговарящ на критериите за качество на продуктите.

Друго оползотворяване е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване" съгласно ЗУО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране.

Примери за друго оползотворяване са:

 изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване наотпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в Приложение II към ЗУО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в Приложение I към ЗУО;

 насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване.

Обезвреждане - депониране (дори когато сметищен газ се използва за възстановяване на енергия); изгаряне и съвместно изгаряне, които не отговарят на критериите, за да бъдат определени като оползотворяване (в случай на съоръжения, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци, които не отговарят на определени критерии, с помощта на формулата за енергийна ефективност в Приложение II към ЗУО), насипни дейности, когато не отговарят на дефиницията за оползотворяване.

Като първа стъпка от анализа са идентифицирани основните права и задължения на община Стрелча , произтичащи от нормативните актове.

 Основни отговорности за общините по управление на отпадъците, произтичащи от ЗУО и подзаконовите нормативни актове към него

ЗУО и наредбите към него регламентираха широк спектър от отговорности за общините, в лицето на кмета на общината, основните от които са:

 разработване на общинска наредба за управление на отпадъците и общинска програма за управление на отпадъците;

 осигуряване на съдове за битови отпадъци, събирането и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;

 почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии в населените места, предназначени за обществено ползване;

 избор на площадки, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци. Кметът предприема действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за осигуряване на ново съоръжение за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци илиизтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната РИОСВ;

 организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от текуща ремонтна дейност от домакинствата. В новия закон отпада задължението на общините за осигуряване на депа за депониране на строителни отпадъци.

 разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и за поетапното постигане на целите на общината за повторна употреба и рециклиране на тези отпадъци;

 организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработени масла, излезли от употреба гуми);

 организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци от бита и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, като напр. опаковки от негодни препарати за растителна защита, използвани за градините на домакинствата, опаковки от химикали и препарати и стари такива и др.;

 разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци, (в т.ч. за определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане), както и за постигане за целите за намаляване на депонираните биоразградими отпадъци на общинските депа и постигане на целите за оползотворяване на биоотпадъците;

 осигуряването на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна

дейност на домакинствата, зелени отпадъци и други във всички населени места над 10 000 жители на територията на общината.

 почистването от отпадъци на общинските пътища, вкл. техните сервитути, което е също нов ангажимент за всички собственици на пътища;

 определя изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките;

 осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 от ЗУО, както и информация относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;

 поддържането на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци, което е също нов ангажимент за кметовете на общини;

 предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, организиране на почистването им;

 съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;

 осигуряване на информация на обществеността по всички ангажименти на общината чрез интернет-страницата на общината, както и по друг подходящ начин и провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с разделното събиране на отпадъците;

 организиране на събирането на данни и предоставяне на информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри;

 внасяне на отчисленията за следексплоатационни грижи за депата за битови отпадъци и за депониране на отпадъци в необходимия размер и срокове;

 предлагане за одобряване от Общинския съвет на такси за заплащане на услугите, предоставяни от общината, свързани с отпадъци;

 подготовка за и участие в заседанията на Общото събрание на РСУО и изпълнение на решенията на Общото събрание на РСУО;

 контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците в допълнение към контролните правомощия, които ЗУО предоставя на кмета на общината и по-конкретно контрол върху:

 дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци;

 дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа;

 площадките за дейностите с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ);

 спазването на други изисквания, определени с наредбата по чл. 22.

ЗУО определя и размера на глобите, които кметовете или оправомощени от тях лица могат да налагат на основание на ЗУО.

С приемането на Закона за управление на отпадъците към общините се поставиха конкретни задължения, свързани с рециклирането и оползотворяването на битовите отпадъци, както и конкретни изисквания за управление на строителните отпадъци. Това са и най-големите предизвикателства за общините при управление на отпадъците за периода до 2035 г.

ЗУО и наредбите по прилагането му поставят конкретни количествени цели, които общините следва да изпълнят поетапно до 2035 г. както следва:

 най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци, а именно:

- 31 декември 2021 г. – 51 на сто;

- 31 декември 2022 г. – 52 на сто;
- 31 декември 2023 г. – 53 на сто;
- 31 декември 2024 г. – 54 на сто;
- 31 декември 2025 г. – 55 на сто

 най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

 най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

 най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло), а именно:

- до 31 декември 2025 г. – най-малко до 50 на сто от общото им тегло;
- до 31 декември 2030 г. – най-малко до 30 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

Системите за третиране на строителни отпадъци осигуряват най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторната им употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности, чрез заместване на други материали с отпадъци в количество не по-малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват материали в естествено състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Решение 2000/532/ЕО.

В съответствие с европейските практики и политика, с оглед стимулиране и ускоряване на процесите на рециклиране и оползотворяване на отпадъците държавата въведе икономически инструменти. Такъв инструмент са паричните отчисления за депониране на отпадъците, въведени чрез ЗУО, които стимулират общините да прилагат повисоките нива в йерархията за управление на отпадъците.

Размерът на отчисленията е нормативно определен и нараства в годините както следва:

 за депата, които отговарят на нормативните изисквания

2013 г. - 15 лв./т; 2014 г. 22 лв./т; 2015 г.- 28 лв./т ;2016 г. -36 лв./т; 2017 г.- 40 лв./т; 2018 г.- 45 лв./т ; 2019 г. -57 лв./т; 2020 г.- 69 лв./т; 2021 г - 82 лв./т; 2022 г. и всяка следваща година -95 лв./т

 за депата, които не отговарят на нормативните изисквания, отчисленията се заплащат в двоен размер, освен ако не отговарят на едно от двете условия, посочени в § 4 от допълнителните разпоредби на Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци от общините и по-конкретно:

 При изпълнение на целите за отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци.

 При изпълнение на целите за биоразградимите и за биоотпадъците, общините се освобождават от заплащане на 50% от отчисленията за депониране на отпадъци.

 Ако общините изпълнят двата вида цели, те се освобождават на 100% от заплащане на отчисленията за депониране.

 При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци за населени места над 10 000 ж. до средата на 2014 г. отчисленията за депониране се увеличават с 15%.

За депониране на строителни отпадъци се заплащат отчисления в същите размери както, посочените по-горе за битови отпадъци.

 Закон за местните данъци и такси

Определя местните данъци и такси, включително такса „Битови отпадъци", приходите от която постъпват в общинския бюджет.

Размерът на таксата трябва да се определя за всяка услуга поотделно:

 сметосъбиране и сметоизвозване;

 обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения;

 чистота на териториите за обществено ползване

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

 осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

 събиране, включително разделно, на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;

 проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от ЗУО;

 почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Размерът на таксата се определя в левове според количеството на битовите отпадъци.

Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет. През 2014 г. бяха приети промени в закона, с които не се допуска тази пропорционална основа да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена. В тази връзка до 30 март 2015 г. Министерският съвет съвместно с Националното сдружение на общините в Р България следваше да разработят методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци. След неколкократни отлагания в закона са отложени за втората година, следваща публикуването на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.

Таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в населените места се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет.

3.3. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво

Важна предпоставка за решаване на въпросите от местно значение, в това число и управлението на отпадъците, е създаването на законосъобразна и целесъобразна нормативна уредба от органите на местното самоуправление.

ЗУО определя минималните изисквания за съдържание на общинските наредби за управление на отпадъците, които трябва като минимум да уреждат:

1. условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови, включително биоразградими (в т.ч. и биоотпадъци) и опасни битови отпадъци;

2. условията и реда за създаването и функционирането на системите за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи;

3. условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, в т.ч от ремонтната дейност на домакинствата;

4. условията и реда за изхвърлянето, събирането, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на масово разпространени отпадъци отпадъци от опаковки; излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване; излезли от употреба батерии и акумулатори; отработени масла; излезли от употреба гуми;

5. изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките /отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини/, изискването за поддържане на публичен регистър от общината с точното местоположение и какви отпадъци приемат, работно време и т.н. Това са изисквания, например, свързани с местоположението на тези пунктове – в определени зони, обозначенията на тези пунктове и други технически изисквания, работно време, какви отпадъци се приемат и др.;

6. условията за предаване на отпадъци на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други в населените места над 10 000 жители, както и населените места, за които общините доброволно осигуряват такива площадки, ако са под 10 000 жители;

7. заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на ЗМДТ.

В Наредбата за управление на отпадъците по чл.22 от ЗУО, одобрена от общинския

съвет, общините следва да разпишат и разширят обхвата на контролните правомощия на контролните звена на общините, като включат в този обхват контрол за спазване на допълнителните към ЗУО изисквания, които са включили в общинската наредба.

Освен посочените по-горе минимални изисквания за съдържание на общинските наредби по чл.22 от ЗУО, общините могат да включат детайлизирането и уреждането на широк кръг въпроси от компетенции на общините, свързани с отпадъците и чистотата, произтичащи от ЗУО и други закони.

Основният нормативен акт, регламентиращ обществените отношения, свързани с управлението на отпадъците на територията на община Стрелча, е Наредбата за организацията и финансирането на дейностите по управление на отпадъците в община Стрелча. Наредбата е приета /Приета с Решение 115/25.06.2020г. на Общински съвет-Стрелча, взето с Протокол № 12 от 25.06.2020г/ на основание чл. 22 от ЗУО, като в нея са регламентирани както правата и задълженията на физическите и юридическите лица свързани с екологосъобразното управление на отпадъците на територията на общината, така и тези на местната администрация.

В наредбата са изброени детайлно задълженията на кмета на общината, както и задълженията на физическите и юридическите лица. В отделни раздели са разписани условията и редът за създаването и функционирането на системите за събиране, включително разделно, на различните потоци битови отпадъци.

Изискванията към дейностите по събиране, в т.ч. разделно събиране и третиране набиоотпадъците целесъобразно са регламентирани в отделен раздел. Включени са норми както относно реда и условията за третиране на биоотпадъците, образувани от домакинствата и в резултат на дейността на юридическите лица, така и за тези, образувани от поддръжката на зелените площи общинска собственост.

В наредбата се съдържат и условията и редът за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и такива образувани от разрушаване на сгради.

Регламентирани са редът и начинът за разделно събиране на опасните отпадъци от бита, разделното събиране на ЕГО. Включени са самостоятелни раздели с разпоредби относно

управлението на МРО - събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени,
стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи; ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС, ИУГ, отработени масла.

Изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките само препращат към изискванията на ЗУО и наредбата по чл.43, ал.1 от ЗУО. Регламентирано е задължението на кмета на общината да почиства от отпадъци общинските пътища; да поддържа публичен регистър на площадките от хартия и картон, метали, пластмаса истъкло, но липсва задължение на съответните лица – собственици на такива площадки да изпратят информация за публичния регистър на общината. Наредбата адресира задължението на кмета да осигурява информация на обществеността относно функционирането на системите за управление на отпадъците от компетенции на общината.

В Наредбата липсват разпоредби относно задължението на лицата, извършващи дейности по събиране и предаване за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, да предоставят информация на общината по образци, ред и периодичност, определени, например, със заповед на кмета на общината. Подобни разпоредби са от ключово значение, тъй като събирането на информация за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци е едно от условията, за да може общината да подготви доклад и да докаже пред МОСВ изпълнение на целите – и съответно – освобождаване от заплащане на отчисления за депониране по чл.64 от ЗУО.

Регламентиран е начинът за контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците, както и административно-наказателните разпоредби, които следва да бъдат наложени в случай на неизпълнение на същата.

Други общински наредби с отношение към управлението на отпадъците на територията на община Стрелча са:

Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Стрелча /Изм. с Решение №296/29.06.2021г. на Общински съвет – Стрелча по Протокол №29/29.06.2021 г./ и Наредба за определяне размера на местните данъци на територията на община Стрелча /Приета с Решение № 130/30.07.2020 г., Протокол № 14/30.07.2020 на Общински съвет – Стрелча/

Тези наредби уреждат реда и начина за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги (в т.ч. такса битови отпадъци), предоставяни на физически и юридически лица на територията на община Стрелча, както и реда и сроковете за тяхното събиране. Такса битови отпадъци се заплаща за услугите по събирането, транспортиране и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения, чистота на териториите за обществено ползване. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

- Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации, или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по Закона за управление на отпадъците.

 Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Програмни документи на община Стрелча, адресиращи въпроси относно управление на отпадъците

Програма за управление на отпадъците на община Стрелча

При разработването на настоящата Програма за управление на отпадъците, община

Стрелча взема предвид основните изисквания на Закона за управление на отпадъците относно разработването на общински програми за управление на отпадъците:

 Общинската програма да се разработи, като се вземат предвид структурата, целите, времевия хоризонт и предвижданията на НПУО.

 Общинската програма да включва необходимите мерки за изпълнение назадълженията на кмета на общината, регламентирани в ЗУО.

 Общинската програма за управление на отпадъците да се разработва като се вземат предвид и Методическите указания на МОСВ за разработване на общински програми за управление на отпадъците. Указанията бяха одобрени със Заповед на министъра на околната среда и водите.

 Да се осигури обществен достъп до програмата на общината за управление на отпадъците.

За да включва пълния програмен цикъл, следва периодично да се отчита изпълнението на програмата с оглед предприемане на коригиращи мерки при неизпълнение на някои от дейностите в програмата.

Основни изводи и препоръки

 Законодателството относно управление на отпадъците, прието през последните години, поставя високи и конкретни изисквания към местните власти относно подобряване на йерархията на управление на потоците отпадъци, за които отговорност носят общините. Несправянето с тези задължения води до сериозни финансови последици за общините и съответно – за населението и бизнеса.

 Анализът на общинските наредби показва, че община Стрелча има опит и традиции в разработването и прилагането на местна нормативна уредба по управление на отпадъците.

 Наредбата за организацията и финансирането на дейностите по управление на отпадъците в община Стрелча изпълнява изискванията на ЗУО за съдържание; подробно регламентира правата и задълженията на физическите и юридическите лица, отговорностите на кмета, изискванията към системите за разделно събиране наразлични отпадъчни потоци, контрола за изпълнение на разпоредбите.

Препоръчително е Наредбата да се допълни с текстове, регламентиращи задълженията на лицата, извършващи дейности по събиране и предаване за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, да предоставят данни в общината за събраните и предадени количества отпадъци по ред, образец и периодичност, утвърдени със заповед на кмета на общината. Подобни разпоредби са от ключово значение, тъй като събирането на информация за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци е от съществено значение, за да може общината да докаже пред МОСВ изпълнение на целите – и съответно освобождаване от заплащане на отчисления за депониране по чл.64 от ЗУО

 Община Стрелча има натрупан опит и изпълнява нормативните си задължения за разработването на общински програмни документи, в т.ч. относно управление на отпадъците. Модерното управление на отпадъците е сред програмните приоритети на общината, видно не само от тематичните програми, отнасящи се до околната среда, но и от общите планови документи, които включват интегрирано развитие на общината за периода до 2028 г. Общината е предприела своевременно действия за разработване на общинска Програма за управление на отпадъците, към която като неразделна част се разработва подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъците.

3.4. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци

3.4.1. Съществуващи практики и обхват на системата на събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци

Ключова предпоставка за успешното управление на отпадъците е наличието на подходяща инфраструктура, отговаряща на съвременните екологични стандарти и технологии. В тази част на анализа са представени данни за съществуващата инфраструктура за управление на отпадъците в община Стрелча и тази, за която има готовност да се изгради.

Анализът на инфраструктурата по управление на отпадъците дава отговори на следните въпроси:

- Какви са тенденциите и настоящата ситуация по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци, чието управление е от компетенциите на местните власти?
- Осигурената, изградената и в процес на планиране, осигуряване и изграждане инфраструктура достатъчна ли е за третиране на отпадъците на територията на общината и за постигане на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, поставени пред местните власти?
- Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците?
- Какви са основните изводи и препоръки за бъдещи действия?

Управлението на отпадъците е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база ивисока обществена отговорност. Основните компоненти на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци са два:

- Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци.
- Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци.

В община Стрелча има добре изградена система за събиране, транспортиране и депониране на отпадъците. Системата за събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци обхваща 100% от населението на общината или 4 485 души към 31.12.2020 г., по официални данни на НСИ.

Дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на община Стрелча се извършват от ОП „БКС и ОИ”.

Съгласно Правилник за устройството и дейността на Общинско предприятие "БКС и Общински имоти” гр.Стрелча (приет с решение №52/29.12.2011г.…изм. с решение №133/29.06.2016г.), ОП „БКС и ОИ” гр. Стрелча извършва общински услуги със следния предмет на дейност:

(1) Сметосъбиране и сметоизвозване в Община Стрелча.

т.1 Събиране на смет в следните видове съдове: контейнер тип "Бобър" ,Четири кубикови контейнери, еднофамилни кофи за смет и други.

т.2 Извозване смет със специализирани автомобили

(2) Поддържане чистотата в гр. Стрелча

т.1 Сметосъбиране и сметоизвозване;

т.2 Метене, миене и оросяване на улиците и тротоарите.

(3) Поддържане на депо за твърди битови отпадъци в община Стрелча;

(4) Снегопочистване и опесъчаване улиците на гр. Стрелча;

(5) Стопанисване, поддържане на общински зелени площи, детски и спортни площадки, тротоари и цветни алеи , производство на декоративни дървета, храсти и цветни разсади за задоволяване нуждите на зелената система в община Стрелча;

(6) Благоустрояване, ремонт и поддръжка на общински имоти;

(7) Поддържане и стопанисване на Градска минерална баня и закрит плувен минерален басейн към нея;

(8) Поддържане и стопанисване на минерален извор "Банче" и прилежащите към него басейни и сгради.;

(9) Осъществява туристическа дейност по смисъла на чл.3 ал.1 от Закона за туризма - хотелиерство, ресторантьорска, туроператорска и туристическа агентска дейност и др. Поддържа , стопанисва и експлоатира обектите по т.5/7/ ,5/8/ ,5/11/ и предоставя свързаните с тях услуги на населението по смисъла на чл.3 ал.2,т.1, б. "б" , т.2 и т.6 от Закона за туризма;

(10) Извършване на други дейности в обекти, общинска собственост - частна и публична

(11) (изм. с решение №133/29.06.2016г.) Поддържане и стопанисване на Спортни бази - открит общински минерален плаж и прилежащите към него сгради

(12) Извършване на строително ремонтни дейности в полза на населението и бизнеса.(доп. с Решение№217/28.06.2012г.)

За дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване се използва следната специализирана техника и машини – характеристики и изисквания:

- Сметоизвозващи автомобили с вариопреса за обслужване на съдове за отпадъци контейнер тип „Бобър" 1.1 м3 и кофи 110 л. и обем между 10 м3 и 20 м3 – 2 броя.
- Сметоизвозващи автомобили с подемен механизъм за обслужване и извозване на контейнери с обем 4 м3 – 1 бр.
- Трактор с челен товарач – 1 бр.

Таблица 13: Брой и разпределение на съдовете за отпадъци в населените места на община Стрелча и кратност на обслужването им към 2021 г.

№	Дейност/Съдове/Населено място	Брой съдове	Годишна кратност на обслужване
1	Сметосъбиране и сметоизвозване на контейнери тип "Бобър ", 1,1 куб.м.	135	52 /104
2	Сметосъбиране и сметоизвозване на контейнери тип "Мева" , 110 л.	620	52
3	Сметосъбиране и сметоизвозване на контейнери тип "Бобър" , 1,1 куб.м. от село	75	26

Източник: Община Стрелча

На територията на община Стрелча към 2020 г. са разположени: 200 броя контейнери тип "бобър"с обем 1,1 куб.м. и 620 броя метални кофи тип „Мева" с обем 110л.

Кратността на обслужване на съдовете е както следва: за гр.Стрелча, съдовете тип "Бобър" един /два пъти седмично спрямо натовареността на различните райони, съдове тип „Мева" един път седмично. В селата- контейнери тип „Бобър" се извозват един пътна две седмици.

Съдовете за твърди битови отпадъци, които по настоящем са разположени на територията на община Стрелча във всички населени места са собственост на община Стрелча. На територията на общината са разположени и 50 бр. улични кошчета.

Изградената система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, включва гр. Стрелча. Обособени са 15 точки с по три контейнера за разделно събиране – жълт

контейнер – за пластмаса и метал; син контейнер – за хартия и картон и зелен контейнер – за стъкло.

Община Стрелча не разполага със съдове за фамилно компостиране на градински отпадъци и специализирани съдове за отпадъци от сгурия и пепел.

Малките количества строителни отпадъци, генерирани от ремонти на частни жилища и офиси в общината се събират и извозват заедно със смесения битов отпадък от ОП „БКС и ОИ". Съгласно нормативните разпоредби зелените и биоразградими отпадъци се събират в съдове тип „Вана" и контейнери с вместимост 4 $м^3$ и се транспортират до Регионално депо -Панагюрище.

Община Стрелча има инвестиционно намерение за въвеждане на системи за разделно събиране и оползотворяване на строителните отпадъци, генерирани на нейната територия. Анализът ще послужи за прединвестиционни проучвания, проектиране, изграждане и финансово обезпечаване на избраните икономически обосновани системи за управление на строителните отпадъци в общината.

Община Стрелча има намерение да стартира пилотен проект за надграждане на системата за разделно събиране, чрез закупуване на 70 бр. комплекти (пластмасови кофи 120 л.- син, жълт и зелен цвят), които ще бъдат раздадени на живущите в един от кварталите в град Стрелча. Целта е да се проследи количеството рециклируеми отпадъци, които генерират домакинствата. Предвижда се до 2028 година поетапно да се закупят контейнери за всички домакинства в град Стрелча.

Образуване на нерегламентирани сметища не се допуска, тъй като се прави периодичен мониторинг за замърсявания на територията на общината и същите се премахват своевременно.

ИЗВОДИ:

Изградената система за събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци в община Стрелча обхваща 100% от населението и осигурява достатъчно на брой съдове и оптималното им обслужване.

Чрез въведената в гр. Стрелча система за разделно събиране на отпадъци от опаковки се очаква да се намали количеството на депонираните рециклируеми отпадъци. Необходимо е да се работи за разширяване на тази система в останалите населени места на общината, обществени сгради, търговски обекти и заведения.

Морфологичният състав на образуваните отпадъци може да се промени в резултат на:

- **Излизането от употреба през 2021 г. на масово използваните в бита пластмасови и комбинирани опаковки за еднократна употреба;**
- **Изграждането на общински инсталации и въвеждането на системи за разделно събиране и компостиране на растителните и биоразградими отпадъци и за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци;**
- **Провеждане на разяснителни и обучителни кампании за информиране на населението, че отпадъка събран разделно е ценен ресурс.**

Площадки за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци

Съгласно изискванията на чл.38, ал.1 от Наредба №6/27.08.2013 г. с посл. изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г., отпадъците предназначени за обезвреждане, чрез депониране следва да се подлагат на предварително третиране. Министърът на околната среда и водите утвърждава със заповед Ръководство за предварително третиране преди депониране на отпадъци в Република България.

По смисъла на Наредба № 6/27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване *и обезвреждане на отпадъци* под „Предварително третиране" разбираме - всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците, с цел да се намали обема им или опасните им свойства, за да се улесни по-нататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им.

Съгласно дефиницията за „предварително третиране" (в наредбата и в директивата) изпълнението на поне една от целите на изискването за промяна на характеристиките на отпадъците е достатъчно за да се счита, че операцията представлява предварително третиране.

Предварителното третиране на битовите отпадъци, следва да бъде разглеждано едновременно с прилагането на изискванията за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране.

Като основни методи за предварително третиране на смесените битови отпадъци могат да се разглеждат:

- разделно събиране при източника на образуване;
- сепариране (разделяне) по фракции на битовите отпадъци;
- биологични методи за третиране на биоразградимата фракция от общия поток на битовите отпадъци;
- смесени методи на механично и биологично третиране на битовите отпадъци.

От съществуващата система за управление на отпадъците на територията на община Стрелча в известна степен може да се приеме, че се осъществява предварително третиране на битови отпадъци в процеса на събирането им от специализираните автомобили, при което в следствие на пресиращите механизми на автомобилите се намалява от 1 до 5 пъти /в зависимост от състава на събрания отпадък/ обема на отпадъка предназначен за обезвреждане, чрез депониране.

На територията на община Стрелча се генерират основно битови отпадъци, по които са класифицирани като неопасни и инертни отпадъци, които отпадат от строително-ремонтни дейности от домакинствата.

За изпълнение на нормативното изискване относно предварително третиране на отпадъците и с цел намаляване на количествата, подлежащи на депониране Община Стрелча предвижда в бъдеще:

- Отделяне на биоразградимите от общия поток битови отпадъци, чрез специални съдове. Въвеждане и поетапно разширяване на системата за фамилно компостиране.
- Отделяне на опасните отпадъци от бита от общия отпадъчен поток, чрез събирането им на площадката за разделно събиране на отпадъци от домакинства и предаването им на фирма, притежаваща разрешително за оползотворяване по реда на ЗУО.
- Отделяне на рециклируемите отпадъци, чрез разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и сключване на договор с организация по оползотворяването им.
- Отделяне на строителните отпадъци, въвеждане на система за разделното им събиране.

3.4.3. Системи за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците

Въвеждането на устойчива общинска колективна система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, включваща контейнери за разделно събиране с последващо сортиране по видове материали на сепарираща площадка, и обезпечена със специализирана техника за отпадъци и транспортно обслужваща техника, е един процес, който е икономически приемлив и води до висока ефективност.

Ефективните системи за разделно събиране и последващо оползотворяване на отделните потоци отпадъци са ключът към успешното им управление. Основната концепция на организацията за разделно събиране на отпадъци се състои в това, че всеки отделен

продукт се превръща в отпадък, като се смеси в кофата за общо събиране на отпадъци. Разделно събраните хартиени, пластмасови, метални и стъклени опаковки вече не са боклук, а търговски продукт – ценна суровина за промишлеността. Изхождайки от актуалната в момента законова рамка, се определя какъв/или какви именно компоненти от състава на ТБО ще се събират разделно от общия поток генерирани отпадъци.

Въведената система за разделно събиране подпомага икономиката чрез спестяване на ценни суровини, материали и ресурси и увеличава експлоатационния срок на депата за битови отпадъци.

На 21 юни 2007 г. в община Стрелча е въведена за първи път система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, генерирани на територията на град Стрелча. Общината си сътрудничи с организацията по оползотворяване „Еко Пак България" АД.

Оползотворяващата организация има следните ангажименти:

- Грижи се за поддържане доброто състояние на цветните контейнери;
- Възстановява във времето счупените или изгорели контейнери;
- Извършва периодични проверки и следи за спазване на предоставените писмени инструкции за работа по дейността за разделното събиране и качеството на изпълнение на поетите ангажименти от фирмите подизпълнители;
- Следи през годината за качеството и вида на събраните отпадъци от контейнерите, изготвя справки и информира периодично Общината;
- Обработва информацията и предоставя на Общината годишни данни за количествата разделно събрани, сортирани и предадени на крайни преработватели отпадъци от опаковки;
- Контролира транспортирането на разделно събраните отпадъци от контейнерите по утвърдения график.

  През 2020 г. са събрани следните количества отпадъци от опаковки:
  - хартия и картон –14 365килограма;
  - пластмаса – 4 725килограма;
  - стъкло – 7 220 килограма;

  Общо събрани отпадъци от опаковки за 2020 г. – 26 310килограма.

Предвижда се въвеждане на система за разделно събиране на биоразградимите отпадъци, генерирани в община Стрелча при източника, извозването и третирането им на открита площадка за разделно събиране

За разширяване на системата за разделно събиране на зелените отпадъци се предвижда закупуване на 15 броя открити контейнери - 4 куб. метра. Те ще бъдат разположени на площадки във всички квартали на град Стрелча и по селата и един оборотен контейнер. За извозването на отпадъците е осигурено транспортно средство – автокран с платформа, което ще обслужва и 7-кубикови контейнери за разделно събрани строителни отпадъци.

Целесъобразно е на територията на община Стрелча да бъде изградена една площадка оборудвана с дробилка за зелени отпадъци, на която ще се извършва предварителна обработка на дървесни отпадъци от клони и храсти, които ще се раздробяват (шредират). Това ще позволи да се намали значително обема на зелените отпадъци при сравнително малки инвестиционни и експлоатационни разходи. По този начин зелената маса ще се компактира и ще се намали броя на курсовете за транспортирането й, съответно разходите за гориво до Компостиращата инсталация на РДБО- Панагюрище.

Предвижда се и създаване на организация за разделно събиране, извозване и самостоятелно третиране на строителните отпадъци на собствена площадка на Община Стрелча

За въвеждане на системата за разделно събиране на строителните отпадъци се предвижда закупуване на 15 броя открити контейнери - 7 куб. метра. Те ще бъдат разположени на площадки във всички квартали на град Стрелча и по селата и един оборотен контейнер, който ще се използва по заявка от фирми и граждани за извозване на строителни отпадъци от строителни обекти и при ремонтни дейности. За извозването на отпадъците ще бъде осигурено транспортно средство – автокран с платформа.

Изграждането на площадката за третиране на строителните отпадъци включва определянето на дейностите, операциите и съоръженията и технологичните връзки между тях,

определяне на общия капацитет на площадката в зависимост от терена и прогнозното количество на отпадъците.

Разпоредбите на чл.31, ал.1, т. 2 ЗУО изискват до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на биоразградими отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и разделно събиране. Община Стрелча няма опит в домашното компостиране и предстои да организира система за разделно събиране на биоотпадъците, като избере икономически най-изгодния вариант – закупуване на дробилка за раздробяване на клони и храсти и компактирането им преди извозване до регионалното депо в гр.Панагюрище.

Що се отнася до строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради, системата за тяхното управление, рециклиране и повторна употреба също е нормативно обоснована. Според Рамковата Директива за отпадъци до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние.

За разделното събиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба батерии и акумулатори община Стрелча е сключила договор с „ЕКОБУЛТЕХ” АД, а за излезли от употреба МПС със „СТИЙЛ ИНТЕР ТРЕЙД” ООД

С цел намаляване на количествата отпадъци, подлежащи за депониране от територията на община Стрелча се препоръчва на населението всички отпадъци, подлежащи на рециклиране да се изхвърлят в контейнери за разделно събиране или да се предават на площадките за разделно събиране на отпадъци от домакинства. Особено внимание се обръща на лица, извършващи търговска дейност.

3.4.4. Обезвреждане на отпадъци

Обезвреждането на отпадъците, както и предотвратяване на образуването им цели да допринесе за намаляване на негативното влияние върху компонентите на околната среда от отделянето на газове и инфилтрат от протичащите процеси на гниене при депонирането им. Като цяло тази цел се изпълнява на национално ниво, тъй като тези мерки основно са насочени към производителите на продукти, след употребата на които се образуват масово

разпространени отпадъци. Въпреки това мерките на местно ниво за обезвреждане на отпадъците също са с голямо значение за постигане на целите.

Депониране

Екологосъобразното обезвреждане на отпадъците е заложено в нормативните документи и международни Директиви за отпадъците, отразени изцяло в българското законодателство. За да се намали въздействието върху околната среда от депонирането на биоразградими общински отпадъци, Директива 1999/31/ЕС за състава на депонираните отпадъци, съдържа клауза за поетапно намаляване на количествата на депонираните биоразградими отпадъци.

Дейности за екологосъобразно обезвреждане на отпадъците:

- Биологична рекултивация на общинското депо за ТБО;
- Засилване прилагането на контрола върху неконтролирано изхвърляне и неконтролирано изгаряне на отпадъци и др. неконтролирани методи за обезвреждане на отпадъци;
- Поетапно редуциране на количествата на биоразградимите отпадъци от общото количество на биоразградимите отпадъци, депонирани на депото;
- Въвеждане на разделно събиране и третиране на строителни отпадъци;
- Насърчаване на домашното компостиране;
- Изграждане на открита площадка за събиране и предварителна подготовка за компостиране (раздробяване на клони и храсти, компактиране) на отделно събраните зелени отпадъци от паркове и градини на територията на общината;
- Редуциране на обема на депонираните рециклируеми отпадъци чрез предварително сепариране;
- Осигуряване прием на широк спектър отпадъци, различни от обикновените домакински отпадъци, като например: опасни домакински отпадъци, отпадъци от електронно и електрическо оборудване, едрогабаритни отпадъци, градински отпадъци, строителни отпадъци от частни домове, рециклируеми материали и др. наплощадка за разделно събиране на отпадъци;

Регионално депо за битови отпадъци “Панагюрище” за общините Панагюрище и Стрелча е въведено в експлоатация през 2015г. Същото е изградено в рамките на проекта по ОП „Околна среда“ – DIR–5112122 –4 -70 „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Панагюрище“.

Изграденото Регионално депо за битови отпадъци /РДБО/-гр. Панагюрище разполага с първа клетка на депото за неопасни отпадъци с общ обем 88 763 куб. м, стопански двор, вътрешна и съпътстваща инфраструктура, електронна везна, административна сграда, КПП и технически сгради, охранителни канавки, пречиствателна станция за инфилтрат, пречиствателни съоръжения за битови и отпадъчни води, резервоари за техническа вода, мониторингови кладенци, площадка за компостиране на „зелени“ отпадъци, навес за верижни машини и оборудване за РДБО.

Към настоящия момент се експлоатира клетка 1 на РДБО, в която се предвижда обезвреждането на отпадъците на двете общини за период от 7 години от въвеждане в експлоатация. При разработването на проекта за депото е предвидено изграждането на следващи клетки на площадката на РДБО – Клетка 2, Клетка 3, Клетка 1' и Клетка 2' за осигуряване на 30 годишен период на експлоатация. С оглед това да не се допусне препълване на Клетка 1 на РДБО и невъзможност за използването й, следва да се пристъпи към нормативно урегулиране на изграждането на следваща клетка. Предвижда се препроектиране и обединяване на клетки 2 и 3 и изграждането им, както и рекултивация на Клетка 1.

Предвижда се проектиране и изграждане на сепарираща инсталация за битови отпадъци на РДБО, с което ще се постигне намаляване количествата на депонираните

отпадъци чрез разделно събиране и сортиране на рециклируеми материали от битовите отпадъци и предаването им за рециклиране или повторна употреба. Изграждането и въвеждането в експлоатация на сепарираща инсталация за битови отпадъци ще е в съответствие с йерархията при управлението на отпадъците съгласно разпоредбите на чл. 4 на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците и за отмяна на определени директиви, с чл. 6, ал. 1 на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и с определените приоритети в Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г. (НПУО). Реализацията на проекта ще подпомогне и изпълнението на задължението на България като държава – членка на ЕС, произтичащо от чл. 6 от Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци, за приемането на мерки да се депонират само отпадъци, които вече са били третирани.

Сепарирането има за цел отделяне на оползотворимите компоненти – хартия и картон, пластмаси, стъкло и метали от общия поток на отпадъците, преди окончателното им депониране и подготовка за рециклирането им. Чрез сепариране обема на отпадъците за депониране може да се намали до 50 %.

Необходимостта от изграждане на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци се определя от:

1. нормативните изисквания за управление на отпадъците и по-конкретно от количествените цели за разделно събиране и рециклиране на битовите отпадъци, изискването за предварително третиране и стабилизиране на отпадъците преди депониране и целта за намаляване на депонирането на биоразградими отпадъци;
2. Очакваното изменение в количеството и състава на битовите отпадъци, образувани в двете общини;
3. съществуващите практики за разделно събиране и предварително третиране на битовите отпадъци в двете общини и постигнатата степен на изпълнение на нормативните изисквания по т. 1.

Съгласно издаденото комплексно разрешително № 434– НО/2012 г., на Регионално депо за битови отпадъци „Панагюрище“ за общините Панагюрище и Стрелча може да се депонират строителни отпадъци, а също така и утайки от ПСОВ.

В края на 2015 г. е изградена и е в експлоатация Инсталация за компостиране на зелени отпадъци (от обществените паркове и поддръжката на зелените площи около сградите, хранителни отпадъци - от заведенията за обществено хранене, отпадъци от градините, отпадъци от паркове и открити пазари, дървесни отпадъци), обслужваща РСУО Панагюрище, с капацитет 1277,5 т/година, която е разположена в стопанския двор на Регионалното депо за битови отпадъци „Панагюрище“. В община Стрелча е осъществено поетапно поставяне в кварталите на гр. Стрелча на контейнери за изхвърляне на зелена маса, обозначен със съответната маркировка.

За осигуряване на необходимата инфраструктура за разделно събиране на отпадъците е организирано поставянето на съдовете за съответния вид отпадък (хартия, пластмаса) по график за съответната година, който се публикува в интернет страницата на общината. (http://www.strelcha.bg/page.php?106).

Община Стрелча има сключени договори с организации по оползотворяване на останалите видове масово разпространени отпадъци (МРО) – ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти и ИУГ.

Биологично третиране

Приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични” или естествени материали. Тези материали след време се разграждат (“биоразградими”) по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третират в

зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин. Често срещани практики в общината е третирането на биоразградимите отпадъци да се осъществява по следните начини:

- използване на кухненски и градински остатъци за храна на животни ;
- закопаване на хранителни и растителни отпадъци в почвата (задния двор или градината без последващо използване);
- Натрупване на смесени купчини с оборска тор, растителни и хранителни отпадъци в полето (купчините не се обръщат, но след около три години са годни (вече компостирани) за използване като подобрител на почвата);
- изгаряне на градински отпадъци и листа.

В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложени конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък. Предвид специфичния характер на отпадъците, образувани на територията на Общината и значителното участие на селскостопанските отпадъци, образувани от домакинствата в определени периоди, се предприемат действия в две посоки:

- ✓ за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;
- ✓ за изграждане на инсталации за компостиране

Компостирането на растителните отпадъци в мястото на образуването им е в синхрон с приетите принципи за управление на отпадъците. В този случай растителните остатъци не са отпадък, а изходна суровина за получаване на компост – средство за подобряване качеството
и плодородието на почвата. При реализацията на целите ще се кандидатства за финансово подпомагане от страна на ПУДООС и ОПОС.

Обхващането на все по-голям брой семейства в системи за домашно компостиране е възможно чрез постоянно информиране на населението за възможностите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци и предоставяне на контейнери за компостиране на семействата, които желаят да компостират биоразградимите си отпадъци. За отчитане на ефекта от тази мярка е необходимо предоставянето на компостери на отделните домакинства да бъде обвързано с изискване за своевременно представяне на информация от общините за постигнатите нива на намаление на биоразградимите отпадъци, постъпващи за депониране.

Един от подходящите методи на биологично третиране, подходящи за условията на общината е анаеробното разграждане, при което се отделя биогаз за производство на енергия и компостирането (домашно и/или полево), при което произведения компост има възможност да се използва за рекултивация на нарушени терени, в земеделието, при озеленителни и възстановителни дейности при строителни проекти и др.

Предвид специфичния характер на отпадъците, образувани на територията на община Стрелча и значителното участие на зелените, градински и селскостопански отпадъци, образувани в определени периоди на годината е необходимо да се предприемат действия в следните направления:

- за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;
- предварителна подготовка за компостиране на зелени отпадъци - клони и храсти, чрез раздробяване на собствена общинска площадка
- подобряване на системата за разделно събиране и извозване на биоразградимите отпадъци от общината

3.2.5. Предотвратяване на риска от стари замърсявания

През 2020 г. е извършена техническа рекултивация, подобряване на земи и оползотворяване на хумусния пласт на съществуващото общинско депо за твърди битови

отпадъци,находящо се в местността „Черни ниви”/”Окопана” в поземлени имоти (ПИ) №№ 000171, 000175 и 000174, м. „Черни ниви“ в землището на гр.Стрелча”. През следващите две години, площите подлежат на биологична рекултивация

Замърсяването на места продължава и от депонирани битови, строителни, животински и градински отпадъци, както и от безконтролни сметища.

Едно от сериозните предизвикателства пред общината е овладяване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци и образуване на незаконни сметища. Увеличаването на туристическите посещения сред уникалната природа водят също до замърсяване с отпадъци.

Община Стрелча не е район с нарушена екологична обстановка, но на територията й са установени екологични проблеми, чието решаване изисква целенасочено планиране и активна работа.

При установяване на нови локални нерегламентирани замърсявания се предприемат незабавни мерки по отстраняването им. На всички почистени терени се поставят забранителни табели с размера на санкциите за нарушителите.

Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на общинската администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци на територията на община Стрелча.

В част от случаите се наблюдава повторно замърсяване на терените с локализирано нерегламентирано изхвърляне на отпадъци, но същите се почистват отново.

ИЗВОДИ:

Основният метод за обезвреждане на битовите отпадъци в община Стрелча все още е депонирането.

Въведената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки дава добри резултати и трябва да бъде разширена във всички населени места на общината.

Предстои въвеждане на система за домашно компостиране на биоразградими и рециклиране и подготовка за повторна употреба на строителни отпадъци, след което се предвижда въвеждане на системи за разделно събиране и управление на тези потоци отпадъци.

Предстои биологична рекултивация на общинско депо за твърди битови отпадъци, находящо се в местността „Черни ниви”/”Окопана” в землището на гр.Стрелча”

3.5. Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции

Анализът на институционалния капацитет има за цел да установи евентуални недостатъци и несъответствия в капацитета на Общинска администрация – Стрелча в сферата на управлението на отпадъците.

Отговорните лица по управлението на дейностите с отпадъците са: Общински съвет, Кмет на общината, заместник-кмет на общината по устройство на територията, общинска собственост, проекти и обществени поръчки, чистота, туризъм, образование и култура, кметски наместници на населени места, директор дирекция „Специализирана администрация и ст. специалист екология от Общинската администрация.

Планирането, регулирането и налагането на законодателството по управление на отпадъците зависи от наличните човешки ресурси в общината. За да се подпомогне изпълнението на законодателството, компетентните органи на национално, регионално и общинско ниво се нуждаят от достатъчен и добре обучен персонал, ангажиран със:

- разработване и прилагане на законодателството, технически стандарти и ръководства за дейностите по управление на отпадъците;
- разработване на политиката за управление на отпадъците, планиране и прилагане на местно ниво;

- съгласуване на разрешения за дейности с отпадъци и за изграждане и експлоатация на инсталации за оползотворяване и обезвреждане;
- упражняване на контрол, извършване на проверки и мониторинг на дейностите и инсталациите, образуващи и/или третиращи отпадъци;
- иницииране и налагане на мерките по прилагане на законодателството;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
- подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на общинската инфраструктура за отпадъци.

Изпълнението на настоящата Програма за управление на отпадъците в община Стрелча за периода 2021- 2028 г., изисква подобряване на институционалния капацитет и засилване на контролните функции на местно ниво.

Планирането и установяването на финансово обезпечени и поносими за населението системи за събиране (включително разделно) и транспортиране на отпадъците, изграждането и експлоатацията на съоръжения и инсталации, е предизвикателство за голяма част от по-малките общини. Това налага приемането на мерки за насърчаване на кооперирането между общините, с цел изпълнение на техните отговорности и ще подпомогне усъвършенстването на системите за управление на отпадъците в общините и чрез регионалните инициативи ще бъде
осигурен достъп до необходимото ноу-хау и техническа инфраструктура за обезвреждане на приемлива за населението цена.

В дейностите по управление на отпадъците са ангажирани следните инстситуции: Община Стрелча; Общински съвет –Стрелча; Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Панагюрище, което обхваща общините Панагюрище и Стрелча и ОП „БКС и ОИ”

Дейностите по управление на отпадъците на местно ниво в община Стрелча ще се осъществяват чрез:

- изпълнение на Общинската програмата за управление на отпадъците и
- спазване на Наредбите, приети от Общински съвет Стрелча, имащи отношение към темата с отпадъците.

В Общината управлението на отпадъците се извършва от Кмет, ресорен Заместник кмет, Кметски наместници на населени места, директор дирекция „Специализирана администрация и ст. спец. Екология.

Отговорните служители организират и контролират дейностите, свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоизвозването, състоянието на депото, поддържането на зелените площи, изпълнението на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, БД ИБР и други. Те участват активно в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници.

Служителите, назначени да отговарят за проблемите по управление на отпадъците притежават необходимото образование, професионална компетентност и опит за заемане на съответните длъжности.

Прегледът на функциите за управление на отпадъците в общината показва, че:

- По отношение на политиката за отпадъците, в Общината са изготвени планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците;
- Дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на отпадъци са организирани;
- Ежегодно се разработва и приема годишна план - сметка за дейности с отпадъците, като те се обезпечават финансово, чрез определяне на годишните такси за свързаните с отпадъци услуги и други;

- Дейности по наблюдение и контрол - извършване на контрол, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол и координация с други органи, налагане на санкции са недостатъчни;
- Необходимо е да се подобрят дейностите за информиране и привличане на обществеността - обществени консултации и привличане на обществеността, информационно-разяснителни дейности и кампании.

По отношение на състоянието на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци, прегледът показва, че:

- Персоналът, натоварен с функции за управление на отпадъците притежава необходимите качествени характеристики и професионална квалификация, но следва да се предвидят мерки за повишаване на квалификацията, тяхното задържане и професионално развитие във връзка с повишаване на експертизата в сферата на управление на отпадъците;
- Общината разполага с необходимата материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала за изпълнение на функциите - осигурени помещения, офис оборудване.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва включването им в дейности за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари, специализирани курсове и обучения.

Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите, е достатъчна и не е необходимо да се предвиждат мерки в тази насока.

Община Стрелча има разработена Наредба за организацията и финансирането на дейностите по управление на отпадъците в община Стрелча. Наредбата е приета на заседание на Общински съвет- Стрелча с Решение № 115 от 25.06.2020 година.

По прилагането на нормативната уредба, свързана с управлението на отпадъците по населени места и за извършване на контролна дейност в общината са упълномощени екологът на общината и кметските наместници.

В областта на дейностите с отпадъци общината има разработени програмни и нормативни документи, актуални спрямо приетите документи на национално ниво.

Контролната дейност, свързана с налагането на санкции се извършва от длъжностни лица в общинска администрация и инспекторите от РИОСВ.

Контролната дейност може да бъде подобрена чрез:

- Подобряване на координацията между контролните органи на различно подчинение;
- Провеждане на обучения по Закона за управление на отпадъците за контролната дейност на общината;
- Провеждане на обучение по изискванията за съставяне на констативни протоколи и наказателни постановления;
- Максимално използване на възможностите на НПО да участват и да подпомагат контролната дейност на инспекторите за подобряване на уменията и подходите за налагане на глоби и санкции, както и за популяризиране на непрекъснато променящото се законодателство.

Задълженията на Кмета на общината по отношение управление на отпадъците са разписани в Глава I на ЗУО, Раздел III Задължения на органите на местното самоуправление и местната администрация. Кметът на община е отговорен за:

- осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

- избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения;
- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
- организирането на разделно събиране на опасните и биоразградими битови отпадъци.

Анализът на институционалния капацитет показва, че в Община Стрелча се изпълняват в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета и общинската администрация, съгласно законовите разпоредби за управление на отпадъците и опазване на околната среда. С въвеждането на нови изисквания в европейското, съответно и националното законодателство, непрекъснато се увеличава необходимостта от наличие на повече ангажирани с управлението на отпадъците служители в Общинската администрация.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва ежегодното им включване в дейност за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари и специализирани курсове.

В община Стрелча няма създаден регистър на обекти, които подлежат на контрол, но е осигурен т.нар. „зелен телефон", на който гражданите могат да подават сигнали за нарушения
и да правят предложения, свързани с дейностите по третиране на битовите отпадъци и поддържане чистотата на населените места.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ

- **Община Стрелча има добре изграден институционален капацитет и натрупан опит в разработване на нормативни актове и стратегически документи в областта на управление на отпадъците;**

- **Препоръчително е служителите да преминат обучения във връзка с постоянно изменящите се нормативни изисквания на ЗУО и подзаконовите нормативни актове, свързани с управлението на отпадъците и техния контрол;**
- **Необходимо е непрекъснато повишаване на квалификацията, професионалното развитие във връзка с повишаване на експертизата в сферата на отпадъците на отговорните служители;**
- **Общината има осигурен „зелен телефон" за подаване на сигнали от граждани.**

3.6. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

На територията на община Стрелча старите замърсявания са в резултат от локални /изоставени незаконни/ неорганизирани сметища (струпване на всякакъв вид отпадъци, най-вече битови и строителни) около населените места. Образуват се периодично и своевременно се почистват. Една от причините за тяхното образуване е недостатъчната екокултура и липсата на отговорно отношение на недобросъвестни жители от общината.

Експлоатацията на старото общинско депо за ТБО в м. „Черни ниви" е прекратена Извършена е техническата рекултивация на старото сметище и предстои биологична.

Съществуващите проблеми, свързани със системите за събиране и транспортиране на отпадъците, слабостите в контролната дейност и не на последно място ниското екологично възпитание на гражданите, спомагат за неконтролираното изхвърляне на отпадъци и за възникването на локални замърсявания и нерегламентирани сметища около дерете на реки, покрайнини на населени места, зони за крайградски отдих, селскостопански пътища и др. Най-често на неразрешени места се изхвърлят смесени битови отпадъци (покъщнина, отпадъци от различен характер, вкл. и опасни), като и отпадъци от строителни и ремонтни дейности, животински отпадъци, разкомплектовани моторни превозни средства и др.

В съответствие с Програмата за прилагане на Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъците и НПУО, след въвеждане в експлоатация на Регионалното депо в гр.Панагюрище, Община Стрелча е извършила почистване и закриване на всички съществуващи незаконни сметища за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания. На местата на бившите нерегламентирани сметища, са поставени табели, предупреждаващи лицата изхвърлящи отпадъци за съответните санкции, съгласно ЗУО и местната наредба.

Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на Общинска администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци. Общината ежегодно почиства замърсени зони с нерегламентирано изхвърлени отпадъци.

На кметските наместници на населени места са възложени функции по наблюдение и контрол за предотвратяване възникването на такива замърсявания.

Необходимо е въвеждане на превантивни мерки, постоянен мониторинг и ефективни санкции, за да се ограничи нерегламентираното изхвърляне на отпадъци.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ

- **Община Стрелча е ликвидирала голяма част от нерегламентираните локални сметища и стари площадки за обезвреждане на отпадъци и предприема мерки за тяхното възстановяване;**
- **Съществува проблем с въвеждането на ефективен контрол за предотвратяване на повторното използване от населението на вече закритите локални замърсявания, както и възникването на нови;**
- **Необходимо е осигуряване на финансиране и осъществяване на следексплоатационните грижи и мониторинг на рекултивираните депа и ликвидирани локални замърсявания, съгласно нормативните изисквания.**

3.7. Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управление на отпадъците и ефективността от действието им.

При вземането на решение за определяне размера на такса „Битови отпадъци" ръководството на Общинска администрация Стрелча и Общински съвет Стрелча се съобразяват и със социалната поносимост на предлаганата услуга. Отчитайки конкретните условия на Община Стрелча, постъпващите средства при правилно и целенасочено управление на отпадъците могат да осигурят една нормална организация за задоволяване нуждите на населението от качествени комунално-битови услуги.

Прилагането на принципа „замърсителят плаща" изисква възстановяване на всички разходи за извършваните в момента дейности, както и за бъдещото въвеждане на нови съоръжения и услуги като включва: събиране, транспорт и депониране на отпадъците. Цената за депониране на отпадъци трябва да възстановява разходите за изграждане на депото и да покрива разходите за експлоатация, мониторинг, закриване и следексплоатационни грижи за площадката на депото за период не по-кратък от 30 години,

съгласно изискванията на Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Възприетият подход за финансиране на дейностите по управление на отпадъците се основава на принципа „замърсителят плаща", който се въвежда с такса „Битови отпадъци" за населението, на основание чл. 62 и чл. 63 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Общинският съвет определя размера на такса „Битови отпадъци" за дейностите, предвидени със ЗМДТ. Общинският съвет приема наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, в т.ч. и таксата „Битови отпадъци".

През последните години Приходите от такса „Битови отпадъци" (ТБО) не покриват изцяло разходите за управление на битовите отпадъци, като разликата се покрива и дофинансира от други собствени приходи на Община Стрелча.

Съгласно Закона за местните данъци и такси в такса „Битови отпадъци" следва да се предвидят разходи за: закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци; почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Практиката показва, че начинът по който се изчислява такса „Битови отпадъци" далеч не стимулира населението да участва в системите за разделно събиране на рециклируемите отпадъци, както и не води до пълно финансово покритие на нуждите и разходите за управление на битовите отпадъци. Това обуславя значителния финансов ресурс, който е непосилен за общинския бюджет, не се осигурява от такса „Битови отпадъци" и за изпълнението на част от дейностите по управление на отпадъците Общината търси алтернативни решения за финансиране от други финансови организации – ПУДООС, Оперативните програми, програмата за развитие на селските райони и др. външни донорски програми.

По силата на националното законодателство, Общинската администрация е изцяло отговорна за организиране на дейностите по управление на битови отпадъци и поддържане чистотата на населените места. Финансирането на услугите и дейностите се осигурява със средствата, предвидени в общинския бюджет, осигурени чрез такса „битови отпадъци", заплащани от домакинствата и промишлеността. Размерът на таксата се приема от Общинския съвет ежегодно.

Редът за определяне и плащане на такса „Битови отпадъци" в Община Стрелча е регламентиран с Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги в общинаСтрелча, приета от Общински съвет. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка, включваща необходимите разходи за:

1. осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци – контейнери и кофи;
2. събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
3. проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците;
4. почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Съгласно чл. 66, ал.1 от Закона за местните данъци и такси таксата за „Битови отпадъци" се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общински съвет въз основа на одобрена план – сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за: осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи

и други; събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им; проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците и почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване. Размерът на такса битови отпадъци се определя за всяка услуга поотделно.

В изпълнение на изискванията на националното законодателство в областта на управление на отпадъците Община Стрелча следва да извозва и предава за депониране твърдите битови отпадъци от дейността сметосъбиране на Регионално депо за ТБО в гр. Панагюрище.

Програмата за управление на отпадъците се реализира чрез средства от общинския бюджет и европейски оперативни програми за финансиране. Средствата от общинския бюджет се събират ежегодно от такса битови отпадъци и се разходва, съгласно приета План - сметка за приходите и разходите за извършване на услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа за битовите отпадъци, както и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на територията на Община Стрелча.

Разходите по план-сметката за ТБО за 2021 г. са в размер на 588 444 лева.

Таблица 14: Разходи по план-сметка за ТБО за 2021 г.

1. събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им	373 555	1.Разходи за издръжка и персонал –290 555лв. 2. Разходи за лизинг на нова сметосъбираща машина – обща стойност 240 000лв. За 5 години х 48 000лв. 3. Разходи за лизинг на нов трактор, двуосно ремарке, челен товарач на обща стойност 51 500 лева Първа година – 15 000 лева За останалите 4 години х 9 125лв. за всяка година 3. Разходи за нови съдове за съхраняване на битовите отпадъци –контейнер тип “бобър” 1,1 куб.м, кофи с обем 110л- 20 000 лв.
2.проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците;	159 889	1.Разходи по чл. 60 Задължение на Община Стрелча за заплащане на частта си по обезпечение на площадката на депото в Панагюрище . 1300 т. х 7.11 = 9 243 лв. 2.Разходи по чл. 64 Задължения на Община Стрелча за отчисления за обезвреждане на неопасни отпадъци и на депа за строителни отпадъци по Наредба НРНИОРООИДО № 7 от 19 декември 2013 г. 1300 т.х82.00 = 106 600 3. Такса за третиране на отпадъците, депонирани на РДБО „Панагюрище” , съгласно

		сключен Договор № 245 / 18.12.2017 г.между общините Панагюрище и Стрелча 1 800 х 24,47 лв.= 44 046лв. *Общо разходи по ЗУО*: 204 444 лв.
3. поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, парковете и други територии от населените места, предназначени за обществено ползване	55 000	Разходи за издръжка и персонал
ОБЩО РАЗХОДИ	588 444	

Таблица 15: Справка за приходите и разходите от ТБО на Община Стрелча за 2016 – 2020 г. в лева

Година	Разходи за ТБО по План-сметката	Реализиран приход от ТБО по сметката на общината /без лихвите по сумата/	Дофинансиране на План-сметката от собствените приходи на общината
2016 г.	264 722	214 716	50 006
2017 г.	250 359	202 772	47 587
2018 г.	244 494	220 713	23 781
2019 г.	248 677	197 297	51 380
2020 г.	298 338	259 532	38 806

Източник: Община Стрелча

Анализът на данните в Таблица №15 показва, че разходите за управление на отпадъци в община Стрелча за 2021 г. превишават приходите от такса „Битови отпадъци. За периода 2016-2020 г., Общината е дофинансирала дейностите по управление на отпадъците с около 40 000 лева средно на година.

Таксата за битови отпадъци се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти на физическите лица и промил върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти на юридическите лица по смисъла на чл.21 от ЗМДТ.

Финансиране на управлението на отпадъците

ν Принципът „замърсителят плаща” не се прилага изцяло при определяне на такса битови отпадъци. В зависимост от въведените на национално ниво методики за определяне на такса битови отпадъци, община Стрелча ще предприеме действия с цел по-пълно прилагането на принципа и справедливо заплащане на услугите от страна на всички групи генератори на отпадъци.

ν Събираемостта на приходите от такса битови отпадъци не е висока. Приходите от такса битови отпадъци в община Стрелча са значително по-ниски от средствата, които общината изразходва за управлението на отпадъците. Този факт показва, че общината следва да преразгледа политиката за определяне на такса битови отпадъци, така че да покрива разходите и да разширява и подобрява услугите, свързани с управление на отпадъците.

ν В структурата на разходите най-висок дял имат разходите за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Размерът на заплащаните отчисления по чл. 64 от ЗУО нараства значително през анализирания период, тъй като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения. В същото време размерът на отчисленията за един тон отпадъци нараства всяка година. Общината трябва да предприеме мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.

Други източници на приходи за управление на отпадъците

Държавен бюджет

Целевото финансиране на общински проекти от страна на държавния бюджет не е пряко обвързано с целите и приоритетите в областта на управление на отпадъците. Необходимо е подобряване на координацията между институциите при определянето на проектите, в т.ч. разработване на ясни критерии за финансиране и процедури за контрол.

Външно финансиране - Оперативни програми

Външното финансиране се извършва чрез кандидатстване с проекти пред ОП „Околна
среда 2007-2013", ПУДООС , ПРСР, НДЕФ и други финансиращи организации.

Организирането на системи за разделно събиране на отпадъците, оползотворяване и обезвреждане, които са в съответствие с по-високите изисквания, установени от законодателството, води до повишаване на разходите за управление на отпадъците и едновременно до намаляване на количеството, което се депонира. За да бъде постигнато съответствие с тези изисквания се предвижда проучване и приемане на механизми за определяне на такса „битови отпадъци" в зависимост от количеството отпадъци въз основа на:

Оптимизиране на размера и разходването на такса „битови отпадъци" и заделяне на адекватни средства за покриване на разходите за събиране и транспортиране на отпадъците; проектиране, изграждане, експлоатация, мониторинг, закриване и след експлоатационни грижи за депата за отпадъци; прилагане на разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата и масово разпространени отпадъци. Приемане на икономически стимули и данъчни облекчения за домакинствата и фирмите, прилагащи компостиране и разделно събиране на отпадъците.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

- В община Стрелча са изградени добри организационни схеми за управление на различните потоци отпадъци.
- Предприети са необходимите действия и предстои изграждане на система за разделно събиране и оползотворяване на растителни, хранителни и други биоотпадъци и въвеждане на фамилно компостиране;
- Необходимо е разработване и внедряване на информационна система за докладване на информацията за управление на битовите отпадъци в общината;
- Анализът на данните показва, че приходите от такса „Битови отпадъци" в Община Стрелча за 2020г. е с около 13% по-малко от разходите за управлението им. За периода 2016-2020 г., Общината е дофинансирала дейностите по управление на отпадъците средно с около 210 000 лева.

- Необходимо е разработване на алтернативни методи за определяне на такса „Битови отпадъци” на база изхвърляно количество отпадъци и стимули за гражданите, които участват активно в системите за разделно събиране;
- Публикуване на интернет страницата на общината на детайлните план-сметки за разходите, на основата, на които се определя такса „Битови отпадъци”, по елементи на разходите и видове дейности и услуги.

3.8. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Участието на обществеността в цялостния процес на промени в сектора за управление на отпадъците има много голямо значение. Населението е основен участник в процеса на управление на отпадъците, защото то е постоянен техен генератор и поради това трябва да бъде информирано за въздействието върху околната среда, причинено от обезвреждането на отпадъци, както и за възможностите и отговорностите относно предотвратяването и оползотворяването на отпадъците.

Информирането на населението цели повишаване на културата на населението и по-конкретно намаляване на количеството на отпадъците и тяхното екологосъобразно събиране и обезвреждане. Необходима е по-широка гласност както за възникнали проблеми пред общината, така и за търсене на решението им и привличане на общественост в изпълнение на предприетите мерки.

Достъпът до информация, повишаването на съзнанието и еко-културата на обществото, участието му при вземане на решения и привличането му като партньор в процеса на управление на отпадъците е ключов момент, предопределящ до голяма степен успешната реализация на настоящата програма. Действията на Общинската администрация в областта на опазването на околната среда и управлението на отпадъците достигат до гражданите на Община Стрелча чрез сесиите на Общинския съвет, вестник „Бащино огнище”, помества се на електронната страница на Община Стрелча, споделя се в групите на Стрелча, провеждат се информационни кампании и публични събития.

Община Стрелча поддържа редовна връзка със заинтересованите лица към дейностите за управление на отпадъците на нейна територия, като:

- Населението и производствените предприятия, генератори на отпадъци;
- Доставчиците на услугите по сметосъбиране и сметоизвозване, подготовка за рециклиране и обезвреждане на отпадъците;

Общината участва неизменно и активно с позиция в заседанията на Регионалното сдружение за управление на отпадъците на регион Панагюрище. Провежда се периодична комуникация за компетентните органи по дейността – МОСВ, РИОСВ и др.

Действията на Общинска администрация - Стрелча в областта на управление на отпадъците достигат до гражданите на общината чрез публикации в интернет страницата на общината, чрез сесиите на Общински съвет, чрез публични прояви и събития, , брошури, рекламни материали и др. Информирането на населението цели повишаване на екологичната култура за намаляване на количеството на отпадъците и тяхното екологосъобразно събиране и обезвреждане. Необходима е по-широка гласност както за възникнали проблеми пред Общината, така и за търсене на решението им и привличане на обществеността в изпълнение на предприетите мерки.

Общината полага усилия за работа с обществеността и бизнеса по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците. Информирането на обществеността и бизнеса за необходимостта и ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците има ключово значение за успеха и добрите резултати на системите за управление на отпадъците съобразно йерархията за тяхното управление.

Осигурена е постоянна телефонна връзка с общината за подаване на сигнали, засягащи състоянието на околната среда и нерегламентираното изхвърляне на отпадъци („зелен телефон“).

Разяснителни и образователни дейности и привличане на обществеността

През последните години информационно - разяснителни и образователни дейности и кампании, общината е реализирала в партньорство с „Екопак България“ - организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, с която има сключен договор.

Като най-широко рекламирана и с най-голям брой участници (деца и възрастни), през последните години е националната инициатива „Да изчистим България”. В дните на кампанията редица институции, организации, училища, детски градини, хора от града и селата се включват в почистване на районите, около които живеят или работят. Други се грижат за чистотата на градския парк. Организира се и ежегодно пролетно почистване на замърсени терени – общински пътища, крайпътни обекти, туристически обекти и маршрути.

Общината участва активно и във финансираната от ПУДООС Национална кампания „За чиста околна среда”.

Проведените кампании дават своя резултат сред целевите групи, които се включват в тях, като включените в тях информационни и разяснителни дейности спомагат за възприемането на йерархията за управление на отпадъците:

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;
- Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци;
- Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъци;
- Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци.

Необходимо е обаче, информационно - разяснителната политика на Общината в областта на управление на отпадъците да обхваща всички основни потоци отпадъци и да се реализира системно, чрез подходящи методи и средства, съобразно целевите групи.

Начини за предоставяне на информация, относно общинските услуги в областта на управление на отпадъците

В изпълнение на своите задължения Общината осигурява на населението достатъчно информация за услугите за отпадъци, които предоставя и за съответните задължения на гражданите и фирмите. На сайта на Общината се публикуват:

- стратегии, програми, общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците и други местни документи, свързани с управлението на отпадъците;
- услугите по събиране и извозване на отпадъците, вкл. граници на обслужвани райони;
- график и места за разделно събиране на МРО;
- списък на местата, в които гражданите могат да предават излезли от употреба гуми;
- реда и начина за изхвърляне на строителни отпадъци, образувани в резултат от ремонтни дейности в жилища, офиси, търговски обекти, административни сгради и др.;
- списък на организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки, с които общината е сключила договори;
- постъпили уведомления за инвестиционни предложения, решения на директора на РИОСВ за преценки необходимостта от извършване на ОВОС и други.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНФОРМИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА

От направените проучвания се установи, че Общината ежегодно прилага различни мерки във връзка с провеждането на разяснителни кампании сред населението относно дейностите по управление на отпадъците.

- В Общината са налични стратегически документи, в които да са указани и/или включени мерки за водене на информационно-разяснителна политика.
- Община Стрелча провежда ежегодни доброволчески акции за почистване на околната среда от отпадъци. Общината участва всяка година в кампанията „За чиста околна среда" за малки екологични проекти, финансирани от ПУДООС.
- За информиране на обществеността се провеждат регулярни информационни кампании, организирани и финансирани от организациите по оползотворяване, които работят на територията на общината.
- За подобряване на резултатите при управление на отпадъците са необходими мерки за повишаване на информираността и мотивацията на различните социални групи граждани и на бизнеса.
- Препоръчва се отделяне на бюджет за провеждане на общинската информационна-разяснителна политика за опазване на околната среда, в частност управлението на отпадъците. Възможните действия включват:
  - Системно информиране на обществеността чрез местните медии за всички предстоящи действия, програми и проекти, касаещи управлението на отпадъците.
  - Издаване и разпространение на информационни материали за популяризиране на предприетите действия.
  - Обучение на ученици, служители и членове на НПО.
  - Организиране на посещения на обекти, съоръжения и инсталации, свързани с третирането на отпадъците от ученици и членове на младежки клубове.
  - Подготовка и разпространение на материали, насърчаващи минимизирането, рециклирането и оползотворяването на отпадъците и повторната употреба на опаковките.
  - Организиране на акции за пролетно и есенно почистване и озеленяване на районите в и около училищата и детските градини.
  - Провеждане на обществено обсъждане на програмата за управление на отпадъците.
  - Създаване на обстановка на партньорство между бизнеса, обществеността и общинската администрация за по-ефективно решаване на проблемите.
  - Подобряване на работата между общинската администрация и неправителствените организации в областта на управление на отпадъците.

3.9. Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци

Основните национални документи, регламентиращи събирането на информация за отпадъците са ЗУО и Наредба №1 от 4 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.

Общините като задължени лица по Наредбата следва да предоставят информация чрез документите, определени в нея, както и в наредбите по чл. 43, ал.3, 4, 5 и 6 от ЗУО. Общините също така имат задължения за събиране на информация от организациите, извършващи дейности с отпадъци.

За всички извършвани дейности по отпадъците в община Стрелча се води редовна регистрация и контрол. Общинската администрация получава достоверна информация относно постъпващите за депониране на регионалното депо битови отпадъци чрез претеглянето им с електронна везна. Наблюдава се компетентност и оперативност при осигуряване на информацията за дейността.

По отношение на създадената в общината организация за събиране, обработване и предоставяне на информация за дейностите с отпадъци, информационното обезпечаване покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците, които могат да се групират по следния начин:

- Предварително планиране;
- Последващо планиране;
- Договори и управление на договорите;
- Събиране и транспортиране на отпадъци;
- Поддържане на чистотата на територията на общината;
- Третиране и обезвреждане на отпадъци;
- Разделно събиране на масово разпространени отпадъци;
- Контрол по изпълнение на дейности;
- Проучване, проектиране и изграждане на нови съоръжения;
- Рекултивация на депа.

В Общинска администрация –Стрелча информационното обезпечаване на управлението на отпадъците се извършва чрез изготвяне и представяне на годишни доклади по Програмата за управление на отпадъците, както и изготвяне на задължителните отчети по Закона за статистиката.

Основни функции за Общината са:

- Събиране, систематизиране и анализ на информация, свързана с дейности по отпадъци;
- Обработка и обобщаване на данните, свързани с изпълнението на договорите с фирми, извършващи дейности с отпадъци;
- Събиране и отчитане на данни от контролната и санкционната дейност;
- Изготвяне на информационни справки, доклади, становища и др., свързани с финансовото изпълнение на проектите в областта на управлението на отпадъците.

В общината няма единна информационна система за управление на отпадъците, но ежегодно се събира и анализира информацията по управлението на отпадъците, с която се обхваща и стандартизира целия процес по управление на отпадъците и на база на първичната информация се осигурява контрол и отчетност на всички етапи от процесите, служи за изготвяне на качествени анализи въз основа на достоверна информация, за планиране и вземане на управленски решения.

Отговорните служители, които изпълняват функции, свързани с управление на отпадъците поддържат самостоятелно различни информационни бази данни. Наличната информация позволява да се прави сравнителен анализ на данните в различни разбивки. Обменът на информацията се осъществява на базата на документооборот, на хартиен носител или по електронен път. В общината няма разработена система за набиране на качествена информация за управление на отпадъците чрез мониторинг на процесите - например с ежегодни проучвания на мненията.

В общината има създадена добра организация за съхраняване, обмен и достъп до основни групи документи, като например:

- Програмни и планови документи - Програма за управление на отпадъците, оперативни планове, план-сметки и др.;
- Документи във връзка с определяне цена на услугата и заплащане на ТБО;
- Заповеди на кмета на общината;
- Решения на общинския съвет;
- Отчети, съгласно разпоредбите на ЗУО и ЗООС, годишен отчет на общината за управление на отпадъците във връзка с докладване на целите, съгласно Наредба № 1 от 4 юни 2014 г. Протоколи - констативни протоколи за контрол на дейностите по

управление на отпадъците, протоколи от проверки, за почистване на речни корита, др.;
- Регистри - на обекти, договори, фирми оператори, лица с разрешителни и т.н.;
- Регистри за изпълнение на контролната дейност и др.;
- Заявки- за възлагане и извършване на дейности;
- Кантарни бележки за количествата, постъпили отпадъци по съоръжения за третиране;
- Справки - за постъпили, преработени и предадени количества отпадъци, за изплатени средства.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ

- На национално ниво много на брой институции събират информация, касаеща управлението на отпадъците.
- Наредбата по чл. 48, ал 1 от ЗУО относно реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичните регистри определя Общините като задължени лица, които следва да предоставят информация, свързана с управление на отпадъците. Общината изготвя годишен отчет по изпълнението на Общинската програма по управление на дейностите по отпадъците през първото тримесечие на следващата година, като екземпляр от отчета се изпраща в РИОСВ Пазарджик ;

- Информацията, събрана от една институция, не винаги е достъпна за ползване от звена от друга институция, което възпрепятства ефективното управление на отпадъците и осъществяването на контрол на протичащите процеси;
- Част от събираната информация, която е публична по своя характер, не е налична онлайн или в друг подходящ за аналитични цели вид;
- Необходимо е да се увеличи обемът на информацията, която се събира, например в общината да бъде събирана информация за обектите, които генерират големи количества хранителни биоотпадъци, както и за зелените площи в населените места и кварталите, от които се генерират зелени отпадъци и т.н.;
- Получаваната информация в различните звена на отговорните институциите не е достъпна за лицата, които впоследствие ще я използват за изпълняване на възложените им функции.

IV. ПРОГНОЗИ

Нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението е сред най-важните показатели за управление на отпадъците.

По данни на НСИ образуваните битови отпадъци на човек от населението в България намаляват значително до 407 кг/човек/година за 2018 г., което е под средните нива за ЕС от 492 кг/човек за същата година. Със своите 766 кг на глава от населението Дания се нарежда на първо място сред страните членки. Други страни, генерирали над 600 кг боклук, са Малта (640 кг), Кипър (637 кг за 2017 г.), Германия (615 кг) и Люксембург (610 кг).

На обратния полюс с най-малко генерирани отпадъци е Румъния - 272 кг на глава от населението. Близо до нея се нареждат Полша (329 кг), Чехия (351 кг) и Унгария (381 кг).

Ако не бъдат предприети целенасочени мерки за предотвратяване на образуването и оползоворяване на битовите отпадъци, може да се очаква, че количеството им ще нараства в резултат на икономически растеж, повишаване на доходите и потреблението в

домакинствата. В резултат на разработването Национален план и общински Програми за управление на отпадъците и прилагане на мерките, предвидени в тях, може да бъде прогнозирано стабилизиране на количеството образувани битови отпадъци, като България продължи да е с един от най-благоприятните показатели „образувани битови отпадъци на жител/година".

Тенденциите в този показател са точен измерител за предотвратяването на образуването на отпадъци като най-високо ниво в йерархията на управление на отпадъците. Много по-неблагоприятен е показателят депонирани битови отпадъци на жител за България спрямо средното ниво на показателя за ЕС. В България количеството на депонирани отпадъци намалява с по-бързи темпове от средното за ЕС.

Населението на община Стрелча намалява през последните пет години. Естественият и механичният прираст са отрицателни. Бъдещите тенденции за броя на населението в общината ще зависят силно от механичното движение на населението и задълбочаващата се демографска криза в резултат на влошената възрастова структура.

Таблица 16: Норма на натрупване на отпадъците (кг./жител/год.)

Групи населени места	над 150 хил.	50-150 хил.	25-50 хил.	3-25 хил.	под 3 хил.
Норма на натрупване	410.3	349.6	334.9	295.5	241.7

Източник: МОСВ, НПУО 2014-2020г.

Община Стрелча има изготвен морфологичен анализ на битовите си отпадъци, който е извършен в периода февруари-септември 2019 г.

Нормата на натрупване на отпадъците в община Стрелча за 2020 г. е 394 кг/чов./г., което е с 132 кг/човек/на година повече спрямо 2018 г. (262 кг./чов.год.).

Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2019 г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Стрелча е по-висока от допустимите стойности. Това означава, че Общинската администрация трябва да предприеме съответните мерки за ограничаване на образуването на битови отпадъци и да намали регистрирания ръст през 2020 година. В Доклада от извършения морфологичен анализ на образуваните смесени битови отпадъци в община Стрелча за периода февруари-септември 2019 г. е определена норма на натрупване на отпадъците –171.9 кг/чов./г. Определената с Доклада за морфологичен анализ норма на натрупване е по-ниска от тази за календарната 2020 г. (394 кг/чов./г.), тъй като обхваща различен период на изчисления, който не съвпада с пълна календарна година и за база е използвано населението на общината и количеството отпадъци през 2017 г. Тенденцията е към нарастване на нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението в общината.

На базата на проведените анализи и с помощта на наличните методики на МОСВ и примерни норми за натрупване на битови отпадъци е направена прогноза за количеството на отпадъците до 2028 г.

Таблица 17: Прогноза за количеството на отпадъците в община Стрелча 2021-2028 г.

Прогноза за количеството на отпадъците		**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Общо количество отпадъци									
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване на отпадъците	%		**-0,99**	**-0,99**	**-0,99**	**-0,99**	**-0,99**	**-0,99**	**-0,99**
Прогнозна норма на натрупване на отпадъци	кг/чов/год	394	393,01	393,02	391,03	390,04	389,05	388,06	387,07
Прогнозен брой на населението	брой	4 485	4 440	4 395	4 350	4 305	4 260	4 215	4 170
Прогнозно количество на отпадъците - общо	тонове/год	1 767	1 745	1 727	1701	1 679	1 657	1 636	1 614
в т.ч.:									
Хранителни	тонове/год	409,94	389,44	369,97	351,47	333,90	317,20	307,68	298,45
Хартия и картон	тонове/год	247,38	235,01	223,26	212,10	201,49	191,42	185,68	180,11
Пластмаса	тонове/год	178,47	169,52	161,04	152,99	145,34	138,07	133,93	128,92
Метали	тонове/год	35,34	33,57	31,89	30,30	28,78	27,34	26,52	25,72
Градински	тонове/год	383,44	191,72	187,89	184,03	180,35	176,74	173,21	169,75
Количества разделно събрани отпадъци от системи за разделно събиране (полезна фракция)									
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване – Хартия и картон	%		**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**3**	**3**
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Пластмаса	%		**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**3**	**3**
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване – Метал	%		**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**3**	**3**
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Градински	%		**-50**	**-2**	**-2**	**-2**	**-2**	**-2**	**-1**

V. SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът е метод за стратегически анализ при подготовка на документи на публичната политика. Методът цели да установи:

- Кои са най-важните силни и слаби страни в дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на вътрешната структура;
- Кои са най-важните възможности и най-сериозните заплахи пред развитието на дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на външната среда;
- Какво е съотношението между силните и слабите страни, от една страна, и възможностите и заплахите, от друга страна;
- Кои са лостовете на развитие и каква е основата на стратегиите за бъдещо развитие.

SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуационни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ – управлението на отпадъците, от средата, в която той функционира. Обектът на анализ се разглежда откъм неговите „силни страни” и „слаби страни”. Средата, в която функционира управлението на отпадъците в общината, се диференцира на „възможности” и „заплахи”.

Силни страни.

Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни.

Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности.

Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи.

Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Матрица на SWOT анализа, представлява таблица, която се състои от четири квадранта, в които се подреждат и визуално представят основните характеристики на управлението на отпадъците. Попълването на четирите квадранта обобщава резултатите от аналитичната част на стратегическия документ и изводите и препоръките, направени в края на всеки анализ. При извършване на SWOT анализа могат да се разкрият множество силни и слаби страни, възможности и заплахи. За предпочитане е обаче да се подберат само най-важните от тях, които да попаднат в съответните квадранти на матрицата.

Силни страни	**Слаби страни**
1 Изградено Регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на съвременните екологични изисквания; 2 Добре изградена система за организирано сметосъбиране във всички населени места на общината. 3 Въведено разделно събиране и оползотворяване на рециклируемите отпадъци от опаковки в град Стрелча . 4 Приета нормативна уредба за управление на отпадъците на местно ниво. 5 Разработен четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци. 6 Разработени програми и планове за управление на различните потоци отпадъци. 7 Ежегодни информационни кампании за управлението на отпадъците и „зелен“ телефон за сигнали на граждани. 8 Предприети действия за изграждане на площадки за разделно събиране на отпадъци от домакинства и строителни отпадъци, компостиране на биоразградими отпадъци.	1 Увеличаване на количествата депонирани отпадъци и нарастване нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението. 2 Липса на цялостна система за разделно събиране и оползотворяване на строителните и биоразградимите отпадъци. 3 Недостатъчна ангажираност на жителите за спазване на изискванията за регламентирано изхвърляне на отпадъци. 4 Отрицателен баланс между приходите и разходите за управление на отпадъците. 5 Ниска социална поносимост към увеличаване на таксите за битови отпадъци. 6 Периодично образуване на нерегламентирани замърсявания. 7 Липсва мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността от услугите по управление на отпадъците. 8 Неефективна система за контрол и санкциониране на нарушители. 9 Наличие на складове с излезли от употреба препарати за растителна защита.

Възможности	Заплахи
1 Усъвършенстване и разширяване на системите за разделно събиране на отпадъците. 2 Въвеждане на нови ефективни технологии за рециклиране и оползотворяване на различни потоци отпадъци. 3 Създаване на система за мониторинг и контрол на отпадъците; 4 Промяна на обществените нагласи за намаляване образуването и ефективно управление на отпадъците. 5 Засилен институционален и граждански контрол за предотвратяване нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. 6 Пълноценно използване на различни финансови инструменти, фондове и програми в областта на управлението на отпадъците. 7 Механизми за включване на обществеността при вземане на решения, свързани с управление на отпадъците – публични обсъждания, информация чрез медии и интернет.	1 Увеличаващи се раходи за дейностите за сметосъбиране и депониране на отпадъците. 2 Нарастващи законови задължения на местната власт за изпълнение в сферата на управление на отпадъците. 3 Налагане на санкции на местната власт при неспазване изискванията на нормативната уредба в сферата на управление на отпадъците. 4 Повишаване на такса битови отпадъци за населението. 5 Невъзможност на нискодоходните групи от населението да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управлението на отпадъците. 6 Изхвърляне на отпадъци от населението на нерегламентирани сметища.

VI. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Генералната цел на Програмата за управление на отпадъците на територията на община Стрелча е:

Изграждане на ефективна и устойчива система за управление на отпадъците в община Стрелча, предлагаща достъпни и качествени услуги, в съответствие с екологичното законодателство за ограничаване на вредното въздействие на отпадъци върху околната среда и човешкото здраве.

Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО), съобразена е с Европейската стратегия за устойчиво развитие и подхода „нулеви „отпадъци“ и включва следните стратегически цели:

Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване.

Стратегическа цел 2: Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.

Стратегическа цел 3: Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда.

Стратегическа цел 4: Включване на обществеността в управлението на отпадъците.

За всяка от стратегическите цели са разработени оперативни цели, които са пряко съотносими към съответната стратегическа цел, т.е. допринасят за нейното постигане. За разлика от стратегическите цели, оперативните могат да бъдат краткосрочни и средносрочни.

Общинската програма поставя следните оперативни/специфични цели за управлението на отпадъците в община **Стрелча** за периода 2021-2028 г.:

ОЦ 1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;

ОЦ 2: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците;

ОЦ 3: Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци;

ОЦ 4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общинската администрация за управление на отпадъците;

ОЦ 5: Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците.

За да се изпълнят оперативните цели и да се достигнат стратегическите цели на програмата, е заложено да се изпълни определен набор от дейности, които са обособени в подпрограми. Достигането на всяка стратегическа цел може да се осъществи, чрез изпълнението на една или няколко подпрограми.

ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Като се имат предвид стратегическите цели и програмите с мерки за тяхното достигане от Националния план за управление на отпадъците, общинската програма за управление на отпадъците на Община **Стрелча**, включва следните стратегически цели и подпрограми за достигане на всяка от тези цели:

Таблица 17: Стратегически, оперативни цели и подпрограми в Програмата за управление на отпадъците на община Стрелча 2021 - 2028 г.

Стратегически цели	*Оперативни цели*	*Подпрограма*
Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване	**ОЦ 1:** Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци	• Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци
Стратегическа цел 2: Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.	**ОЦ 2:** Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците	• Подпрограма за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло • Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци

Стратегически цели	*Оперативни цели*	*Подпрограма*
		в т.ч. за биоотпадъците • Подпрограма за изпълнение на изискванията и целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци
Стратегическа цел 3: Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда	**ОЦ 3:** Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци; **ОЦ 4:** Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общинската администрация за управление на отпадъците	• Подпрограма за предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци • Подпрограма за подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците
Стратегическа цел 4: Включване на обществеността в управлението на отпадъците	**ОЦ 5:** Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците	• Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

В началото на всяка подпрограма, преди представянето в табличен формат на мерките/ дейностите, резултатите от тях и т.н., е направено кратко представяне на подпрограмата, в което са изложени: какви са националните цели и посока на развитие в разглежданата област; най-важните резултати, които общината е постигнала до момента и които ще надгражда; най-важните изводи и препоръки от анализите, съотносими към подпрограмата; ключовите резултати, които се очакват от изпълнението на подпрограмата и ще спомогнат за достигането на съответната стратегическа цел на програмата за управление на отпадъците; наличието на други дейности и мерки, включени в други подпрограми на общинската програма за управление на отпадъците, които допълват и подпомагат изпълнението на оперативната цел на подпрограмата.

Подпрограмите съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни мерки.

Инвестиционните мерки включват основно изграждането на инфраструктура в т.ч.: инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове; инсталации за компостиране/анаеробно разграждане; закупуване и инсталиране на компостери за домашно компостиране; закупуване на съдове и транспортни средства за разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци и др. Инвестиционните проекти и възможностите на

финансиране на определените стратегически цели в програмата и мерките в плана за действие са представени в тази глава. За изготвяне на *Инвестиционната програма* се вземат в предвид възможностите на общината за финансиране на дейностите по управление на отпадъците. Финансирането на дейностите по събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци, почистване на обществени места, почистване на незаконни сметища се поема от общинския бюджет чрез приходите от такса „битови отпадъци". Осигуряването на финансови средства за големи инвестиционни проекти в областта на управлението на отпадъците ще се търсят чрез външно финансиране от структурните и кохезионни фондове на ЕС, чрез Оперативните програми или други финансиращи организации. Инвестиции, свързани с проекти, като например за въвеждане на фамилно компостиране и други малки проекти с образователна цел биха могли да се финансират от ПУДООС. През плановия период ще се търсят възможности за привличане на инвестиции от частния сектор под формата на Публично-частно партьорство по

отношение изграждане на инфраструктура за събиране и оползотворяване на строителни и биоразградими отпадъци, както и за изграждане на инсталации за сепариране. Инвестициите, които попадат в меката част на програмата, за разпространение на информационни материали, провеждане на кампании, обучения или инструктиране на притежателите на отпадъци се финансират от общинския бюджет или могат да бъдат финансирани от организациите по оползотворяване на отпадъците и други външни донори от частният сектор. Някои от дейностите в плана за действие не изискват наличен финансов ресурс, като въвеждане на нормативни изисквания чрез изменения и допълнения на местната нормативна уредба, което ще се осъществи чрез наличния административен капацитет. Неинвестиционните мерки включват дейности в т.ч.: нормативни промени; назначаване на служители; обучение на служители; подготовка на проекти; разработване на методики, инструкции и др.административни актове; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С ПОДПРОГРАМИ, МЕРКИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ

Планът за действие съдържа мерките, които трябва да се предприемат за постигане на поставените цели в сферата на управление на отпадъците. С приемането и прилагането на плана се цели да бъде постигнат оптимален баланс между различните законодателни, институционални, икономически и технически мерки и прилагане на интегриран подход за управление на отпадъците. Планът определя и отговорностите на различните институции и организации в областта на управление на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и дейности, очакваните разходи и вероятните източници за тяхното финансиране.

Следва да се отбележи, че финансовите ресурси, с които разполага Община **Стрелча** са ограничени, подкрепата от националните институции е недостатъчна и в случай на недостиг на средства може да се ревизира изпълнението на някои от представените по-долу мерки.

7.1. Подпрограма с мерки за предотвратяване образуването на отпадъци

Целта на тази подпрограма е насърчаване на населението, фирмите и институциите от страна на Общината към различни мерки и методи, които да доведат до предотвратяване образуването на отпадъците, т.е. предприемане на конкретни действия, от които би могло да се намали образуването на отпадъците, там където е възможно.

Мярката е необходима поради все по-голямото нарастване на образуването на отпадъците, както на национално, така и на световно ниво. Образуването на отпадъци е все по-голям нарастващ проблем, който оказва значително негативно влияние към околната среда и към здравословното състояние на хората, за който следва да се предприемат конкретни мерки за ограничаването му.

Предотвратяването на образуването на отпадъците цели да допринесе за намаляване на негативното влияние върху компонентите на околната среда, върху които влияе депонираният отпадък, чрез отделянето на газове и инфилтрат при протичащите процеси на гниене, както и върху намаляване използването на природни ресурси, неминуемо свързани с третирането и обезвреждането на отпадъци.

Ресурсите на Земята са ограничени, а това ограничава и възможностите за развитие на постоянно нарастващото световно население. Отпадъците от една страна се образуват от използването на ресурси или продукти, а от друга - те имат негативни ефекти върху околната среда в резултат от тяхното преработване или обезвреждане. Прекъсването на връзката между икономическия растеж и нарастващото използване на ресурсите, което води до негативно влияние върху човека и природата е основна цел в областта на

политиката по околна среда. Този ръководен принцип за устойчиво развитие представлява не само ориентир за държавни действия, но е и мерило за решенията на икономиката и обществото.

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците (Директива 75/442/ЕЕС и ЗУО) поставят като първи приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които да водят до намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Според РДО (чл. 3, т.1), както и според българския ЗУО (§1, т. 17 от ДР), *„Отпадък“* е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи”. Особено важно е да се подчертае, че предотвратяването на отпадъци (ПО) има най-висок приоритет в йерархията на управление на отпадъците. Най-големите натоварвания на околната среда възникват при производството на един продукт и именно поради това тези натоварвания се намаляват, чрез мерки за ПО.

Съгласно чл. 29 т.1 на РДО всяка страна членка на ЕС трябва да разработи Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Предвидените в нея цели и мерки трябва да доведат до прекъсване на споменатата връзка между икономическия растеж и въздействието върху околната среда.

„Предотвратяване на образуването на отпадъци” означава да не възникват отпадъци, да не се произвеждат продукти, които после да трябва да бъдат рециклирани или обезвреждани. Различните възможности за третиране на отпадъците винаги са свързани с трудности и натоварвания за околната среда. Отпадъкът не изчезва просто така, а чрез депонирането и изгарянето, дори чрез рециклирането, само се променя като вещество. Всяко депониране е намеса в природата, като при това не могат на 100% да се изключат вредни въздействия върху околната среда. В най-добрия случай отпадъците се оползотворяват, но дори и в този случай възникват натоварвания поради употребата на енергия и вода. Поради това, най-адекватното противодействие на проблемите с отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, а именно предотвратяването на образуването на отпадъци.

Необходимо е също да има доброволни и самоограничителни мерки от страна на всички участници в обществения живот, като тези мерки трябва да се разясняват, да се помага за тяхното създаване и провеждане, да се дават съвети на бизнеса и домакинствата.

Участници в дейностите по предотвратяване на образуването на отпадъци

Основни участници в разработването и реализацията на политиките по ПОО са:

Държава. Тя създава ефективни предпоставки и регулации за подпомагане на участниците в дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци, за да изпълни задължението си, съгласно РДО и ЗУО. За целта държавата може да предвиди в съответните нормативни актове, например, различни данъци и/или такси, които стимулират производства или потребление с по-малко отпадъци. Държавата може също така да регламентира, чрез нормативен акт дори забрани за дадени продукти, ако това не противоречи на европейските норми, както и определянето на задължения, като например задължително обратно изкупуване, ограничения в разпространението, регламентиране на транспортирането,
складирането и третирането на отпадъците и др. Освен това по силата на чл. 49 и чл. 50 от ЗУО държавата е длъжна да прилага мерки за планиране като изготвя и план за управление на отпадъците, както и програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Въвеждането на разрешителни и регистрационни режими също е задължение на държавата, регламентирано в ЗУО.

Общини. Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По

силата на чл.52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително на ПОО, която по силата на ЗУО е неразделна част от НПУО. В общинските програми и наредби за управление на отпадъците могат да се включат и съвсем конкретни мерки за ПО, като например ограничаване на ползването на прибори за еднократна употреба при обществени мероприятия.

Икономически и научни субекти, неправителствени организации. За предотвратяване на образуването на отпадъци икономическите субекти, подпомагани от научните среди, могат да разработят продукти и производствени процеси, които са екологосъобразни и бедни на отпадъци и да оптимизират съществуващи процеси и продукти. Предлаганите на пазара продукти трябва да бъдат с по-дълъг живот, да са лесни за поправяне и да са произведени и търгувани без излишни опаковки. Тоест икономическите субекти, подпомагани от научни организации, могат да предприемат мерки, с които се отказват от
производството на неекологосъобразни продукти. Засега този отказ е по-скоро доброволен и продиктуван от маркетингови или други съображения, но той може да стане и задължителен при разработване и влизане в сила на съответни закони, наредби и стандарти. Неправителствени организации, които подкрепят идеите за общество, стремящо се към нулеви отпадъци, могат да създадат платформи и доброволни мрежи за всички субекти, които имат желание да допринесат за реализация на тези политики.

Домакинства. Въпреки, че основните количества отпадъци не се генерират от домакинствата, респективно от крайните купувачи, мерките за предотвратяване на отпадъци са насочени в най-голямата си част към тях. Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите „удобства", респективно да вложи повече усилия и време. Поради това реално и действащо предотвратяване на отпадъци сред потребителите може да се очаква, когато на пазара се предлагат достатъчно стоки и услуги, които са ефективни от екологична гледна точка.

Предотвратяването на образуването на отпадъци е задача на генераторите на отпадъци. Генераторите на отпадъци, решават чрез своите дейности дали ще произвеждат отпадъци или не. Предотвратяването на образуването на отпадъци се състои от следните елементи:

- Стриктно избягване на отпадъците;
- Намаляване на генерирането на отпадъци при източника;
- Насърчаване на повторната употреба;
- Рециклиране при източника.

Стриктното предотвратяване включва пълното избягване на генерирането на отпадъци, чрез реално премахване на вредните вещества или чрез намаляване на материалния и енергийния интензитет в производството, потреблението и разпространението. Примерите за точно прилагане на *предотвратяването* включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като се налага тяхното избягване и/или заместване с материали, които не са опасни за човека или за околната среда (например, чрез забрани на използването/ влагането на полихлорираните бифенили или озоноразрушаващите вещества, или премахване на тежките метали от батериите на мобилните телефони).
- Количество, като избягване употребата на материали или на етапи в
производството/потреблението (например, чрез купуване на плодове и зеленчуци от открити пазари или от секцията за плодове и зеленчуци в супермаркета, вместо купуването

на пакетирани плодове или чрез премахване на междинното опаковане на козметични продукти и паста за зъби).

Намаляването при източника включва минимизиране употребата на токсични или вредни вещества и/или минимизиране консумацията на материали или енергия. Примерите за намаляване при източника включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като

намаляване употребата на вредни вещества в продуктите, в системите за производство и продажба, както и в системите за консумация и депониране и намаляване употребата на вещества, които пречат на повторната употреба или рециклирането (например, пластмасови етикети върху хартия, използване на хлорирани разтвори като почистващи средства).

- Количество, като използване на по-малки количества ресурси за осигуряване на

същия продукт или услуга (например намаляване дебелината на покритието, въвеждане на системи за повторна употреба или пълнене, миниатюризация, ресурсно ориентирани покупки и потребление) и използване на по-ресурсно независими строителни подходи и материали.

Повторната употреба на продуктите включва многократната употреба на продукта в оригиналната му форма, по оригиналното му_предназначение или като алтернатива, с или без допълнителна обработка. Примерите за повторна употреба на продуктите включват такива, които се отнасят до:

- Повторна употреба след допълнителна обработка, като измиване и повторно

пълнене на стъклени или пластмасови бутилки, и обработка и използване на празни варели от лепила за варели за петрол.

- Повторна употреба без допълнителна обработка, като използване на торбички за

пазар повече от един път.

Рециклирането при източника включва дейности, които позволяват използването на даден материал след обработка на територията на производителя на отпадъка. Примери са:

- Използване след биологично третиране, като домашно компостиране.
- Използване след пречистване, като повторна употреба на вода след пречистване, на разтвори след дестилация и т.н.

Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците се осъществява през целия жизнен цикъл на продуктите от проектирането им до превръщането им в отпадъци и включва следните основни елементи:

- влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт
- удължаване полезния живот на продуктите – произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтиране и поправка на продуктите
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите
- произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влагане на материали, които могат да се рециклират
- ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

Мерките за постигане на националната цел за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които могат да се предприемат на местно ниво са:

- Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци;
- Популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите;

- Контрол върху спазването на изискванията, въведени в наредбите за масово разпространени отпадъци по отношение на заплащането на продуктови такси и относно повторното използване на съответния вид масово разпространен отпадък;
- Контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци.

Общинските власти могат да насърчат предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението.

Мероприятията следва да бъдат насочени към разясняване на ролята на купувачите в намаляване на образуването на отпадъци и предизвикване на промяна в поведението им по време на покупката на продукти. Цели се вземането на решението за покупка да се влияе не само от качествата и цената на продукта, но и от възможните вредни въздействия върху околната среда като се вземат под внимание следните фактори:

- трайност на продукта, възможност за повторно използване и поправка;
- материалите от които е направен – възобновими или невъзобновими;
- съдържа ли излишни опаковки.

Специфичен инструмент за насърчаване на предотвратяването на образуването на отпадъци са еко-маркировките на продуктите.

Мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци

В Приложение №4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО са изброени 16 примерни мерки за ПО, обособени в три групи:

- мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци;
- мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране, производство и разпространение;
- мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба.

Анализът на приложимостта на примерните мерки показва, че относими към компетенциите на местните власти и подходящи за прилагане в община Стрелча са посочените по-долу мерки от Приложение № 4. За всяка мярка са представени нейната същност, досегашно прилагане и планирани действия в настоящата подпрограма по всяка мярка.

Мярка: Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите

Съдържанието на тази мярка може да се раздели на две групи дейности:

- Разработване на общински програми за предотвратяване образуването на отпадъци - съгласно българското законодателство, кметът на общината разработва *Програма за управление на отпадъците* и *Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци*, която е част от нея. Кметовете на няколко общини, ако те са включени в регионално сдружение, могат да разработят и Програма за съответния регион.
- Прилагане на икономически мерки

Компостирането е най-практичният и удобен начин да се третират органичните отпадъци в райони с еднофамилни къщи. Компостирането, което е собствения начин на природата за рециклиране, представлява контролирано разграждане на органични материали като листа, клонки, окосена трева и растителни хранителни отпадъци. Компостът е продукт за подобряване на почвата, който е резултат от правилното компостиране. Компостирането може да бъде по-лесно и по-евтино, отколкото поставянето на тези отпадъци в чували, или транспортирането им до претоварни станции или до контейнерите на централизираната система за събиране на отпадъци. Компостът също така подобрява почвата и отглежданите на нея растения. В селата обикновено има градини, ливади, дървета, храсти, или дори саксии за засаждане на растения и домашно приготвеният компост е много полезен. Всички органични отпадъци могат да се

компостират. От всички „зелени“ отпадъци - отпадъци от дворове, като паднали листа, окосена трева, плевели и останки от градински растения, също и хранителни отпадъци, може да се получи отличен компост. Дървесните отпадъци от дворове могат да бъдат насечени и нарязани до размера на дърва за горене в печка или камина или да бъдат раздробени чрез шредер до дървесни стърготини или малки парченца. Когато се поставят около засадени растения или за настилка на пътеки, те накрая ще бъдат биоразградени и ще се превърнат в компост. Компостирането може да се практикува в повечето дворове в изработени в домашни условия или фабрично произведени съдове за компостиране или просто на открити купове (в някои населени места има изискване за затворени съдове). Фирми, училища и други предприятия може също лесно да компостират отпадъците си. Изработените в домашни условия съдове могат да бъдат направени от дървесни отпадъци, тел, снегозадържащи съоръжения или дори стари кофи за боклук (с дупки, пробити в страни и отдолу). Фабрично произведените съдове включват такива със система за обръщане, рамки, конусообразни и съдове с голям обем.

В изготвените сценарии е включено населението, което прилага домашно компостиране. Броят на необходимите компостери е определен при допускане, че един компостер обслужва едно домакинство в съответния регион. Средното количество компостирани биотпадъци от един компостер е от 150 кг/г.

С въвеждането на допълнителни плащания (екотакси, данъци, концесионни възнаграждения и пр.) за ползване на природни ресурси се цели намаляване на количеството на използваните ресурси в производството и по този начин и намаляване на количеството на отпадъците, които биха възникнали.

Въпреки, че вече са разработвани и приети различни програми, както в областта на околната среда като цяло, така и специално в областта на управление на отпадъците, не са предвиждани конкретни взаимообвързани мерки за предотвратяване на отпадъците. Настоящата подпрограма е първата такава програма и в нея за първи път се предвиждат конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци в общината. Сама по себе си изготвената програма е мярка за планиране на ефективното използване на ресурсите. Въвеждането на „електронна община”, освен преките положителни ефекти за гражданите и бизнеса, има съществен принос към политиката за ПО и ефективно използване на ресурсите. Реализирането на мерки в това направление ще доведе до намаляване на употребата на офис хартия и консумативи, което е равнозначно на предотвратени тонове отпадъци в общината. Подобряването на обслужването на граждани в периода на програмата ще се фокусира и върху разширяване на предлаганите електронни услуги и тяхното популяризиране сред гражданите и фирмите.

Наред с това, общината може да насърчава екологосъобразно поведение на гражданите и юридическите лица, чрез подходящи икономически стимули. Например въвеждане на по- ниски ставки на годишния патентен данък по ЗМДТ за еднолични търговци и предприемачи, чиято дейност води до повторна употреба на дадени продукти (услуги за ремонт на дрехи, обувки, мебели, велосипеди,електрическо и електронно оборудване).

Тъй като трудно може да се измери точният ефект на количественото и качественото предотвратяване на отпадъци, постигнато в резултат на прилагането на тази мярка, ***подходящ индикатор за нейния успех може да бъдат стойностни показатели като например***: *брой разработени програми за ПО, брой изпълнени мерки от общинската програма за ПО, брой и/или стойност на въведените допълнителни екоплащания или икономически стимули, брой семейства въвели компостиране на място.*

Мярка: Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители

Тази мярка може условно да бъде разделена на информационни кампании и на мероприятия за обучение. Популяризирането на различни практически действия, водещи до предотвратяване на отпадъци, може да се извършва чрез съответни кампании в средствата за масова информация, рекламни брошури и пр. Целта на тези кампании е потребителят да е в състояние да взема информирано решение, относно предотвратяване на отпадъци при пазаруване или при извършване на ежедневните дейности в домакинството с оглед ПО и намаляване на тяхното количество.

Съществуват много добри примери за проведени информационни кампании относно ПО от местните власти. Например, за намаляване на количеството отпадъчна хартия, образувано от разпространението на рекламни материали в това число и на безплатни вестници, в редица европейски страни съществува практика за поставяне на стикери „против нежелана поща” на разположение на всеки, който желае да участва. От друга страна растящото място на информационните и комуникационни технологии в дома отваря пътя за нови подходи, позволяващи „всички хартии” да бъдат избегнати, като се дава приоритет на електронния носител, независимо дали става въпрос за битови сметки или за друга информация, предоставена на хартиен носител. Организирането на обучение на преподаватели може да бъде засилено, като съвместно с Министерството на образованието и науката се намери и подходящ начин (например в часовете на класния ръководител) за включване на преподаването на придобитите знания в учебната програма.

Основният резултат на тази мярка е повишаване на общественото съзнание. Специална целева група ще са децата и учениците в детските и учебни заведения, които много бързо се приобщават към „зелените” идеи. Информационните кампании ще се фокусират приоритетно към намаляването на образуването на отпадъци от опаковки от хартия, картон, стъкло и пластмаса и биоразградими отпадъци.

Индикатори: *Брой проведени информационни кампании и обучения.*

Таблица 18:

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 1	**Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване**
Оперативна/и цел/и:	***Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци***
Текущи индикатори	Количество образувани битови отпадъци в тон за година – 1 769 тона за 2020година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Стрелча през 2020 г. –394 кг/човек/год.
Целеви индикатори	Количество образувани битови отпадъци в тон за 2028 година – 1 614 т; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Стрелча през 2028 г. –387,07кг/чов/год.

Мярка	**Дейности /мерки/**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите	1.1. Разработване на Програма за управление на отпадъците с включени цели и мерки за предотвратяване образуването на отпадъци /ПОО/	0	Без финансиране	2021 -2022	Одобрена от Общински съвет Програма за управление на отпадъците на община	Подготовка и съгласуване на 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПОО	Разработена и приета 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПОО	Община	Обществеността и всички заинтересовани страни, които участват в консултациите при разработването на програмата
	1.2. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2022 г.	5 000	, Общински бюджет Приходи от ТБО	2022	Изготвен актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2022 г.	-	Изготвен 1 брой Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2022 г.	Община	-
	1.3. Извършване на мониторинг за изпълнение на мерките за ПУО заложени в програмата, включително недопускане	35 000	Общински бюджет Приходи от ТБО	2021-2028 постоянен	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците	Ежегодно - брой изпълнени/ в процес на изпълнение мерки	Брой изпълнени мерки, включени в ПУО до края на 2028 г.	Община	-

	образуването на локални замърсявания, предотвратяване създаването на незоконни сметища и организиране на почистването им, както и почистване на отпадъци от общинските пътища								
	1.4. Пилотно въвеждане на намален размер на такса „Битови отпадъци” за домакинствата, които прилагат домашно компостиране и прилагат разделно събиране и предаване	140 000	Общински бюджет ПУДООС, ОПОС 2021-2028 г.,	2021-2028	Осигурен данъчен стимул за домакинствата	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Брой домакинства получили данъчен стимул за такса „Битови отпадъци” за домашно компостиране и разделно събиране на отпадъци	Общински съвет	Община
	1.5. Съставяне на регистър на производствените фирми в общината и създаване на база данни за отделяните производствени отпадъци от тях	-	-	2021-2028	Осигуряване на актуална база данни	Брой обхванати производствени фирми	Създаден 1 брой регистър на генераторите на производствени отпадъци в общината и техните генератори	Община	Фирми и предприятия

2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители	Провеждане на кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по предотвратяване на отпадъците	15 000	Общински бюджет ПУДООС и др.	2021-2028	Гражданите и фирмите са запознати с ползите предотвратяване на отпадъците	Брой реализирани информационни кампании	До 2028 г. проведени минимум 7 информационни кампании	Община	

7.2. Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло

В йерархията за управление на отпадъците подготовката за повторна употреба се нарежда на второ място след предотвратяване на образуването им. Целта на тази подредба е именно максималното използване на отпадъците в колкото се може повече направления. На следващо място е рециклирането, което цели превръщането на отпадъците в други суровини и материали, но разликата с подготовката за повторна употреба е, че тук за извършването на дейността е необходимо използване на много повече суровини. Следва оползотворяването, което цели използването на отпадъците за превръщане в енергия, биогорива и др.

Съгласно нормативната уредба, отделянето на рециклируеми и оползотворими отпадъци от потока битови отпадъци се осъществява посредством сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки и чрез извършване на дейности по предварително третиране на отпадъците, преди тяхното депониране.

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци води до минимизиране на количествата на рециклируемите отпадъци **в общия поток на отпадъците, постъпващи на депо.**

Формулирането на количествени цели за рециклиране и оползотворяване, засягащи определени приоритетни потоци отпадъци е практическа мярка за налагане на рециклирането/оползотворяването.

Въвеждането на разделно събиране, при източника на генериране на отпадъци, ще доведе до увеличаване количествата на събираните фракции. Прилагането на схеми за разделно събиране от една страна ще бъде организирано на база на принципа „**отговорност на производителите**", като задължение на производителите и вносителите на стоки, след крайната употреба, на които се образуват масово разпространени отпадъци, и плащащи продуктови такси на фирми по оползотворяване. От друга страна стои като задължение на общините да организират системи за разделно събиране на отпадъците.

Приоритет ще има въвеждането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци:

- отпадъци от опаковки и други битови отпадъци, подходящи за рециклиране (отпадъци от хартии и картони, пластмаси, метали и др.);
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения;
- биоразградими отпадъци от домакинствата, заведенията за обществено хранене и от поддръжка на обществени зелени площи;
- едрогабаритни отпадъци;
- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- негодни за употреба автомобилни гуми;
- излезли от употреба моторни превозни средства;
- масово разпространени опасни отпадъци, като отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО, определени в НПУО 2014-2020 г. предвиждаха до 1 януари 2020 г. най-малко 50 на сто от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло да бъде включено в подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали. Целта се оказа амбициозна и малко общини успяха да я достигнат в рамките на програмния период. Новата европейска цел за пластмасовите отпадъци е минимум 50% от количеството на отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклира до 2025 г.

Общите количества на отпадъците от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло и съответните цели за рециклиране са изчислени поотделно за всеки регион за управление на отпадъците и общо за страната.

Изпълнението на целите за рециклиране ще бъде осъществено чрез:

- Количества, събрани от системите за разделно събиране с контейнери, поставени от организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки и общините;
- Количества разделно събрани отпадъци от пунктове за вторични суровини и търговски обекти;
- Отпадъци, отделени в регионалните инсталации за сепариране на смесени битови отпадъци.

Отпадъци, събрани чрез системите за разделно събиране с контейнери

За прогнозиране на количествата на рециклируеми отпадъци от системите за разделно събиране с цветни контейнери са използвани данни от отчетите на организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки за периода 2018-2020 г.Оценката за средното количество рециклируеми материали, събрани от системите за разделно събиране с контейнери за един жител средно за година към 2028 г. е съобразено с новите европейски цели, заложени в Рамковата директива за отпадъците.

Правните задължения за управлението на битовите отпадъци (отпадъци от домакинствата и др. под.), установени в Рамковата директива относно отпадъците, включват цел до 2020 г. 50% от битовите отпадъци да бъдат подготвяни за повторна употреба/рециклирани.

Директивата е преразгледана (Директива (ЕС) 2018/851) и в нея са включени нови и по-амбициозни цели за повторна употреба и рециклиране на отпадъците: 55% до 2025 г., 60% до 2030 г. и 65% до 2035 г. С преразгледаната директива се въвежда и система от доклади за ранно предупреждение с цел оценка на напредъка на държавите членки по тези цели три години преди съответните крайни срокове.

Съобразно нормативната уредба всяка община може да достигне целта самостоятелно или заедно с други общини, в зависимост от решението на Общото събрание на съответното РСУО и наличната инфраструктура за третиране на отпадъците в общината и региона. Системите за разделно събиране и рециклиране на отпадъците от опаковки от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, НУБА и ИУЕЕО, които се осъществяват и финансират основно от организациите по оползотворяване, чрез схемите за „разширена отговорност на производителя" се отчитат и допринасят в голяма степен за постигане от общините на целите за рециклиране на битовите отпадъци.

Община Стрелча ще предприеме допълнителни действия в следните направления:

- Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и редовно спазване графика за извозването им при строг контрол на разделно събрания отпадък;
- Предоставяне на информация за количествата разделно събрани и предадени за рециклиране битови отпадъци от всички юридически лица на територията на общината;
- Мерки, свързани с осъществяване на контрол за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на рециклируеми битови отпадъци;
- Въвеждане на стимули за гражданите и юридическите лица за активно участие в организираните от общината системи за разделно събиране на отпадъците.

Пряко отношение към постигане на оперативната цел на настоящата подпрограма имат и мерките от други подпрограми, свързани например с:

- Осъществяване на информационни кампании за ползите от разделното събиране на отпадъци;

- След въвеждане на методиката на национално ниво и влизане в сила на националните нормативни изисквания за определяне на ТБО, където е възможно определянето и да е пряко свързано с количествата изхвърлени отпадъци;
- Внедряване на електронна информационна система за управление на отпадъците в общината, чрез която ще се събират данни за отпадъците, вкл. модул за разделно събраните и предадени за рециклиране, за проследяване на степента на постигане на целите и вземане на съответните управленски решения;
- Обучителни програми за поддържане и подобряване капацитета на администрацията и контролиращите служители на общината;
- Общи събрания на РСУО, обвързани с вземане на решения за подхода за изпълнение на целите на общините в РСУО и решения по други въпроси.

Таблица 19: **ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ**

ПОДПРОГРАМА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ НАЙ - МАЛКО ОТ ХАРТИЯ И КАРТОН, МЕТАЛИ, ПЛАСТМАСА И СТЪКЛО

Стратегическа цел: 2	**Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци**
Оперативна/и цел/и:	***Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците***
Текущи индикатори	2020 г. - минимум 10% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.
Целеви индикатори	2028 г. - минимум 30% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.

Мярка	**Дейности /мерки/**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г. и достигане на	1.1. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки във всички населени места на общината – поетапно закупуване на съдове за разделно събиране на масово разпространени отпадъци за всяко домакинство	300 000	Общински бюджет, ОПОС 2021-2028 г., ПУДООС, Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ОООООп)	2021-2028 Ежегодно закупуване на съдове за разделно събиране на масово разпространени отпадъци	Разширена и оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Брой населени места, брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Брой населени места, брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Община

целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	1.2. Редовно спазване на графика за извозване на разделно събраните отпадъци от опаковки при строг контрол и отсортиране	-	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ОООПп)	2021-2028	Оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Община
	1.3.Прилагане на финансови стимули към граждани прилагащи разделно събиране на отпадъци и предаващи за рециклиране битови отпадъци.	-	-	2024-2028	Осигурен данъчен стимул за домакинствата	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Брой домакинства получили данъчен стимул за такса „Битови отпадъци” за разделно събиране на отпадъци	Общински съвет	Община
	1.4. Въвеждане на разделно събиране на хартиени, картонени, найлонови и пластмасови отпадъци в административни, държавни и обществени сгради.	-	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ОООПп)	2021-2028	Разширена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	-	Брой административни, държавни и обществени сгради, обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Администрации
	1.5. Развитие на системата за събиране на масово разпространени опасни отпадъци от домакинствата /луминисцентни лампи, батерии, акумулатори и	70 000	Общински бюджет, ОПОС 2021-2028 г., ПУДООС, Организация по оползотворява	2022-2028	Общината разполага с допълнителни възможности за разделно събиране и отчитане на рециклируеми отпадъци	Брой сключени договор с организации по оползотворяване	Количества събрани разделно масово разпространени опасни отпадъци	Община	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки

	отработени масла електрически и електронни уреди и др./		не на отпадъци от опаковки (ОООООп)						
	1.6. Изграждане на система за разделно събиране на употребяван текстил(дрехи) и обувки с цел намаляване на обема на тесктила, попадащ в общия обем на отпадъците, чрез поставяне на контейнери за събиране на употребяване дрехи.	10 000	Общински бюджет, ОПОС 2021-2028 г., ПУДООС, Организация по оползотворява не на отпадъци от опаковки (ОООООп)	2021-2028 Предвижда се финансира не по оперативн и програми и не може да се обвърже с конкретен срок	Намаляване на обема на отпадъците, генерирани в системата за събиране на битови отпадъци	Сключен договор с фирма за събиране на употребяван текстил	Количества събрани разделно употребяване тесктилни изделия, кг	Община	Организаци я по оползотворя ване на отпадъци от опаковки (ОООООп)
	1.7. Подготовка и реализация на проект за изграждане на общинска площадка за разделно събиране на масово разпространени отпадъци от домакинствата, вкл. и опасни отпадъци	100 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО/ Общински бюджет	2022-2023	Изградена площадка за разделно събиране на масово разпространени отпадъци от домакинствата вкл. и опасни отпадъци	-	Въведена в експлоатация 1 брой общинска площадка	Община Стрелча	-
	1.8. Поддръжка на площадка за разделно събиране на масово разпространени отпадъци от домакинствата, вкл. и опасни отпадъци	150 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО/ Общински бюджет	2023-2028	Намаляване на депонираните масово разпространени отпадъци от домакинствата вкл. и опасни отпадъци	-	Експлоатация на 1 брой общинска площадка	Община Стрелча	-
	1.9. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на	15 000	Общински бюджет Организация по	постоянен до 2028 г.	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от	Брой реализирани дейности от годишния	Проведени минимум 7 информационни кампании	Община	Медии Организаци я по оползотворя

	рециклируемите отпадъци		оползотворяване на отпадъци от опаковки (ОООООп)		разделното събиране	план за действие			ване на отпадъци от опаковки (ОООООп)
	1.10. Увеличаване размера на санкциите, заложени в общинските наредби при смесването на отпадъци и изхвърляне на рециклируеми и оползотворими отпадъци в контейнерите за битови отпадъци	-	-	постоянен до 2028 г.	Намаляване количеството на рециклируемите отпадъци в смесения битов отпадък	Брой наложение санкции за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	Брой наложение санкции за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	Общински съвет	Община
	1.11. Поддържане на регистри на площадките и местата, където са поставени контейнери за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, текстилни, строителни, зелени и опасни отпадъци на територията на община Стрелча	-	-	постоянен до 2028 г.	Гражданите и фирмите са информирани За месторазположението на площадките местата, където са поставени контейнери за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, текстилни, строителни, зелени и опасни отпадъци на територията на община Стрелча	Публикувани регистри на сайта на общината	Актуализиране на публикуваните регистри	Община	
	1.12. Създаване на Център за повторна		ОПОС 2021-	2022-2028 Предвижда	Гражданите и фирмите ползват		Създаден Център за	Община	ПУДООС, Организаци

	употреба, поправка и подготовка за повторна употреба		2028 г., ПУДООС, Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ОООООп)	се финансиране по оперативни програми и не може да се обвърже с конкретен срок	услугите на Център за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба		повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба		я по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ОООООп)

7.3. Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и биоотпадъците

„Биоотпадъците“ са част от биоразградимите битови отпадъци и по-конкретно отпадъците от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително - вкусовата промишленост.

По-голямата част от битовите отпадъци от домакинствата и други организации са биоразградими отпадъци. Ето защо българското законодателство въведе конкретни количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на битови биоотпадъци, както и цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата.

Съгласно §1, т.2 от ДР на ЗУО „Биоотпадъци“ са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Съгласно §1, т.3 от ДР на ЗУО „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

Член 8, ал. 1 от Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г. задължава кметовете на общини във всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал.9 от ЗУО да постигат следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци:

1. до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
2. до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
3. до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и разделно събиране.

Разделно събиране на битови био-отпадъци

При изготвяне на предвижданията за разделно събиране на битови био-отпадъци са възприети допусканията, определени в *Модел и поетапен план за действие за управление на биоотпадъците в България*, разработен в рамките на проект „Разработване на нормативна уредба за управление на биоотпадъците и създаване на система за осигуряване качеството на компоста и Национална организация за осигуряване на качеството на компоста”. Направените допускания по отношение на фракциите „хранителни отпадъци” и „растителни отпадъци”.

Прието бе, че системата за разделно събиране на битови био-отпадъци ще бъде въведена до 2019 г. и участието на населението в разделното събиране ще е съобразено с изграждането на съответните инсталации. Тази цел не беше постигната и предстои изграждане на регионални и общински компостиращи инсталации през периода до 2028 г. От системата за разделно събиране са изключени домакинствата, които прилагат домашно компостиране.

Към 2019 г. общото количество на генерираните биоразградими отпадъци в община Стрелча в това число - хранителни – 6,56%, градински – 38,19%, дървесни отпадъци –0,13%, хартия – 3,25% и картон –2,41%. Това налага спешни мерки за тяхното компостиране и оползотворяване.

Според извършения морфологичен анализ през 2019 г. в община Стрелча разделно събраните биоразградими отпадъци са 26 455 тона.

Съгласно целите на национално ниво за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци до 2020 г. допустимите минимални стандарти на този вид отпадък за жител на година са 109 кг/ж./г.

В подпрограмата за достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъда класифицирани като инвестиционни мерки и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки в програмата са свързани с ОПОС 2021-2027 г., както и от други източници на финансиране. Новите инвестиции са свързани главно с:

Изградена е инсталация за компостиране и анаеробно **разграждане към РСУО;**

- Закупуване и предоставяне на домакинствата на компостери за домашно компостиране;
- Закупуване на съдове за разделно събиране на биоотпадъци и транспортни средства за превоз на разделно събрани биоотпадъци.

Наборът от „меки“ мерки за постигане на набелязаните цели включва внедряване на информационна система за отчитане на домашното компостиране, като модул от бъдещата интегрирана информационна система.

В настоящата подпрограма не са включени част от „меките“ мерки, които имат пряка връзка с постигане на набелязаните цели на програмата, но са описани в други подпрограми, тъй като имат хоризонтален характер и допринасят за постигането на няколко цели и подцели на плана. Пряко отношение към постигане на набелязаната цел на настоящата програмата са мерките от другите програми на плана, свързани с:

- осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за битовите отпадъци;
- продължаване прилагането на икономически инструменти, които чрез стимули и санкции да доведат до постигане на набелязаните цели /отчисленията за депониране, редукция на ТБО за участващите в системите за разделно събиране/;
- включването в общинската наредба на специални разпоредби и изисквания за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците;
- периодично извършване от общината на проучвания за морфологичния състав на битовите отпадъци;
- определяне на ТБО, възможно най-пряко, свързано с количествата изхвърлени отпадъци;
- обучение и подобряване административния капацитет за инспекции по управление на отпадъците на общинско ниво;
- мерките за разработване и внедряване в общината на електронна информационна система за отчитане изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци;
- мерките, свързани с подобряване на оползотворяването и на рециклирането на битовите отпадъци от хартия и картон, включително и опаковки от същия материал, тъй като те са едновременно и биоразградими отпадъци.

Реализацията на мерките от настоящата подпрограма гарантира поетапното намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци и за насърчаване на разделното събиране на биоотпадъците с цел компостиране и анаеробно разграждане, както и за третиране на биоотпадъците по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда.

Осъществяването на програмата има значителен принос за изпълнение и на целите за намаляване на парниковите газове в съответствие с Интегрирания план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г., тъй като изпълнението на мерките за биоразградимите отпадъци са едновременно и мерки за намаляване и предотвратяване на емисиите на метан от депата за битови отпадъци.

Таблица 20:

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ
ПОДПРОГРАМА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА БИОРАЗГРАДИМИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ В Т.Ч. ЗА БИООТПАДЪЦИТЕ

Стратегическа цел: 2	**Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци**
Оперативна/и цел/и:	***Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците***
Текущи индикатори	2021 г. - 5% от количеството на битовите биоотпадъци, предимно растителни образувани в общината са разделно събрани и оползотворени
Целеви индикатори	2028 г. - мин. 50% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в общината са разделно събрани и оползотворени

Мярка	**Дейности (мерки)**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Достигане на националните цели и изискванията за биоразградимите, в т.ч. за биоотпадъците до 2027 г.	1.1. Подготовка и реализация на проект за изграждане на общинска площадка за разделно събиране на отпадъци, вкл. зелените и биоразградими отпадъци	200 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО/ Общински бюджет	2022-2025	Изградена площадка за разделно събиране на отпадъци, вкл. зелените и биоразградими отпадъци	-	Въведена в експлоатация 1 брой общинска площадка	Община Стрелча	-
	1.2. Поддръжка на площадка за разделно събиране на отпадъци, вкл. зелените и биоразградими отпадъци	150 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО/ Общински бюджет	2025-2028	Намаляване на депонираните биоразградими отпадъци	-	Експлоатация на 1 брой общинска площадка	Община Стрелча	-

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
	1.3. Включване в общинската наредба за управление на отпадъците на изисквания за разделно събиране на зелените отпадъци, след осигуряване на системата за събирането им.	-	-	2025	Достигнати нормативно определените изисквания за разделно събиране на зелените отпадъци	-	Приети изменения в Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Стрелча	Общински съвет	Община Стрелча
	1.4. Закупуване на компостери за домашно компостиране и увеличаване броя на обхванатите домакинства	100 000	ОПОС 2021-2028	2021-2028 Предвижда се финансиране по оперативни програми и не може да се обвърже с конкретен срок	Закупени компостери	-	Брой закупени компостери за фамилно компостиране; Брой домакинства, обхванати в системата за фамилно компостиране.	Община Стрелча	УО на „ОПОС 2021-2028 г.“

7.4. Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради

Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване, следваше да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Същите цели са залегнали в ЗУО, но не са постигнати и ще бъдат преформулирани за периода до 2027 г.

Отпадъците от строителството и разрушаването във висока степен подлежат на рециклиране и повторна употреба. Така от проблем за околната среда, те могат да се превърнат в ресурс. Това е основен подход в устойчивото управление на отпадъците, наложен от активната политика на ЕС в това направление.

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г., определя някои допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете, определени в ЗУО в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение.

С наредбата се регламентират:

1. създаването на система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци (СО);
2. изискванията за влагане на рециклирани строителни материали в строителството;
3. изискванията за управление на СО в процеса на строителство и премахване на строежи.

Целта на наредбата е:

1. да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО;

2. да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети на национално ниво до момента, а именно:

- за първи път е разработен и одобрен Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г.;
- одобрени са нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. В тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции.

Условията и редът за събиране, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на СО на територията на съответната община се определят с наредбата по чл. 22 ЗУО.

Община Стрелча, както и другите общини в страната имат следните отговорности, произтичащи от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали:

- Организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- Когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи е длъжна:
  - Да разработи План за управление на строителните отпадъци, като задължителна част от строителната документация за издаване на разрешение за строеж;
  - Да изпълни реално Плана за управление на строителните отпадъци;

- Да влага в строежите определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи;
- Да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Анализите на строителните отпадъци и на инфраструктурата за строителните отпадъци ни показват, че община Стрелча, както преобладаващата част от общините, а и фирмите в страната, депонират строителните си отпадъци нерегламентирано. На територията на общината, както и в региона все още няма инсталация за рециклиране на строителните отпадъци. За това е необходимо Общината да направи проучване за възможностите за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони или изграждане на собствена инсталация, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни и информиране на гражданите и организациите, чрез публикации на интернет страницата си.

В законодателството е регламентирано, че разходите за управление на отпадъците от строителство и разрушаване, следва да се поемат от притежателите на отпадъците. В тази връзка доставянето на отпадъците до съоръженията за третиране и заплащането на цената за приемането им е задължение на съответния притежател. В условията на общината е възможно приемането на отпадъци да става срещу заплащане на услуги по разполагане на контейнери на мястото на образуването и извозването им до площадки за временно съхранение или директно до съоръжения. Размерът на заплащането ще зависи от транспортните разстояния и ще бъде по-висок за малките населени места. Следователно необходимо е да бъдат предприети мерки за предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища. Препоръчва се тези мерки да са насочени към предотвратяване на тези практики във възможно най-ранен етап, например чрез изискване на договор за предаване на отпадъци преди издаване на разрешението за строеж или с плана за управление на отпадъците при разрушаване на сгради.

В подпрограмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради са предвидени мерки, които условно могат да бъдат разграничени като инвестиционни мерки и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки са свързани главно с изпълнението на съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали. Необходимостта от изграждането на такива съоръжения, местоположението и капацитета им са дефинирани в Националния стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България.

В подпрограмата не са включени част от „меките“ мерки, които имат пряка връзка с постигане на набелязаните цели на програмата, тъй като са описани в други подпрограми. Пряко отношение към постигане на набелязаната цел на настоящата програма са мерките от другите програми на плана, свързани с:

• Програми за обучение на служители за целите на изпълнение на изискванията за селективно разрушаване на сгради и за разделяне на строителните отпадъци в процеса на строителството;

• Осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за отпадъците;

• Разработване и внедряване на интегрирана общинска информационна система за отчитане на отпадъците, включително изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъци с подсистема за строителните отпадъци.

България има много малко практически опит в разглежданата област, поради което са необходими постоянни и координирани усилия на централните, регионалните и местни власти както и на бизнеса от строителния бранш и на неговите браншови организации. При планиране

на осъществяване на мерките, отнасящи се до строителните отпадъци е взето под внимание, че за депонирането на тези отпадъци се заплащат отчисления за депониране за всеки тон депониран отпадък, аналогично на отчисленията за депониране на битови отпадъци.

Таблица 21:

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА И ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 2	**Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци**
Оперативна/и цел/и:	***Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците***
Текущи индикатори	Ежегодно отчитане на количествата рециклирани строителни материали, вложени в строежите с възложител ОбщинаСтрелча , съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. Брой одобрени от Община Стрелча инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци
Целеви индикатори	Достигане на 70% рециклиране на образуваните строителни отпадъци в общината до 2028 г. Брой одобрени от Община Стрелча инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци

Мярка	**Дейности (мерки)**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1.Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци от строителните дейности	1.1. Подготовка и реализация на проект за изграждане на общинска площадка за третиране на строителни отпадъци	100 000	Общински бюджет	2022-2025	Изградена площадка за третиране на строителни отпадъци	-	Въведена в експлоатация 1 брой общинска площадка за третиране на строителни отпадъци	Община Стрелча	
	1.2. Поддръжка на общинска площадка за третиране на строителни отпадъци	50 000	Общински бюджет	2025-2028	Намаляване на депонираните строителни отпадъци и подготовка за повторната им употреба	-	Експлоатация на 1 брой общинска площадка за третиране на строителни отпадъци	Община Стрелча	

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	1.3. Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали	-	-	2021-2028 постоянен	Осъществен контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали	брой извършени проверки; брой наложени санкции; брой съставени предписания	Количества рециклирани строителни материали	Община Стрелча	Възложители на инвестиционни проекти
	1.4. Осигуряване на оборотни контейнери, които ще се използват по заявка от фирми и граждани за извозване на строителни отпадъци	80 000	Общински бюджет ПУДООС, ОПОС 2021-2028	2021 - 2028	Гражданите не изхвърлят строителните отпадъци в контейнерите за битови отпадъци. Отпадъците се събират на площадка, с цел рециклиране и/или повторна употреба.	-	Осигурени оборотни контейнери за строителни отпадъци	Община Стрелча	Граждани

7.5. Подпрограма с мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска от депонирани отпадъци

Депонирането на отпадъците стои на най-ниското ниво в йерархията на управление на отпадъците, въведена с европейското и с националното законодателство.

Основна част от усилията на национално и местно ниво за подобряване управлението на отпадъците са насочени към управление и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци, което може да се постигне чрез няколко групи мерки:

- ползване на депа, отговарящи на екологичните нормативни изисквания, които минимизират рисковете за околната среда;
- чрез намаляване на количествата депонирани отпадъци посредством увеличава дела на рециклираните и оползотворени отпадъци;
- закриване и рекултивация на старите депа за отпадъци с преустановена експлоатация;
- последващи следексплоатационни грижи и мониторинг на закритите депа;
- предотвратяване на депонирането доколкото е възможно на опасни битови отпадъци чрез разделното им събиране и предаване за обезвреждане.

Част от мерките, свързани с подобряване на йерархията на управление на битовите отпадъци (рециклиране и оползотворяване на биоразградимите и рециклируемите от хартия, метал, пластмаса и стъкло и др.), както и на строителните отпадъци, включени в предходните подпрограми, имат съществен принос и за предотвратяването и намаляването на депонираните отпадъци.

В настоящата подпрограма са включени допълнителни мерки от компетенциите на Община Стрелча , свързани с:

- осигуряване на екологосъобразно депониране на остатъчните битови отпадъци на депо, отговарящо на всички нормативни изисквания;
- подобряване управлението на други потоци битови отпадъци извън обхванатите битови отпадъци от предходните подпрограми, целящи подобряване на тяхното
- разделно събиране и отклоняването им от депониране, най-вече на опасните отпадъци от бита;
- следексплоатационни грижи и мониторинг за рекултивираните участъци от старото депо за ТБО.

Следексплоатационните грижи включват дейностите по поддръжка на площадката на депото след неговото закриване, осъществяване на контрол и наблюдение на параметрите на околната среда (мониторинг) и отстраняване на евентуални отрицателни последици от въздействието на депото върху околната среда и човешкото здраве за определения от компетентните органи следексплоатационен период.

Като част от РСУО –Панагюрище, остатъчните битови отпадъци от община Стрелча се депонират на регионално депо, което отговаря на европейските и националните изисквания за екологосъобразно обезвреждане на отпадъци.

През 2020 г. Община Стрелча стартира реализацията на проект „Рекултивация на депо за битови отпадъци в м. „Черни ниви” / „Окопана” в Община Стрелча, Област Пазарджик”. Проектът за техническа, биологична рекултивация и последващ мониторинг е на обща стойност 318 696,37 лв. от който 288 127,76 лв. е одобрена безвъзмездна финансова помощ от ПУДООС. През 2020 г. е извършена техническата рекултивация на депото. През следващите три години ще се изпълняват следексплоатационни грижи и мониторинг за рекултивираните участъци от старото депо за ТБО.

Таблица 22:

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ЗАКРИВАНЕ И РЕКУЛТИВАЦИЯ НА ДЕПАТА С ПРЕУСТАНОВЕНА ЕКСПЛОАТАЦИЯ И НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 3	**Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда**
Оперативна цел:	***Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци***
Текущи индикатори	Количества битови отпадъци, генерирани на територията на община Стрелча депонирани в депа, отговарящи на нормативните изисквания
Целеви индикатори	100% от битовите отпадъци, генерирани на територията на община Стрелча , предназначени за депониране се обезвреждат в депа, отговарящи на нормативните изисквания

Мярка	**Дейности (мерки)**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Остатъчните количества битови отпадъци се обезвреждат, съгласно нормативните изисквания през целия период на програмата	1.1. Биологична рекултивация на съществуващото общинско депо за битови отпадъци в гр. Стрелча	8 000	Общински бюджет , ПУДООС, Изпълнител по договор	2020-2023	Завършена биологична рекултивация на общинско депо	1 бр. общинско депо със завършена техническа рекултивация	1бр. рекултивирано общинско депо със завършена биологична рекултивация	Община Стрелча	ПУДООС
	1.2. Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/, обновяване и техническа поддръжка на транспортните средства за извозване на отпадъци	200 000	Общински бюджет , ПУДООС,	2021 - 2028	Ефективна и обезпечена с необходимия брой съдове система за събиране и извозване на смесените битови отпадъци	Брой съдове за смет; Брой транспортни средства за извозване на отпъдъци	Брой подновени контейнери и кофи за смет; Брой закупени нови транспортни средства за извозване на отпадъци	Община Стрелча	ПУДООС

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	1.3. Поставяне на видеонаблюдение и контрол на критичните точки за образуване на нерегламентирани сметища	30 000	Общински бюджет	2021 - 2028	Предотвратено образуване на нерегламентирани замърсявания на територията на общината	Брой изградени системи за видеонаблюдение	В края на периода на Програмата няма допуснати замърсявания	Община Стрелча	
	1.4. Въвеждане на система за управление и контрол на животински отпадъци	2 000	Общински бюджет, Държавен бюджет, МОСВ	2022 - 2028	Ефективна система за управление и контрол на животинските отпадъци в общината	Брой изградени системи	В края на периода на Програмата има въведена система за управление и контрол на животински отпадъци	Община Стрелча	МОСВ

7.6. Подпрограма за подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците

За ефективното управление на отпадъците от ключово значение е наличието на административен капацитет в общината за изпълнение на функциите, произтичащи от нормативната уредба и поставените общински цели във връзка с общинската политика за управление на отпадъците. Новите и все по-растящи изисквания на националното законодателство за отпадъците налагат непрекъснато развитие и повишаване на административния капацитет на общините, което да гарантира, че те разполагат с ключови служители за компетентно управление на отпадъците на територията си. Дейностите по управление на отпадъците представляват комплекс от решения, действия и дейности, свързани с образуването на отпадъците, екологосъобразното им третиране на база определена информация, както и различните форми на контрол.

Ключовите характеристики на административния капацитет, определят и оперативните цели на настоящата подпрограма, около които са обединени включените в подпрограмата мерки, както следва:

- *Мерки за нормативна и програмна осигуреност на дейностите по управление на отпадъците*

За изпълнение на тази мярка е предвидено непрекъснато следене и развитието на националната правна рамка в сектор отпадъци, с цел навременно отразяване на нормативните промени в местната нормативна уредба, както и промени в нормативните документи на общината, съобразно местните условия и възникващи потребности. Разработването на ясни вътрешни правила за наблюдение, отчет и оценка на изпълнението на Програмата също е от основно значение за проследяване на напредъка в изпълнението и предприемане на коригиращи действия в случай на възникнали проблеми.

- *Постоянно повишаване на квалификацията на служителите*

За запазване и повишаване на квалификацията на служителите, които имат отговорности по управление на отпадъците, са предвидени редица обучителни дейности.

- *Подобряване на информационното осигуряване на дейностите за управление на отпадъците*

Основните мерки са насочени към подобряване на информационната база за управление на отпадъците. Необходимо е всички дейности и процеси в областта на отпадъците да бъдат информационно обезпечени, чрез изграждане на единна информационна система, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните в интегриран вид. Единната информационна система за отпадъците ще гарантира изготвянето на качествени анализи и отчети и проследяване на напредъка по заложените в Програмата за управление на отпадъците на Община Стрелча цели до 2028 г.

В съответствие с развитието на националното законодателство в сектор отпадъци и с националните политики за непрекъснато повишаване на квалификацията и за учене през целия живот, в подпрограмата са предвидени дейности за развитие на компетентността, знанията и уменията на служителите от администрацията с функции свързани с отпадъците и за тяхното ресурсно обезпечаване.

Включените в подпрограмата мерки имат хоризонтален характер и тяхното изпълнение ще подпомогне постигането на всички стратегически цели на Програмата за управление на отпадъците на община Стрелча 2021-2028 г.

Таблица 23:

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНАТА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Стратегическа цел: 3	**Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда**
Оперативна цел:	***Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общинската администрация за управление на отпадъците***
Текущи индикатори	Брой изпълнени мерки от плана
Целеви индикатори	Подобрена нормативна и програмна осигуреност и повишен капацитет на служителите в Община Стрелча

Мярка	**Дейности (мерки)**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Нормативна и програмна осигуреност на дейностите по управление на отпадъците	1.1. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци	-	-	постоянен	Нормативна осигуреност	Брой приети/ допълнени документи в областта на управление на отпадъците	Брой приети промени в общински нормативни документи при установена необходимост	Община Стрелча	Общински съвет

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	1.2.Представяне на информация пред ОбС Стрелча и РИОСВ – Пазарджик по изпълнение на дейностите, заложени в Програмата за управление на отпадъците в община Стрелча	-	-	ежегодно	Предоставена информация	-	Информация за изпълнение на мерките в Програмата за управление на отпадъците на община Стрелча 2021-2028 г.	Община	
2. Постоянно повишаване на квалификацията на служителите	. Обучения на служители в ОА и други общински звена по теми за управление на отпадъците	2 000	Общински бюджет НСОРБ МОСВ	постоянен	Повишена квалификация и умения на служителите	Брой проведени обучения	Брой обучени служители	Община	МОСВ РИОСВ НСОРБ
3.Подобряване на информационното осигуряване на дейностите за управление на отпадъците	Въвеждане на единна информационна система за управление на отпадъците, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните	5 000	Общински бюджет	2021-2028	Общината разполага с достоверна информация в реално време за генерираните отпадъци	-	функционираща информационна система за управление на отпадъците	Община	РИОСВ ИАОС

7.7. Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Информационното осигуряване на дейностите по управлението на отпадъците е с важно значение при процесите на техния контрол. Необходимо е Общината да разполага с достатъчно и надеждни данни за различните видове и потоци отпадъци, с които борави или които се образуват на територията ѝ, но се управляват от други лица. Обобщението на информацията за генерираните отпадъци на територията на общината влияе и върху годишното изчисляване на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, както и за намаляване количествата на отпадъците, депонирани на Регионалното депо.

Кампаниите за повишаване на общественото съзнание и консултации с участниците в процеса на управление на отпадъците, ще допринесат за разбиране на потенциалните възможности и ползи за околната среда, произтичащи от оползотворяването и рециклирането на отпадъците. Информирането и участието на обществеността е основен компонент на всяка Програма за управление на отпадъците. Отпадъците са резултат от човешката дейност и без участието на населението, основен генератор на битови отпадъци, дори и най - добре разработената програма не може да постигне своите цели. От изключителна важност е населението и бизнесът да бъде запознато с йерархията при управление на отпадъците, да са запознати с приоритетността в реда на справянето с отпадъците, както и за отговорностите на всеки, който образува или допринася за образуването на отпадъци, включително и отговорността да покрива пълните разходи за своите действия.

Вземането на правилни решения и осъществяването на мерките, заложени в Програмата за управление на отпадъците и Плана за действие към нея, ще се постигнат при оптимален баланс на интересите на различните участници в управлението на отпадъците. Необходимо е да се поддържа непрекъснат диалог с участниците в дейностите по управление на отпадъците и организирането на кампании за повишаване на общественото разбиране.

Постигането на целите ще се осъществи чрез изпълнението на следните мерки:

- Повишаване на информираността и мотивацията на различни социални групи и на бизнес организациите
- Провеждането на ежегодни национални кампании за почистване от отпадъци чрез участие на доброволци
- Участие в ежегодният конкурс за общини „За чиста околна среда”, „Обичам природата и аз участвам” и др.
- Провеждане на регулярните информационни кампании съвместно с организациите по оползотворяване.
- Редовно предоставяне на информация за състоянието на околната среда;
- Привличане на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, включително за начина за определяне на „такса битови отпадъци” и отчитането на изразходваните средства;
- Повишаване на общественото съзнание, с цел да се постигне промяна в поведението на населението, чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, образуването и обезвреждането на отпадъците;
- Получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки.

Включените в подпрограмата мерки целят повишаване на информираността и мотивацията на различните социални групи и на бизнес организациите, което е от критична важност за подобряване на резултатите при управлението на отпадъците, като се залага на разширяване на обхвата на информационните дейности за обществеността и бизнеса, дейности, които традиционно се подценяват.

Таблица 24: **ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ**

ПОДПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА РАЗЯСНИТЕЛНИ КАМПАНИИ И ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Стратегическа цел: 4	**Включване на обществеността в управлението на отпадъците**
Оперативна цел:	***Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците***
Текущи индикатори	Брой домакинства, търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, които участват в системите за разделно събиране на отпадъци.
Целеви индикатори	През 2028 г. : - брой проведени разяснителни и информационни кампании; - над 50% от населението участва в системи за разделно събиране на отпадъците

Мярка	**Дейности (мерки)**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Подобряване информираността и участието на населението и бизнеса, относно дейностите по управление на отпадъците	1.1. Публикуване на обяви за консултации, срещи, обществени обсъждания и други в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на отпадъците	-	-	постоянен	Осигурени предпоставки за участие на обществеността в процеса на вземане на решения относно общинските политики в областта на отпадъците	Брой проведени обществени консултации/ обсъждания	Брой проведени обществени консултации/ обсъждания	Община Стрелча	

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	1.2. Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците за различни възрастови и социални групи	7 000	Общински бюджет	Ежегодно	Гражданите и фирмите са информирани за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на битовите отпадъци	Брой проведени информационни кампании за разделно събиране и подобряване управлението на битовите отпадъци	Минимум 2 броя проведени информационни кампании за разделно събиране и подобряване управлението на битовите отпадъци	Община Стрелча	
	1.3. Публикуване на годишната информация по изпълнение на ПУО до 2028 г.	-	-	Ежегодно до 31 март	Осигурена прозрачност при изпълнение на общинските политики за отпадъците	Брой публикувани годишни отчети	Публикувана годишна информация за изпълнение на ПУО	Община Стрелча	
	1.4. Провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площади и др.	7 000	Общински бюджет	Ежегодно 2021-2028	Повишено участие на населението и бизнеса, почистени нереглсментиран и замърсявания и обществени площи	Брой проведени кампании; Брой участници; Количества събрани и извозени отпадъци	Проведена минимум 1 кампания на година; Минимум 50 участници на година; Количества събрани и извозени отпадъци	Община Стрелча	Граждани

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
	1.5. Организиране на конкурси на екологична тематика за деца и ученици	3000	Общински Бюджет	2022-2028	Развиване на екологично мислене и отношение към опазването на природата сред подрастващите	Брой конкурси; Брой участници	Проведени минимум 3 конкурса	Община Стрелча	Училища, детски градини
	1.6. Участие в национални кампании на ПУДООС	50 000	ПУДООС	Ежегодно	Реализирани 2 екологични проекта	Брой реализирани проекти	Реализирани минимум 2 екологични проекта	Община Стрелча	Училища, детски градини и кметства

VIII. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

Програмата за управление на отпадъците на община Стрелча 2021-2028 г. е елемент от една цялостна система за планиране, поради което в този раздел е представена връзката между настоящата програма и други национални, регионални и общински програмни и стратегически документи. От своя страна изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще допринесе в по-малка или по-голяма степен за постигането на целите на редица европейски, национални, регионални и местни планови документи:

1 „Нова стратегическа програма на ЕС за периода 2019—2024 г.“

На заседанието си в Брюксел на 20 юни 2019 г. Европейският съвет постигна съгласие по програма на ЕС за следващите пет години. В документа „Нова стратегическа програма за периода 2019—2024 г.“ се определят приоритетните области, които ще направляват работата на Европейския съвет и ще дават насоки за работните програми на други институции на ЕС.

Четири са основните приоритети на стратегическата програма:

- защита на гражданите и свободите
- развиване на силна и жизнеспособна икономическа база
- изграждане на неутрална по отношение на климата, екологична, справедлива и социална Европа
- защита на европейските интереси и ценности в световен план.

Стратегическата програма очертава и пътищата за постигане на тези цели.

2 Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризъм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема.

3 Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.

Спазване на законодателството на ЕС и участие и допринасяне за реализирането на законодателните ангажименти и инициативи на ЕС като пакета от мерки за създаване на Кръгова икономика до 2030 г.:

- Минимум 55% от общинските отпадъци да се рециклират до 2025 г., над 60% до 2030 г. и над 65 % до 2035 г.

- Над 50% от отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклират до 2025 г.

- Опасните отпадъци от домакинствата да се събират отделно до 2022 г., биологичните отпадъци до 2023 г. и текстилът до 2025 г.

- До 2035 г. количеството депозирани общински отпадъци трябва да се намали до 10% или по-малко от общото количество генерирани общински отпадъци.

4 Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 Г.)

5 Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

В рамките на стратегическия приоритет на документа: „*Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда*” е определена специфична цел за „*ефективно използване на ресурсите в регионите чрез оптимизиране събирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, рециклиране и екологично обезвреждане в изпълнение на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа в периода до 2020 г.*”.

6 Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

7 Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 –2027 г.

8 Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО)

Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО) е в съответствие с изискванията на РДО и на чл.50 от ЗУО и е неразделна част от НПУО. Тя определя мерки за прилагане на най-високото ниво в йерархията на управление на отпадъците.

9 Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци;

10 Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа

11 Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда

12 Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.

IX. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Наблюдението и оценката на изпълнението на програмата са ключови етапи от цялостния процес на планиране, с оглед проследяване на изпълнението на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - извършване на актуализация.

Член 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините, като поставя и следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола на програмата:

- Програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Наблюдението на изпълнението на Програма за управление на отпадъците на община Стрелча 2021-2028 г. е процес на системно събиране и анализ на информация, относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки. За всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми към програмата са посочени очаквани резултати от изпълнението й, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. Именно за посочените

резултати и конкретно определени индикатори ще се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Наблюдението на изпълнението на програмата за управление на отпадъците включва няколко важни аспекта.

Кметът на общината *организира наблюдението на изпълнението* на общинската програма за управление на отпадъците. Той определя звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за предоставяне на годишна информация пред общински съвет за изпълнение на програмата.

Вторият аспект се отнася до *събиране на информация* за проследяване на напредъка на изпълнението на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат за образуване, състав, събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците е от съществено значение за проследяване на напредъка към постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. Изключително важно е общината да разработи и прилага единна информационна система за отпадъците. С оглед на това, че за някои мерки ще се налага измерване на информираността, развитието на социалните нагласи и участието на населението и бизнеса при изпълнение на мерките за отпадъците, целесъобразно е общината да проведежда проучвания или анкетни допитвания. Сроковете за събиране и систематизиране на данните трябва да са съобразени с нормативно изискваните срокове за отчети и доклади, с цел постигане на ефективност и ефикасност на процеса. Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година, а регионалните сдружения за управление на отпадъците представят годишни отчети за изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО до 10 март на следващата година в ИАОС.

На трето място, системата за наблюдение, отчет и контрол на изпълнението на програмата включва действия, които осигуряват необходимата информация за *междинни оценки и окончателна оценка* на степента на изпълнение на целите, както и механизъм за анализ на причините за евентуални проблеми при изпълнението им и за актуализация при необходимост. Като административен подход следва кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответнните данни със съответните срокове, както и за обобщаването им и подготовката на информация за общински съвет относно изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Орган за контрол по изпълнение на програмата е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта той изготвя информация *за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците* през съответната година, която се представя в срок до 31 март, като копие от решението на общински съвет ведно с информацията се изпраща на РИОСВ. Целта е да се проследи напредъкът при изпълнението на програмата и да се идентифицират необходимите промени или адаптирането ѝ за текущата година.

Член 52, ал.3, т.2 от ЗУО поставя най-общи изисквания по отношение на *актуализацията* на разработените от общините програми за управление на отпадъците - програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия.
Необходимост от актуализация на общинската програма за управление на отпадъците може да възникне по различни причини:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;
- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

С оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за управление на отпадъците за изпълнение на националните цели, които страната докладва на ЕК, общината следва да предвиди междинна оценка на програмата след тригодишен срок на изпълнение, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели. В съответствие с изводите от оценката следва да се извърши актуализация на програмата, ако се налага. Ако обаче в резултат на промени в обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Процедурата за актуализация на общинската програма за управление на отпадъците следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.

X. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АСЕКОБ	Асоциация на еколозите на общините в Република България
ББО	Биоразградими битови отпадъци
БО	Битови отпадъци (ТБО - твърди битови отпадъци)
ДБ/РБ/ОБ	Държавен бюджет/Ребупликански бюджет/Общински бюджет
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местната администрация и местното самоуправление
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
НПО	Неправителствени организации
НППОО	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПО	Производствени отпадъци
ПОО	Предотвратяване на образуването на отпадъци
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РД	Регионално депо
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РИОСВ	Регионални инспекции по опазване на околната среда и водите

РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СО	Строителни отпадъци
ТБО	Такса битови отпадъци
УО	Управление на отпадъците

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ В ТЕКСТА

Таблица 1: Категоризация на община Стрелча и съставните ѝ населените места

Таблица 2: Население в община Стрелча 2015 – 2019 г.

Таблица 3: Население под, във и надтрудоспобна възраст в Община Стрелча към 31.12.2020 г.

Таблица 4: Количества депонирани смесени битови отпадъци от община Стрелча за периода 2016 – 2020 г. в тона

Таблица 5 : Отпадъци, събрани на територията на община Стрелча през 2020 г. по видове

Таблица 6: Данни от Доклада за морфологичния анализ за състава на събраните, извозени и депонираните от територията на община Стрелча на Регионално депо – Панагюрище смесени битови отпадъци

Таблица7: Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците, съгласно Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци от 2019 г.

Таблица8: Изводи от проведеното проучване на морфологичния състав на смесено събраните битови отпадъци от община Стрелча през 2019 г.

Таблица 9: Материали, попадащи в обхвата на определението за био-отпадъци

Таблица 10: Основни методи за третиране на зелени и биоразградими отпадъци

Таблица 11: Оползотворени продукти, избягвани продукти и остатъчни отпадъчни потоци

Таблица 12: Оценка на количества биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини в община Стрелча

Таблица 13: Брой и разпределение на съдовете за отпадъци в населените места на община Стрелча и кратност на обслужването им към 2021 г.

Таблица 14 :Разходи по план-сметка за ТБО за 2021 г.

Таблица 15: Справка за приходите и разходите от ТБО на Община Стрелча за 2016 – 2020 г. в лева

Таблица 16: Норма на натрупване на отпадъците (кг./жител/год.)

Таблица 17: Стратегически, оперативни цели и подпрограми в Програмата за управление на отпадъците на община Стрелча 2021 - 2028 г.

Таблица 18: План за действие.Подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъци

Таблица 19: План за действие.Подпрограма за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най - малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло

Таблица 20: План за действие.Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци в т.ч. за биоотпадъците

Таблица 21: План за действие.Подпрограма за изпълнение на изискванията и целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци
Таблица 22: План за действие.Подпрограма за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска от депонирани отпадъци
Таблица 23: План за действие.Подпрограма за подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците
Таблица 24: План за действие.Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ В ТЕКСТА

Фигура 1. Йерархия на отпадъците

Фигура 2. Местоположение на РСУО и общини Панагюрище и Стрелча